

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EVLİ OLAN VE OLMAYAN BİREYLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİ İLE
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ STRES VE KISKANÇLIK DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ece ÇETİN

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

EYLÜL 2023
İSTANBUL

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**EVLİ OLAN VE OLMAYAN BİREYLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİ İLE
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ STRES VE KISKANÇLIK DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ece ÇETİN

191287052

0009-0002-1656-8891

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Barkan ESKİİLİ

İstanbul 2023

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü**

Jüri Tez Onay Formu

18.09.2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Bu çalışma 18.09 2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji (Tezli Yüksek Lisans) Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Barkan ESKİİLİ

Danışman

İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Lale TUNCEL

Üye (İmza)

İstanbul Gedik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayça Ferda KANSU

Üye (İmza)

İstanbul Aydın Üniversitesi

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum Evli Olan ve Olmayan Bireylerin Romantik İlişkileri ile Kişilik Özellikleri Stres ve Kıskançlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (18/09/2023).

Ece ÇETİN

ÖNSÖZ

İnsan hayatının en değerli ve anlamlı yönlerinden biri, romantik ilişkilerdir. Bu ilişkiler, sevgi, anlayış, destek ve arkadaşlık gibi önemli duygusal bağları beraberinde getirir. Ancak, ilişkiler aynı zamanda zorluklar ve karmaşıklıklar da içerebilir. Bu araştırmada, evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkileri ile kişilik özellikleri stres ve kıskançlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Romantik ilişkilerde yaşanan stres ve kıskançlık duyguları, insanların yaşamlarını derinden etkileyebilir. Günlük yaşamın getirdiği zorluklar, iş, okul, finansal sorunlar ve sağlık endişeleri gibi faktörler stresi artırabilir. Bu stres, ilişkilerde iletişim kopukluklarına, çatışmalara ve hatta ayrılıklara yol açabilir. Kıskançlık ise ilişkilerde güvensizlik, çatışmalar ve hatta şiddet gibi sorunlara neden olabilir.

Bu çalışmada, kişilik özelliklerinin stres ve kıskançlık seviyelerini nasıl etkilediği üzerine odaklanacağız. Kişilik özellikleri, bireylerin stres ve kıskançlık deneyimlerini etkileyebilir. Örneğin, yüksek nevrozizm özelliğine sahip bireylerin daha fazla stres ve kıskançlık yaşadığı gözlemlenebilir. Aynı şekilde, psikotik özelliklere sahip bireylerin kıskançlık duygularının daha yoğun olduğu görülebilir. Bu araştırma, evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkileri ile bireylerin kişilik özelliklerinin stres ve kıskançlık seviyeleri üzerindeki etkisini anlamamıza yardımcı olacaktır. Elde edilen bulgular, bireylerin ilişkilerini daha sağlıklı ve mutlu bir şekilde sürdürebilmelerine katkı sağlayabilir.

Araştırmada ilk olarak kişilik ve kişilik özellikleri kavramları ile beş faktör kişilik kuramı hakkında genel bir açıklama yapılmıştır. İkinci olarak, stres ve stresle başa çıkma tarzları ele alınmış, stresin nedenleri ve etkileri üzerine odaklanılmıştır. Sonrasında, ilişkilerde kıskançlık konusu altında kıskançlık ve haset kavramları, romantik kıskançlığın nedenleri ve romantik ilişkide kıskançlıkla başa çıkma stratejileri ele alınmıştır. Araştırmanın uygulama bölümünde araştırmanın yöntemi detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Veri toplama araçları ve analiz yöntemleri hakkında bilgi verilerek, elde edilen verilerin nasıl değerlendirildiği açıklanmıştır. Elde edilen bulgular istatistiksel verilerle birlikte sunulara bu bulguların anlamı üzerine yorumlar yapılmıştır. Tartışma ve sonuç bölümünde ise araştırmanın genel sonuçları özetlenerek, elde edilen bulguların evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkilerde önemi vurgulanarak ilgili çalışmalara yönelik karşılaştırmalar yapılmıştır.

Bu araştırmanın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederiz. Umarız bu çalışma, evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkilerdeki stres ve kıskançlıkla başa çıkmada daha etkili stratejiler geliştirilmesine yardımcı olur.

Eylül 2023

Saygılarımla,

Ece ÇETİN

Psikolog

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÇİZELGE LİSTESİ	viii
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Konusu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	2
1.3 Araştırmanın Problemi	2
1.4 Araştırmanın Hipotezleri	3
1.5 Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar	4
1.6 Araştırmanın Önemi	7
2. KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	8
2.1 Kişilik Özellikleri	8
2.2 Beş Faktör Kişilik Kuramı	9
3. STRES VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI	11
3.1 Stres	11
3.2 Stresle Başa Çıkma Tarzları	11
3.2.1 Folkman ve Lazarus'un stresle başa çıkma modeli	12
3.2.2 Problem merkezli baş etme tarzı	12
3.2.3 Duygu merkezli baş etme tarzı	12
4. İLİŞKİLERDE KISKANÇLIK	13
4.1 Kıskançlık ve Haset.....	15
4.2 Romantik Kıskançlığın Nedenleri	17
4.3 Romantik İlişkide Kıskançlıkla Başa Çıkmak	21
5. YÖNTEM	23
5.1 Araştırma Metodolojisi.....	23
5.2 Araştırma Evren ve Örneklemi.....	23
5.3 Veri Toplama Araçları.....	24
5.3.1 Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu	24
5.3.2 Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği.....	24
5.3.3 Stres belirtileri ölçeği	24
5.3.4 Çok boyutlu kıskançlık ölçeği (ÇBKÖ)	24
5.4. Verilerin Analizi	25
6. BULGULAR VE YORUMLAR	27
6.1 Demografik Bulgular.....	27
6.2 Verilerin Dağılımı ve Betimsel Bulgulara Ait Bulgular	28
6.2.1 Araştırmanın hipotezine ait bulgular	31
6.2.2 Alt problemlere ait bulgular.....	40
6.2.2.1 Araştırmanın birinci alt problem.....	41

6.2.2.2 Araştırmanın ikinci alt problemi	42
6.2.2.3 Araştırmanın üçüncü alt problemi.....	43
6.2.2.4 Araştırmanın dördüncü alt problemi	44
6.2.2.5 Araştırmanın beşinci alt problemi.....	45
6.2.2.6 Araştırmanın altıncı alt problemi	46
6.2.2.7 Araştırmanın yedinci alt problemi	47
6.2.2.8 Araştırmanın sekizinci alt problemi.....	48
6.2.2.9 Araştırmanın dokuzuncu alt problemi.....	50
6.2.2.10 Araştırmanın onuncu alt problemi	51
6.2.2.11 Araştırmanın on birinci alt problemi.....	52
6.2.2.12 Araştırmanın on ikinci alt problemi.....	53
6.2.2.13 Araştırmanın on üçüncü alt problemi.....	54
6.2.2.14 Araştırmanın on dördüncü alt problemi	56
6.2.2.15 Araştırmanın on beşinci alt problemi.....	57
6.2.2.16 Araştırmanın on altıncı alt problemi	58
6.2.2.17 Araştırmanın on yedinci alt problemi	60
6.2.2.18 Araştırmanın on sekizinci alt problemi.....	61
6.2.2.19 Araştırmanın on dokuzuncu alt problemi.....	62
6.2.2.20 Araştırmanın yirminci alt problemi.....	63
6.2.2.21 Araştırmanın yirmi birinci alt problemi	64
6.2.2.22 Araştırmanın yirmi ikinci alt problemi	65
6.2.2.23 Araştırmanın yirmi üçüncü alt problemi	66
6.2.2.24 Araştırmanın yirmi dördüncü alt problemi	66
6.2.2.25 Araştırmanın yirmi beşinci alt problemi	67
6.2.2.26 Araştırmanın yirmi altıncı alt problemi	68
6.2.2.27 Araştırmanın yirmi yedinci alt problemi.....	69
6.2.2.28 Araştırmanın yirmi sekizinci alt problemi	70
6.2.2.29 Araştırmanın yirmi dokuzuncu alt problemi.....	71
6.2.2.30 Araştırmanın otuzuncu alt problemi	72
6.2.2.31 Araştırmanın otuz birinci alt problemi.....	73
6.2.2.32 Araştırmanın otuz ikinci alt problemi	74
6.2.2.33 Araştırmanın otuz üçüncü alt problemi.....	75
6.2.2.34 Araştırmanın otuz dördüncü alt problemi	75
7. TARTIŞMA VE SONUÇ	77
7.1. Tartışma	77
7.2. Sonuç	90
8. KISITLILIK VE ÖNERİLER	95
8.1. Kısıtlılıklar	95
8.2. Öneriler.....	95
KAYNAKLAR.....	97
EKLER.....	102
Ek A: Demografik Bilgi Formu.....	102
Ek-C: Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği.....	104
Ek-D: Stres Belirtileri Ölçeği	105
Ek-E: Etik Kurul Onayı.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZGEÇMİŞ.....	109

KISALTMALAR

BFKÖÖ	: Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği
SBÖ	: Stres Belirtileri Ölçeği
ÇBKÖ	: Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 5.1: Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarının Bu Çalışmaya Ait Güvenirlik Düzeyleri	26
Çizelge 6.1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Bulgular	27
Çizelge 6.2: Verilerin Dağılımına Ait Bulgular	28
Çizelge 6.3: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Verilerine Ait Betimsel Bulgular.....	29
Çizelge 6.4: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Stres, Kıskançlık Ve Kişilik Özelliklerinin Evli Olup Olmamlarına Göre Farklılıklarına Ait Sonuçlar.....	31
Çizelge 6.5: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Stres Düzeyleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki	33
Çizelge 6.6: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Stres Düzeyleri İle Kıskançlık Düzeyleri Arasındaki İlişki.....	35
Çizelge 6.7: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Kıskançlık Düzeyleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki	36
Çizelge 6.8: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Stres Düzeyleri Yordamasına Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	38
Çizelge 6.9: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Kıskançlık Düzeyleri Yordamasına Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	39
Çizelge 6.10: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikler İle Dışadönüklük Boyutunun Karşılaştırılması	41
Çizelge 6.11: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Uyumluluk Boyutunun Karşılaştırılması	42
Çizelge 6.12: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sorumluluk Boyutunun Karşılaştırılması	43
Çizelge 6.13: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Nevrotizm Boyutunun Karşılaştırılması	44
Çizelge 6.14: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Açıklık Boyutunun Karşılaştırılması.....	45
Çizelge 6. 15: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kas Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması	46
Çizelge 6.16: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Parasempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması	47
Çizelge 6.17: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması	48
Çizelge 6.18: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Sistem Boyutunun Karşılaştırılması	50
Çizelge 6.19: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Sistem Boyutunun Karşılaştırılması	51

Çizelge 6.20: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Endokrin Sistem Boyutunun Karşılaştırılması.....	52
Çizelge 6.21: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikler İle Bağışıklık Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması	53
Çizelge 6.22: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Stres Belirtileri Düzeyinin Karşılaştırılması	54
Çizelge 6.23: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması	56
Çizelge 6.24: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması.....	58
Çizelge 6.25: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Davranışsal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması	59
Çizelge 6.26: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kıskançlık Düzeyinin Karşılaştırılması	60
Çizelge 6.27: Evli Katılımcıların Demografik Özellikler İle Dışadönüklük Boyutunun Karşılaştırılması.....	61
Çizelge 6.28: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Uyumluluk Boyutunun Karşılaştırılması	62
Çizelge 6.29: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sorumluluk Boyutunun Karşılaştırılması	63
Çizelge 6.30: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Nevrotizm Boyutunun Karşılaştırılması	64
Çizelge 6.31: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Açıklık Boyutunun Karşılaştırılması	65
Çizelge 6.32: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kas Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması	66
Çizelge 6.33: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Parasempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması.....	67
Çizelge 6.34: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması.....	67
Çizelge 6.35: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Sistem Boyutunun Karşılaştırılması.....	68
Çizelge 6.36: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Sistem Boyutunun Karşılaştırılması.....	69
Çizelge 6.37: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Endokrin Sistem Boyutunun Karşılaştırılması.....	70
Çizelge 6.38: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bağışıklık Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması.....	71
Çizelge 6.39: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Stres Belirtileri Düzeyinin Karşılaştırılması.....	72
Çizelge 6.40: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması.....	73
Çizelge 6.41: Demografik Özellikler İle Duygusal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması	74
Çizelge 6.42: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Davranışsal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması.....	75
Çizelge 6.43: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kıskançlık Düzeyinin Karşılaştırılması	76

EVLİ OLAN VE OLMAYAN BİREYLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİ İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ STRES VE KISKANÇLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu tezin amacı, evli ve evli olmayan bireyler arasındaki romantik ilişkilerin incelenmesi yoluyla kişilik özellikleri, stres düzeyleri ve kıskançlık arasındaki ilişkileri anlamak ve analiz etmektir. Bu araştırma, insanların romantik ilişkilerindeki deneyimlerini daha derinlemesine anlama ve bu deneyimleri kişilik faktörleri ve stres etmenleri ile bağlantılı olarak değerlendirme amacını taşımaktadır. Araştırma, ilişkişel nicel bir araştırma olarak planlanmıştır. Araştırma kapsamında toplam 168 evli olan katılımcıya ve 115 evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıya ulaşılmış olup toplam 283 katılımcı ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerin Türkiye'de demografik özelliklerinin farklı olması, "kolayda örnekleme" yaklaşımının kullanılmasına neden olmuştur. Araştırmada, veri toplama araçları olarak "Demografik Bilgi Formu", "Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği (BFKÖÖ)", "Stres Belirtileri Ölçeği (SBÖ)", "Çok boyutlu kıskançlık ölçeği (ÇBKÖ)" kullanılmıştır. Araştırmada Bağımsız İki Örneklem T-test, Tek Yönlü Anova, Pearson Korelasyon analizi ve Regresyon analizi yapılmıştır. Analizler $\alpha=0.05$ düzeyinde incelenmiştir. Araştırma, romantik ilişkisi olan ancak evli olmayan bireylerin stres düzeyinin, kişilik özellikleri ve kıskançlık düzeyleri açısından evli bireylerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Stres belirtileri ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin evli ve evli olmayan bireyler arasında farklılaştığı bulunmuştur. Ayrıca, kıskançlık düzeyinin stres üzerinde etkili olduğu ve kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyini etkilediği sonucuna varılmıştır. Özellikle dışadönüklük kişilik özelliği, kıskançlık düzeyini azaltmada olumlu bir etki göstermiştir. Bu bulgular, kişilik özelliklerinin stres, kıskançlık ve romantik ilişkiler üzerinde önemli etkilere sahip olabileceğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Romantik İlişki, Kişilik Özellikleri, Kıskançlık.*

THE RELATIONSHIP BETWEEN ROMANTIC RELATIONSHIPS OF MARRIED AND UNMARRIED INDIVIDUALS AND THEIR PERSONALITY TRAITS, STRESS AND JEALOUSY LEVELS

ABSTRACT

The aim of this thesis is to understand and analyze the relationships between personality traits, stress levels and jealousy through the examination of romantic relationships between married and unmarried individuals. This research aims to gain a deeper understanding of people's experiences in romantic relationships and to evaluate these experiences in relation to personality factors and stressors. The research is planned as a relational quantitative research. Within the scope of the research, a total of 168 married participants and 115 unmarried participants who were in romantic relationships were reached and the research was conducted with a total of 283 participants. The fact that the demographic characteristics of these people in Turkey are different led to the use of "convenience sampling" approach. "Demographic Information Form", "Five Factor Personality Traits Scale (BFPTS)", "Stress Symptoms Scale (SSS)", "Multidimensional Jealousy Scale (MDJS)" were used as data collection tools. Independent Two-Sample T-test, One-Way ANOVA, Pearson Correlation analysis and Regression analysis were performed in the study. Analyses were analyzed at $\alpha=0.05$ level. The study showed that the stress level, personality traits and jealousy levels of individuals who were in romantic relationships but no married were higher than those of married individuals. It was found that there was a relationship between stress symptoms and personality traits and this relationship differed between married and unmarried individuals. It was also concluded that jealousy level was effective on stress and personality traits affected jealousy level. Especially extraversion personality trait showed a positive effect on reducing the level of jealousy. These findings emphasize that personality traits may have important effects on stress, jealousy and romantic relationships.

Keywords: *Romantic Relationship, Personality Traits, Jealousy.*

1. GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Konusu

Evli olan ve olmayan bireylerde romantik ilişkiler, insanların hayatlarında önemli bir yer tutar. Bu ilişkiler, insanlara sevgi, destek ve arkadaşlık sağlar. Ancak, bu ilişkiler aynı zamanda stres ve kıskançlığa da neden olabilir. Stres, günlük yaşamda karşılaşılan birçok şeyden kaynaklanabilir. Örneğin, iş, okul, finansal sorunlar ve sağlık sorunları strese yol açabilir. Stres, evli ve romantik ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Örneğin, stres, partnerler arasında iletişim sorunlarına, çatışmalara ve hatta ayrılmalara neden olabilir.

Kıskançlık, bir kişinin partnerinin başka bir kişiyle ilgilendiğini düşünmesi veya hissetmesidir. Kıskançlık hem erkeklerde hem de kadınlarda görülebilir. Kıskançlık, evli ve romantik ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Örneğin, kıskançlık, partnerler arasında güvensizlik sorunlarına, çatışmalara ve hatta şiddete neden olabilir.

Kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık seviyeleri ile ilişkilidir. Örneğin, yüksek düzeyde nevrozlu kişilere sahip kişiler, daha fazla stres ve kıskançlık yaşarlar. Yüksek düzeyde psikotizmaya sahip kişiler, kıskançlık duygularını daha yoğun yaşarlar.

Bu araştırmada, evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkileri ile kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık seviyeleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, kişilik özelliklerinin stres ve kıskançlık seviyelerini nasıl etkilediğini ve bu etkilerin ilişkiler üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma, evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkileri ile kişilik özelliklerinin stres ve kıskançlık seviyeleri üzerindeki etkisini belirlemek için önemlidir. Bu bilgi, bireylerin ilişkilerini daha sağlıklı hale getirmelerine yardımcı olabilir. Bu kapsamda araştırmada öncelikle kişilik, kişilik özellikleri, beş faktör kişilik kuramı konusunda açıklamalar yapılmıştır. Ardından stres ve stresle başa çıkma tarzları bölümü kapsamında stres, stresle başa çıkma tarzları açıklanmıştır. Temel kavramlardan biri

olan ilişkilerde kıskançlık konusu altında kıskançlık ve haset, romantik kıskançlığın nedenleri, romantik ilişkide kıskançlıkla başa çıkmak konuları açıklanmıştır. Tezin araştırma bölümünde ise araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları ve verilerin analizleri açıklanmıştır. Bulgular bölümünde araştırma kapsamında veri toplama araçlarından elde edilen verilerin istatistiksel analizlerine ve yorumlarına yer verilerek sonuç ve tartışma bölümünde bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilerek ilgili araştırmalarla tartışılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkileri ile kişilik özellikleri stres ve kıskançlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bireylerin evli olup olmamasına göre bu durumun sonuçları incelenmiştir. Bu araştırma, insanların romantik ilişkilerindeki deneyimlerini daha derinlemesine anlama ve bu deneyimleri kişilik faktörleri ve stres etmenleri ile bağlantılı olarak değerlendirme amacını taşımaktadır. Ayrıca, bu çalışmanın psikoloji ve insan ilişkileri alanındaki mevcut literatüre katkıda bulunarak, bu alanda daha geniş bir anlayışın oluşturulmasına ve gelecekteki araştırmalara temel teşkil etmesine yönelik bir hedefi bulunmaktadır. Bu tezin sonuçları, romantik ilişkilerin karmaşıklığını ve bireylerin bu ilişkilerdeki davranışlarını ve deneyimlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacak ve aynı zamanda ilişkilerdeki kişilik ve stres faktörlerinin önemini vurgulayacaktır. Bu amacın ötesinde, bu araştırma, sağlıklı ve sürdürülebilir romantik ilişkiler kurma ve sürdürme konularında rehberlik ederek, bireylerin daha tatmin edici ve mutlu ilişkiler geliştirmelerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

1.3 Araştırmanın Problemi

Romantik ilişkiler, insan yaşamının önemli bir parçasını oluşturan karmaşık ve derin bağlantılardır. Bu ilişkiler, bireylerin mutluluğunu, duygusal refahını ve genel yaşam kalitesini etkileyebilir. Evlilik, romantik ilişkilerin bir alt kümesini temsil ederken, romantik ilişkilerin evlilik dışındaki çeşitli formları da mevcuttur. Romantik ilişkiler, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık gibi faktörlerle etkileşim içinde olabilir. Bu etkileşimlerin derinlemesine incelenmesi, insan ilişkilerini daha

iyi anlamamıza ve potansiyel olarak daha sağlıklı ilişkiler kurmamıza yardımcı olabilir.

Bu tez, evli olan ve olmayan bireyler arasındaki romantik ilişkilerin kişilik özellikleri, stres düzeyleri ve kıskançlık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. İlişki dünyası, karmaşık ve çeşitli faktörlerin etkileşiminden şekillenir ve bu faktörlerin birbirleri üzerindeki etkisi hala tam olarak anlaşılammıştır. Bu bağlamda, bu çalışma aşağıdaki ana araştırma sorusu etrafında şekillenmektedir:

"Evlilik dışı romantik ilişkileri olan bireyler ile evli bireyler arasında kişilik özellikleri (örneğin, dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevrotizm ve açıklık), stres düzeyleri ve kıskançlık arasındaki ilişkilerde farklılıklar mevcut mudur? Var ise, bu farklılıklar hangi yönde ve derecede gözlemlenmektedir?"

Bu araştırma problemi, romantik ilişkilerin içsel dinamiklerini ve bu ilişkilerin kişilik, stres ve kıskançlık ile nasıl ilişkilendirildiğini daha iyi anlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, bu çalışma, romantik ilişkilerdeki bu faktörlerin insan yaşamına nasıl etki edebileceğini daha iyi anlamamıza yardımcı olacak değerli bilgiler sunmayı hedeflemektedir.

1.4 Araştırmanın Hipotezleri

H1: Romantik ilişkisi olan bireylerin kişilik özellikleri evli olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

H2: Romantik ilişkisi olan bireylerin stres belirtileri evli olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

H3: Romantik ilişkisi olan bireylerin kıskançlık düzeyleri evli olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

H4: Romantik ilişkisi olan bireylerin stres düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Romantik ilişkisi olan bireylerin stres düzeyleri ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Romantik ilişkisi olan bireylerin Kıskançlık düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Romantik ilişkisi olan bireylerin kişilik özellikleri stres düzeylerini yordamaktadır.

H8: Romantik ilişkisi olan bireylerin kişilik özellikleri kıskançlık düzeylerini yordamaktadır.

1.5 Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar

Curun ve Çapkın (2014) tarafından yapılan çalışmanın ana amacı, evli bireylerin kıskançlık düzeyleri ile benlik saygısı, kişilik özellikleri, bağlanma stilleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri incelemektir. Ayrıca, bu ilişkilerin cinsiyetler arasında nasıl farklılık gösterdiği de ele alınmıştır. Araştırma kapsamında 99 katılımcı üzerinde Demografik Bilgi Formu, Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Anketi, Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ve Evlilik Yaşam Ölçeği kullanılmıştır. Analizler sonucunda, deneyime açıklığın kıskançlığın duygu alt ölçeğini yordadığı ve toplam varyansın %5.2'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Cinsiyet bazında yapılan analizlerde ise kadın katılımcılarda deneyime açıklık ve dışa dönüklüğün duygu alt ölçeğini yordadığı ve varyansın %19.4'ünü açıkladığı görülmüştür. Bilişsel kıskançlık alt boyutu incelendiğinde ise dışa dönüklüğün anlamlı bir yordayıcı olduğu ve varyansın %7'sini açıkladığı bulunmuştur. Yalnızca erkek katılımcılarla yapılan analizlerde ise kaçınan bağlanma ve sorumluluk duygu alt ölçeği için anlamlı yordayıcılar olduğu ve bu değişkenlerin varyansın %25'ini açıkladığı gözlemlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, mevcut teorik yaklaşımlar ve önceki çalışmalarla uyumlu bir şekilde tartışılmıştır.

Arpacıoğlu, Dönmez, Ayık & Karadere, (2022) tarafından yapılan araştırmada kıskançlığın ilişkileri ve bireylerin ruh sağlığını nasıl etkileyebileceğini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, 505 yetişkin katılımcıyla yapılmış ve romantik ilişkilere dair çeşitli faktörlerle kıskançlık arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Bulgular, bekarların evlilere göre algılanan romantik ilişki kalitesi, ilişkilerde güven, kıskançlık ve benlik saygısı konularında farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. İkili ilişkilerde güven, benlik saygısı, yaş, ilişkinin süresi gibi bireysel faktörlerin ilişki doyumu ve kıskançlık üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, ilişki ve çift terapilerinde bireysel terapilerin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Cevheroğlu, Karakaş, Can & Elmalı, (2022) tarafından yapılan araştırma, üniversite öğrencilerinin kıskançlıkla başa çıkma yöntemlerini kişilik özellikleri açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, 223 üniversite öğrencisinden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Beş Faktör Kişilik Ölçeği ve Kıskançlık Karşısında Gösterilen İletişim Tepkileri Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, nevrotik kişilik özelliğinin yapıcı iletişim ve yıkıcı kaçınan iletişim tarzlarını yordadığı, açıklık ve yumuşak başlılık kişilik özelliklerinin ise rakip odaklı iletişim tarzını yordadığı bulgularına ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları literatür ışığında değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Güldür, (2020) tarafından yapılan tu çalışma romantik kıskançlık ve bağlanma stillerinin romantik ilişkiler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. İstanbul'da yaşayan 208 kadın ve 208 erkek olmak üzere toplam 416 katılımcıdan elde edilen veriler, çeşitli ölçekler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonuçları romantik ilişkiler ile romantik kıskançlık arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, bağlanma stili ile romantik ilişki doyumu arasında da anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca, bağlanma stilinin romantik ilişki ile ilişkisi incelendiğinde, kaçınma düzeyinin romantik ilişkiye olumsuz etki ettiği saptanmıştır. Bu bulgular, literatürle uyumlu bir şekilde tartışılmıştır.

Bartholomew, & Horowitz, (1991) yaptığı çalışmada genç yetişkinler arasındaki bağlanma stillerini incelemiştir. Bağlanma stilleri, erken çocukluk döneminde oluşan ve yetişkinlik boyunca devam eden başkalarıyla ilişki kurma biçimleridir. Çalışmada dört bağlanma stilinin yaygın olduğu bulunmuştur: güvenli, kaygılı-endişeli, kaçınan ve korkulu-kaçınan.

Buunk & Dijkstra, (2003) yaptığı çalışmada romantik ilişkilerde kıskançlık ve güven arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma kıskançlık ve güvenin ters orantılı olduğunu, yani daha kıskanç olan kişilerin partnerlerine daha az güvendiklerini ortaya koymuştur.

Jonason & Buss, (2010) yaptığı çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri olan narsisizm, Makyavelizm ve psikopati incelenmiştir. Karanlık üçlü özellikleri, etik olmayan davranışlar, ilişki sorunları ve suç faaliyetleri de dahil olmak üzere bir dizi olumsuz sonuçla ilişkilendirilmektedir. Çalışma, karanlık üçlü özelliklerine

sahip kişilerin romantik ilişkilerde kıskançlık yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Mathes, (1996) yaptığı çalışmada kıskançlığın doğasını ve evrimini araştırmıştır. Mathes, kıskançlığın ilişkileri tehditlerden korumaya yarayan temel bir insan duygusu olduğunu savunmuştur. Ayrıca farklı kıskançlık türlerini ve kıskançlığı tetikleyebilecek faktörleri tartışmıştır.

Zeigler-Hill, Fincham & Champion, (2008) yaptığı çalışmada kişilik, ilişki memnuniyeti ve kıskançlık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma, nevroitiklik ve bağlanma kaygısı gibi belirli kişilik özelliklerine sahip kişilerin romantik ilişkilerde kıskançlık yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca kıskançlığın ilişki memnuniyeti üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceği bulunmuştur.

Rusbult, & Arriaga, (2010) yaptığı çalışmada kişiler arası güven dinamikleri ele alınmıştır. Güven, sağlıklı ilişkilerin vazgeçilmez bir bileşenidir. Bölümde, iletişim ve bağlılık gibi güveni teşvik edebilecek faktörler ile ihanet ve aldatma gibi güveni zedeleyebilecek faktörler incelenmiştir.

Finkel, & Campbell, (2012) yaptığı çalışmada romantik ilişkiler ve refah üzerine yapılan araştırmaları gözden geçirmiştir. Bölüm, romantik ilişkilerin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerinde olumlu bir etkisi olabileceğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, romantik ilişkilerin aynı zamanda bir stres ve çatışma kaynağı olabileceği de belirtilmiştir.

Rusbult & Van Lange, (2015) yaptığı çalışmada bağlılık ve ilişki sürdürme konuları ele alınmıştır. Bağlılık, bir ilişkiyi zaman içinde sürdürme niyetidir. Bölümde memnuniyet ve yatırım gibi bağlılığı teşvik edebilecek faktörler ile sadakatsizlik ve istismar gibi bağlılığı zayıflatabilecek faktörler incelenmiştir.

Collins, & Finkel, (2001) yaptığı çalışmada sosyal destek ve bağlanma üzerine yapılan araştırmaları gözden geçirmiştir. Sosyal destek, başkaları tarafından duygusal, bilgisel ve maddi yardım sağlanmasıdır. Meta-analiz, sosyal desteğin daha fazla bağlanma güvenliği ve daha iyi ilişki sonuçları ile ilişkili olduğunu bulmuştur.

Coyne, & Downey, (1991) yaptığı çalışmada sosyal destek, kişilerarası stres ve depresyon arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bölüm, sosyal desteğin kişilerarası

stresin depresyon üzerindeki olumsuz etkilerini tamponlayabildiğini ortaya koymuştur.

1.6 Araştırmanın Önemi

Bu tez, evlilik durumu, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamayı amaçlamaktadır. Romantik ilişkilerin dinamikleri hakkında daha fazla içgörü sunarak, bu çalışma romantik ilişkilerdeki sorunların daha etkili bir şekilde ele alınmasına ve çözülmesine katkı sağlayabilir. Bu tez, evlilik durumu, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık düzeyleri arasındaki karmaşık ilişkileri anlamamıza ve açıklamamıza yardımcı olacaktır. Sonuçlar, evlilik öncesi danışmanlık programları ve romantik ilişkilerde stresle başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, bu çalışma, romantik ilişkilerin psikolojik dinamiklerini daha iyi anlamamıza ve genel olarak ilişki araştırmalarına önemli bir katkı sunacaktır.

2. KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

2.1 Kişilik Özellikleri

Kişiliği tanımlamak için farklı bakış açıları ve faktörler kullanılmıştır, bu da tek ve doğru bir tanımdan yoksundur. Bir kişiyi benzersiz ve farklı kılan şeyin tek bir tanımı yoktur, ancak tüm özellikleri buna katkıda bulunur (İnanç ve Yerlikaya, 2012). Kişilik ilk olarak Hipokrat, Galen, Porta, Gall, Spurzheim, Sigaud, Auliffe, Davenport ve Kretschmer gibi bilim insanlarının fiziksel tanımlamalarının ardından ruhsal ve sosyal özellikler üzerinden tanımlanmış ve o zamandan bu yana psikoloji araştırmalarında ve diğer araştırmalarda sıklıkla temel alınan bir kavram haline gelmiştir. Kişilik ilk olarak Antik Yunan'da aktörlerin kendilerini gizlemek için kullandıkları "persona (maske)" kelimesinin değişmesi ve gelişmesiyle ortaya çıkmıştır. Kişilik kavramının ilk kuramsal yaratıcısı ve psikanalitik kuramın babası Sigmund Freud'a göre bir kişinin kişiliği, yaşamın ilk beş yılında id, ego ve süper ego üçlüsü arasında gelişir (Burger, 2016; aktaran Konal, 2022). Kişiliğin sosyal süreçlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını iddia eden Adler'in aksine Sigmund Freud, kişiliğin çoğunlukla içsel dürtüler ve bilinçaltı gibi her bireye özgü soyut özelliklerden oluştuğunu iddia etmiştir (Gündoğdu, 2016). Buna ek olarak, Jung ve Horney -içedönükler ve dışadönükler hakkındaki fikirleriyle Jung ve erken çocukluk dönemine odaklanan Horney- sosyal yaşamın -Adler gibi- kişiliğin oluşumunda insanların biyolojik özelliklerinden daha önemli bir etkiye sahip olduğunu savunmuşlardır (İnanç ve Yerlikaya, 2012). Erikson ise kişiliğin hem insanların belirli yaşlarda karşılaştıkları zorluklara kıyasla sergiledikleri başarı ve değişimler gibi biyolojik özellikler hem de Adler gibi insanların içinde yaşadıkları sosyal yapı tarafından etkili bir şekilde tanımlanabileceğini söylemiştir (Gündoğdu, 2016). 2000'li yılların başlarına kadar kişilik özelliklerinin olumlu yönleri üzerinde durulurken, bu yıllardan sonra aynı özelliklerin kötü yönlerinin de olabileceği anlaşılmıştır. Kendi çıkarlarını başkalarınınkinden üstün tutan kişilerin bu özellikleri kötü sosyal davranışlar olarak dikkat çekmiştir (Jonason ve Webster, 2010; aktaran Konal, 2022).

Aşağıda, literatür çalışmasının ortaya koyduğu çeşitli kişilik tanımlarından birkaçının bir listesi yer almaktadır.

Bir kişinin kişiliği, düşünme, hissetme, hareket etme, iletişim kurma ve başkalarıyla bağlantı kurma konusundaki kapsayıcı özelliklerinden oluşur. Türkçapar ve Taymur'a (2012) göre, bir kişinin kişiliği zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel niteliklerini içeren süregelen eğilimlerinden oluşur.

Kişilik özelliklerini, kişilik kavramıyla aynı netlikte tanımlamanın mümkün olmadığı keşfedilmiştir. Ancak insanların kişiliklerini anlamak için araştırmacılar onlara bakmış ve onları belirli özelliklere göre kategorilere ayırmıştır (Işık ve Küçükşahin, 2020). Jung, kişiliğin tanımlanmasında içe dönük ve dışa dönük terimlerini önermiş, Eysencik de bu fikirlerden yola çıkarak kişilik özelliklerini düzenlemiştir (Türkçapar ve Taymur, 2012). Eysenck kişilik özelliklerini nevrotizm, psikotizm ve içe dönüklük-dışa dönüklük olmak üzere üç gruba ayırmaktadır. Eysenck'in bu yorumunun, modern Beş Faktör Kişilik Teorisi'nin geliştirilmesine önemli bir katkı sağladığına inanılmaktadır (Konal, 2022).

2.2 Beş Faktör Kişilik Kuramı

McCrae ve Costa (1985) tarafından belirli kişilik özelliklerinin beş farklı kapsamda kategorize edilmesi, bu modelin geliştirilmesine yol açmıştır (Işık ve Küçükşahin, 2020; Kılıç ve Eliüşük Bülbül, 2021'de atıfta bulunulmuştur). Bu kurama göre kişilik özellikleri arasında nevrozite, yeniliğe açıklık, öz disiplin, içe dönüklük/dışa dönüklük, uyumluluk ve içe dönüklük/dışa dönüklük yer almaktadır (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2000).

Uyumluluk: Genel olarak, uyumlu veya yumuşak başlı kişilik özelliklerine sahip kişiler nazik, saygılı, affedici, şefkatli, merhametli ve yaşadıkları olaylara karşı esnekler. Ayrıca yüksek derecede hoşgörüyü sahiptirler. Costa ve McCrae'ye göre (aktaran Kılıç ve Eliüşük Bülbül, 2021) uyumsuz/düşmanlık kişilik özelliklerine sahip kişiler nefret dolu, kendini beğenmiş olma ve kendilerini diğerlerinden üstün görme eğilimindedir. Ayrıca anlaşılması zordur, orta yolu bulmakta zorlanırlar ve sınırlı ve huysuzdurlar.

İçedönüklük-Dışadönüklük: Genel olarak, dışa dönük kişilik özellikleri coşku, hedonizm, canlılık, aktivite, huzursuzluk, konuşma ve sosyal etkileşim

sevgisi, işbirliği eğilimi, şefkat ve samimiyet ile karakterize edilir. Somer, Korkmaz ve Tatar'a (2000) göre, içe dönük kişilik özelliklerine sahip kişiler sessiz, temkinli olma eğilimindedir ve kalabalık alanlardan hoşlanmazlar.

Öz Disiplin/Denetim: Genel olarak, yüksek düzeyde öz disipline sahip kişiler sorumluluk hisseden, metodik davranan, başarılı olan, kendilerine verilen sorumluluğu yerine getirmek için çok çalışkan, dikkatli davranan, kurallara uyan, temkinli, düzenli ve sistematik kişilerdir. Düşük öz disiplin kişilik özelliği insanları umursamaz, görevlerini yerine getirmede etkisiz, tembel ve dağınık yapar (Kılıç & Eliüşük Bülbül, 2021).

Nevrotiklik Bir kişinin nevroitikliği, duygusal olarak dengeli olup olmadığını gösterir. Nevrotik insanlar duygusal olarak dengesizdir, ancak nevroitikliği az olan veya hiç olmayan nevroitik insanlar duygusal olarak dengelidir. Kişilik özelliklerinde yüksek derecede nevroitiklik sergileyen insanlar huzursuz, kendine güveni olmayan, karamsar, iyi kalpli, kolay incinen ve mantıksız patlamalara eğilimli kişilerdir. Buna karşılık, düşük düzeyde nevroitiklik sergileyen kişiler sakin, duygularını kontrol edebilen, kendine güvenen, gerginlik ve sınırlılıklarını kolayca koruyabilen kişilerdir (Kılıç & Eliüşük Bülbül, 2021).

Yeniliğe Uyumluluk Yeniliğe açık insanlar meraklı, araştırmacı, özgür ruhlu, orijinal ve farklı şeyler yaratabilen zeki bireyler olma eğilimindedir. Yeniliğe dirençli kişiler ise önyargılı, değişmez, geleneksel ve klişe düşünme eğilimindedir ve rutinlerine sıkı sıkıya bağlıdırlar (Somer ve ark., 2000; Kılıç & Eliüşük Bülbül, 2021).

3. STRES VE STRESLE BAŞA ÇIKMA TARZLARI

3.1 Stres

Çeşitli stres yönetimi yöntemlerine geçmeden önce "stres" terimini tanımlamak faydalı olabilir. Türk Dil Kurumu, "ruhsal gerilim" olarak tanımlanan bu ifadenin, kişinin biyolojik ve psikolojik olarak zorlanmasıyla ilgili olduğunu belirtmektedir (TDK, 2020) İnsanları farklı şekillerde etkileyen ve farkında olmasalar bile fiziksel, bilişsel ve sosyal refahları üzerinde etkisi olabilen öznel bir süreç olan stresi tüm insanlar yaşar (Pettinger, 2002; aktaran Özdemir, 2021). Stres, insanların günlük rutinlerine müdahale eden ve yaşam kalitelerini düşüren uyaranlar tarafından ortaya çıkar (Güçlü, 2001). Bir kişinin beklentileri ve hayata bakışı da dahil olmak üzere hem iç hem de dış değişkenler strese katkıda bulunabilir. Stres yaratabilecek dış unsurlar arasında düşünceler, çevresel faktörler, sosyal faktörler ve fizyolojik faktörler yer alır. "Psikolojik stres", bireye bağlı olan kişisel, iç faktörlerden kaynaklanan stres olarak tanımlanır. Bireyler yaşamları boyunca çevrelerinden nasıl davranmaları ve hareket etmeleri gerektiğine dair girdiler alırlar ve bu geri bildirimlere yanıt olarak kendi değer yargılarını ve beklentilerini geliştirirler. Bir kişinin değerleri ve beklentileri gerçeklikle ne kadar örtüşür ve karşılanırsa, o kişinin stresi yönetmesi o kadar kolay olacaktır. Öte yandan, kişinin bir kişi olarak kim olduğuna dair gerçekçi olmayan beklentileri varsa, stresi yönetmek daha zor olacaktır. Stresle başa çıkabilmek için, insanların duygularının, fikirlerinin ve eylemlerinin stres sonucunda nasıl değiştiğini dikkatle incelemek önemlidir (Miller ve Shelly, 2010; akt. Özdemir, 2021).

3.2 Stresle Başa Çıkma Tarzları

İnsanların iç veya dış faktörlerin bir sonucu olarak yaşadıkları stresi yönetme eylemi stresle başa çıkma olarak bilinir (Folkman, 2010). Kişilik yaklaşımları, savunma mekanizmalarına dayalı psikanalitik teori ve bilişsel davranışçı yaklaşımın bir parçası olarak çevreye vurgu yapan bilişsel etkileşimsel süreç yaklaşımı olmak üzere üç kategori kullanılabilir (Aldwin ve Yancura, 2004; aktaran Doğru, 2018).

3.2.1 Folkman ve Lazarus'un stresle başa çıkma modeli

Folkman ve Lazarus 1984 yılında stres yönetimi kavramını oluşturmuşlardır. Bu yaklaşıma göre stresle başa çıkma, bireyin içinden ya da dışından gelen, duygu ve düşünceleri de içeren tüm bilişsel ve davranışsal çabaları kapsamaktadır (Folkman ve Lazarus, 1988; aktaran Türküm, 2002). Folkman ve Lazarus başa çıkma mekanizmalarını problem merkezli ve duygu merkezli olarak ikiye ayırmalarına rağmen, bu iki başa çıkma mekanizmasının birbirini dışlamaktan ziyade tamamlayıcı olduğunu iddia etmişlerdir (Lazarus, 2006).

3.2.2 Problem merkezli baş etme tarzı

Bu başa çıkma yaklaşımına göre, kişinin üzücü ve nahoş bulduğu şeylerden kurtulmanın ve bu şeylerin kendisi üzerindeki etkisini azaltmanın bir dizi yolu vardır (Lazarus, 1991; akt. Türküm, 2002). Bir kişi sorun merkezli başa çıkma stratejilerini benimsediğinde, elindeki sorunu görmezden gelmeye çalışmaz, onu doğru bir şekilde tanımlar ve kök nedenlerini araştırarak veya yeni çözümler üreterek çözmeye çalışır. Bu yaklaşımda kişi problem çözme aşamasında daha çok çevreye odaklanır, stresörün kaynağını bulur ve stresörle başa çıkmanın yolları üzerinde yoğunlaşır (Folkman ve Lazarus, 1988). İnsanlar stresli durumun değiştirilebilecek bir şey olduğunu gördüklerinde, sorun merkezli başa çıkmaya yönelirler (Folkman & Lazarus 1980,1985; aktaran Doğru, 2018).

3.2.3 Duygu merkezli baş etme tarzı

Bu başa çıkma tarzı, stresli olayla başa çıkma ve bu senaryonun etkilerinin daha az hissedilmesini sağlama stratejisi olarak inkâr, mücadeleden kaçınma ve konudan uzak durma gibi savunma mekanizmalarını kullanır (Lazarus, 1993; aktaran Türküm, 2002). İnsanlar gergin durumu değiştiremeyeceklerine inandıklarında, duygu merkezli başa çıkma paradigmasına yönelirler (Folkman ve Lazarus 1980, 1985; aktaran Doğru, 2018). Bir kişi bu başa çıkma mekanizmalarını kullandığında, sorunu objektif bir şekilde görmeye ve sorunun yol açtığı duygulardan kurtulmaya çalışır. Bu kişiler, sorunun nedenini anlamak ve bunu düzeltmek için yöntemler aramak yerine, durumdan kaçmak veya yalnızca olumsuz unsurlarına odaklanmak gibi işlevsiz çarelere yönelirler. Kadercilik ve suçlama, insanların stresin duygusal yansımalarını azaltmak için benimsedikleri duygu odaklı başa çıkma mekanizmalarına iki örnektir (Folkman ve Lazarus, 1980).

4. İLİŞKİLERDE KISKANÇLIK

Bir kişi başka biriyle benzer türde bir ilişkiye başladığı için önemli bir bağı kaybettiğinde veya kaybetmek üzere olduğunda kıskançlık duygusu yaşar (Parrott, 1991). Bu bağlantı platonik, profesyonel, entelektüel, ailevi ya da romantik olabilir. Aşk ilişkilerini daha iyi anlamak için çeşitli faktörler üzerine araştırmalar yapılmıştır. Romantik kıskançlık da bu faktörlerden biridir. Psikoloji ve diğer akademik alanların ele aldığı konulardan biri de romantik kıskançlıktır. Kıskançlığın ilişkiler ve insanlar üzerindeki zararlı etkileri Shakespeare'in Othello, Goethe'nin Genç Werther'in Acıları ve Namak Kemal'in ntibah adlı eserlerinde incelenmiştir (Ertuş, 2022). Romantik ilişkilerdeki aşırı kıskançlık, Todd ve Dewhurst'ün "The Othello Syndrome" adlı eserinde "Othello Sendromu" olarak adlandırılmıştır: A Study In The Psychopathology Of Sexual Jealousy" adlı çalışmalarında "Othello Sendromu" olarak adlandırılmıştır. Kişinin eşinin sadakatsiz olduğuna dair yanılsamalara sahip olması bu aşırılığın açıklamasıdır. Kavramın kişiden kişiye ve medeniyetten topluma değişen çağrışımları olduğu için akademisyenler tarafından birden fazla tanım üretildiği açıktır.

White'a (1981) göre romantik ilişkilerde kıskançlık, ilişkinin istikrarı ve kalitesine yönelik potansiyel risklerle bağlantılı duygu, düşünce ve eylemler bütünüdür. Bu tehlikeyi, ister gerçek ister hayali olsun, bir rakibin eylemleri nedeniyle ilişkinin kaybedileceği endişesi olarak tanımlamaktadır. Buna benzer şekilde, Pines (2016) romantik kıskançlığı, bireylerin değer verdikleri bir ilişkinin kopmasına yol açacak durumlarla karşılaştıklarında sergiledikleri tepkiler bütünü olarak incelemiştir.

Romantik kırgınlık, Ellis ve Weinstein (1986) tarafından üç kategori kullanılarak incelenmiştir. İlk başlık partnerlerin birbirlerine olan bağlılıklarını, ikincisi bu bağlılık sonucunda yaratılan değerli kaynakları, üçüncüsü ise üçüncü bir tarafın bu kaynakları ele geçirmek ya da yeni kaynaklar yaratmak amacıyla ilişkiyi bozmasını ifade etmektedir. Bu bozulmalardan herhangi biri farklı bir tepkiyle sonuçlanacaktır. Bu durum şu şekilde ifade edilebilir: Birisi çiftin ilişkisini sabote

etmeye çalışsa bile, taraflardan hiçbiri bunu bir tehlike olarak görmediği sürece kıskançlık hissetmeyecektir. Her şey insanların durumu nasıl gördüğüne bağlıdır.

Mullen (1990), romantik kıskançlığın odak noktasının asıl nesne - değer verilen kişi - olduğunu iddia etmiştir. Sevilen kişinin fikirler, istekler, duygular, hayaller ve davranışsal eğilimlerle nasıl çevrelendiğini göstermektedir. Bunlar temel şeye karşı ya da bir rakibe yönelik olabilir. Kıskançlığın ortaya çıktığı ortamın ilişki olduğunu iddia etmektedir. Romantik birlikteliklerin seyrini belirli kurallar yönetir. İlişkinin devamını kontrol eden bu kurallar, sosyal ve kültürel gerçeklik tarafından belirlenir. Bu kılavuz ilkelerin yardımıyla, kıskançlık veya ilişkiye zarar verebilecek diğer sorunların ortaya çıkabileceği durumlardan kaçınılması umulmaktadır. Başka bir deyişle, sosyokültürel çevre insanların görüş ve fikirlerini şekillendirmede çok iyi olduğundan, genel kamuoyunun aşk ilişkilerinde kıskançlığı destekleyip desteklememesini etkileyebilir. Bu nedenle, kıskançlığa sosyal ve kültürel bağlamın aracılık edebileceği kabul edilmektedir (Martnez-León, Pea, Salazar, Garca ve Sierra, 2017). Ayrıca zaman, yer ve deneyimin kıskançlığın nasıl ortaya çıkacağı üzerinde etkisi olduğu söylenmektedir.

Kıskançlık, Mattingly, Whitson ve Mattingly (2012) tarafından bir ilişkiyi strese sokabilen ve zarar verebilen duygusal bir durum olarak tanımlanmaktadır. Sardeli ve Perak'a (2021) göre kıskançlık duyguları, kişi eşini kaybetmekten korktuğunda ya da bir başkası yüzünden ilişkisini kaybedebileceğini düşündüğünde ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan Davis, Vaillancourt ve Arnocky (2021), buraya kadar verilen tanımlara ek olarak bir unsuru daha ele almış ve romantik kıskançlığın kıskanılan kişi, kıskanılan kişi ve hayali ya da gerçek rakipten oluşan üçgen bir yapı olarak değil, toplumun da bu kavramlara dahil olması nedeniyle dörtgen bir yapı olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir. Toplum aracılığıyla romantik ilişkilerin nasıl geliştiğine, hangi faktörlerin onları tehdit ettiğine ve kişinin kendisini üçüncü bir kişiden nasıl koruyacağına dair açıklamalar getirilir. Bu şekilde kıskançlık geliştirilir (Clanton, 2006). Ulusal literatür incelendiğinde, Önder (2019) kıskançlığı, bireylerin hoşlanmadıkları ve bundan kaçamadıkları durumlarda yaptıkları eylemler olarak tanımlamaktadır. Tortamış'a (2014) göre romantik kıskançlık, bir aşk ilişkisinin yapısını tehlikeye atabilecek potansiyel bir riskin varlığında verilen tepkileri ifade etmektedir.

Kıskançlığın evrimini incelerken, toplum geliştikçe romantik kıskançlığa yönelik tutumların da değiştiği ortaya çıkmıştır. 1960'tan önce insanlar kıskançlığın belirli sınırlar içinde normal olduğunu ve bunun bir erdem işareti olduğunu düşünüyordu. Kıskançlık, cinsel devrimin ve kişisel alan ve bağımsızlığa olan ilginin geliştiği 1960'ların sonunda öğretilmiş bir duygu ve zayıf özgüven gibi istenmeyen özelliklerin bir işareti olarak görülmeye başlandı. 1970'lerin başlarındaki bazı kadın dergileri kıskançlığı ikili ilişkilerde var olmaması gereken anlamsız bir duygu olarak tanımlamıştır (Clanton, 1996).

Tanımlar incelendiğinde, hepsinde benzer bileşenlerin ele alındığı görülmektedir. Pines'a (1998) göre, kıskançlığın temel nedeni, terk edilme, itibar kaybı, bir rakiple rekabet ve ihanete uğrama korkularına bağlı olarak farklı kişiler için farklılık göstermektedir. Bununla birlikte, kaybetmekten korkan bir partnerden ve bitmek istemeyen bir aşk bağından bahsedilmesi, hepsinin içinden geçen bir temadır. Bir başka yönü de, diğer kavramlardan farklı olarak kıskançlığın duygu ve davranışların bir karışımı olmasıdır (Demirtaş, 2004). Ayrıca, insanların kıskançlık duygusunu, ilişkileri herhangi bir nedenle sona erdiğinde değil, üçüncü bir tarafın neden olduğu sorunlar sonucunda sona erdiğinde yaşamaya başladıkları gösterilmiştir. Karmaşık duyguların, kaybedilen sevgi ve bağlılığın bir başkası tarafından elde edildiği düşüncesinden kaynaklandığı söylenmektedir (Wreen, 1989).

Kıskançlığın kişi üzerinde çeşitli etkileri vardır. Bireyin sadakatsizlikle ilgili deneyimleri ve ilişki tehlikelerine karşı duyarlılığı bu durumdan sorumludur (Mullen 1990). Kıskançlığa bakmanın bir başka yolu da şiddeti meşrulaştıran bir dürtü olmasıdır. Özellikle aşkın kıskançlığın kökeni olduğu fikri ışığında, flört şiddeti ve kadın cinayetleri de dahil olmak üzere çeşitli olayları açıklama yeteneğine sahip olduğu görülmektedir (Wreen, 1989).

4.1 Kıskançlık ve Haset

Günlük yaşamda kıskançlık ve haset sıklıkla birbirine karıştırılır. Bu iki kavramın aynı şeyi ifade ettiğine inanılsa da, aslında farklı şeyler ifade ederler. Kıskançlık kişiler arası ilişkilerde ve bir kişinin başka bir kişinin varlığından duyduğu rahatsızlığın bir sonucu olarak ortaya çıkarken, haset başka bir kişinin etkisinden bağımsız olarak gelişen bir senaryodur. Kişinin öz saygısına zarar gelmesini önlemek ve ilişkiyi potansiyel bir tehlikeden korumak için kıskançlık

gereklidir. Kıskançlık, insanların en çok değer verdikleri şeylere tepki olarak hissettikleri bir duygudur. Gerçekte bunlardan biri de sevgi bağıdır. Birinin sahip olduğu şeye bir başkası daha fazla sahip olduğunda, kıskançlık gelişir. Örneğin, bir kadın güzel bir kadını kıskanabilir çünkü ilişkisinin onun dış görünüşüne bağlı olduğunu düşünebilir (Clanton, 2006). Diğer taraftan kıskançlık, başka birinin sahip olduğu bir şeye sahip olma arzusudur. Haset yaşayan kişiler, başkalarının sahip olduklarına sahip olmayı istemenin yanı sıra, sahip oldukları şeyi ya da faydayı başkalarının kaybetmesini de isteyebilirler. İnsanlar haset duygularını sadece olumsuzluk odaklı olduğu için ifade etmeyebilir ya da bastırabilir ancak haset, gıpta duygusuna göre daha gözlemlenebilir bir düşünce olarak görülmektedir (Clanton, 2006). Başka bir kişinin sahip olduğu şeyi elde etmeyi amaçlayan kıskançlığın aksine, kıskançlık kişinin hayatındaki birini ya da bir şeyi kaybetme korkusudur (Ben-Ze'ev, 1990). Biri kaybetme korkusunun getirdiği gerilimi aktarırken, diğeri elde etme dürtüsünü aktarır. İki anlayış arasındaki fark bu zıtlık sayesinde daha da netleşir.

Kıskanç birey yeterince iyi olmadığını düşündüğü için sahip olduklarını kaybetmekten korkar. Birey, hissetmeye başladığı yetersizlik duygusunun bir sonucu olarak rakip olarak gördüğü kişiyi kıskanabilir. Örneğin, eşinin kendisinden daha çekici birini takdir etmeye başladığını düşünen bir kişi, rakibinin yakışıklılığını kıskanmaya başlayabilir. Bu açıdan bakıldığında, kıskançlığın aslında kişinin öz değerini ve özgüvenini zayıflatmak için daha elverişli bir ortam yarattığını söylemek mümkündür. Eşlerinin gerçek ya da hayali biriyle ilgilendiğine inandıklarında, özsayıları güçlü olan kişilerin rekabeti bir tehlike olarak görme olasılıkları daha düşüktür (White, 1981).

Kıskançlık insanlara, eşyalara, kişinin kendisinde eksikliğini hissettiği şeylere veya istediği konuma yönelik olabilir. Kıskanan birey, arzuladığı şeye sahip olmasa bile, bir başkasının sahip olduğu şeye karşı olumsuz bir tutum takınmaz. Sadece bununla kıyaslanabilecek her şeyi elde edebilir. Başka bir deyişle, eğer bir başkasının ressam olarak başarısı kıskançlık uyandırıyor, o kişinin herhangi bir nedenle şöhrete ulaşması tatmin edici olacaktır; sadece sanatçı oldukları için şöhrete ulaşmaları gerekmez (Ben-Ze'ev, 1990).

Kıskançlık fikri gündeme geldiğinde akla gelen ilk isimlerden biri Melanie Klein'dır. Klein'e (1948) göre, bir bebeğin ilk kıskançlık noktası anne memesidir.

Ödipal evrede kıskançlığın yerini haset alır. Haset ve kıskançlık hayal kırıklıklarıyla pekiştirilirse, yeni doğan ebeveynlerine karşı nefret ve düşmanlık duymaya başlar (aktaran Segal, 1997). Bebeğin anne memesinden ayrılması, bu durumdaki hayal kırıklığının başladığı yerdir. Bir bebek emzirilmediğinde, annenin sütünü ve şefkatini esirgediğini varsayar, babayı hatalı olmakla suçlar ve her ikisi hakkında da kötü hissetmeye başlar. Segal (1997) ve Klein'a (1952) göre, bu durum bebeğin kıskançlık ve açgözlülüğünün büyümesine neden olurken önemli bir eşcinsellik uyarıcı faktörün ortaya çıkmasına neden olur. Klein'e (1975) göre, bir çocuk ile annesi arasındaki bağ, çocuğun gelecekte duygusal olarak nasıl hissedeceği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve kıskançlığı sevgi ve minnettarlık duygularını zayıflatabilecek en güçlü güç haline getirir.

4.2 Romantik Kıskançlığın Nedenleri

Tetikleyici bir olay ile kişinin bu davranışa olan eğilimi arasındaki etkileşim kıskançlığa yol açar. Kıskançlık eğilimi çeşitli koşullardan etkilenir. Bunlardan biri, o toplumda kabul görmesi halinde kıskançlığı artıracak olan kültürdür. Bir diğer faktör de kişinin aile geçmişi; ebeveynleri kıskançlık yüzünden sık sık kavga eden birinin kendi ilişkilerinde de aynı türden çatışmalar yaşaması muhtemeldir. Buna göre, kardeşlerden birinin daha fazla ilgi görmesi, diğer kardeşin ilişkilerinde daha kıskanç olmasına neden olacaktır. Aile konstelasyonu da kıskançlığı tetikleyen durumlardan biri olarak görülmektedir. Kardeşlerle ilgili bir başka bakış açısı, büyük erkek kardeşe sahip olmanın yetişkin kıskançlığı ile pozitif, küçük erkek kardeşe sahip olmanın ise negatif ilişkili olduğunu iddia etmektedir. Başka bir deyişle, eğer bir kişinin erkek kardeşi varsa, daha az kıskanç olma potansiyeline sahiptir, ancak büyük erkek kardeşi varsa, daha fazla kıskanç olma potansiyeline sahiptir. Pines ve Aronson'a (1983) göre, yetişkin kıskançlığı ile büyük ya da küçük kız kardeşin varlığı arasında çok az ilişki vardır. Başka bir deyişle, en önemli olan kardeşin otorite konumudur. Erkek kardeşlerin kıskançlık nedeniyle kardeşlerini sınırladıkları ve onlara müdahale ettikleri yönündeki toplumsal inanç göz önüne alındığında, erkek kardeşler kardeşlerini korudukları ve kolladıkları için bu sonuca ulaşmak kolaydır. Son olarak, bir kişinin bağlantı geçmişi de kıskançlığa katkıda bulunabilir. Huzursuz bir bağ kuran birinin aksine, bir bakıcıya sıkıca bağlı olduğunu hisseden biri

kızgınlık beslemeye daha az eğilimlidir. Tersine, güvenilir bir eş tarafından ihanete uğramış biri kıskançlık yaşamaya daha yatkındır (Pines,1998).

İlişkinin zayıf tarafı, daha güçlü olan eşe karşı hedeflerini ilerletmek için kıskançlığı kışkırtacak girişimlerde bulunabilir. Araştırmalara göre, çoğu insan partnerlerine karşı avantaj elde etmek için onların kıskançlık hissetmelerine neden olacak şekilde davranmaktadır (Sheets, Fredendall ve Claypool, 1997). Fleischmann, Spitzberg, Andersen ve Roesch (2005) tarafından yapılan araştırmaya göre, partnere zarar verme, dikkat çekme ve ilişkiyi sürdürme gibi senaryolar kıskançlığı tetikleyen nedenler arasında yer almaktadır. Bir kişinin kıskançlık eğilimi, tetikleyici bir olay gerçekleşene kadar ortaya çıkmayabilir. Çoğu zaman, eşlerinin yasak bir ilişki yaşadığını bilmek, aşırı kıskançlığı tetikleyen çok daha önemli bir olaydır. Üçüncü bir tarafla romantik bir ilişkinin sonlandırılması dışında neredeyse hiçbir durum, kıskançlık eğilimi düşük olan bir kişide kıskançlık duygularına neden olamaz (Pines, 1998).

İnsanlar romantik ilişkilerinde partnerlerini kışkırtacak şekilde davrandıklarında, bunu onları potansiyel bir tehlikeye karşı uyarmak için kullanıyor olabilirler. Bir araştırmaya göre, flört ilişkilerinde yer alanların %84'ü kıskançlık uyandıran davranışlar sergilemiştir (Brainerd, Hunter, Moore ve Thompson, 1996). Güç hamlesinin bir tanımı, kişinin eşini kışkırtmasıdır. Sonuç olarak, taraflardan biri ilişkiye diğeri kadar yatırım yapmıyorsa, bu taraf kontrolü elinde tutmak için ilişkiyi bitirmekle tehdit edebilir. Yapılan bir araştırmada, ilişkide partnerine kıyasla daha zayıf konumda olan kadınların, herhangi bir ödül elde etmek için partnerini kışkırtmaya çalışabileceği bulunmuştur. Buna ek olarak, eğer partner alternatif ilişkilere sahip olduğuna inanıyorsa, kıskançlığın ortaya çıkması muhtemeldir (White, 1980).

Toplumsal ve ailevi kısıtlamalar nedeniyle, eşcinsel çiftler ilişkilerini açık bir şekilde yaşamakta ve kamuoyu önünde kabul etmekte zorlanabilirler. Denes, Lannutti ve Bevan (2015) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, eşcinsel birliktelik yaşayan erkekler, heteroseksüel aşk ilişkisi yaşayan erkeklere kıyasla kıskançlıklarını ifade etmek için saldırgan konuşma ve tehditler kullanmaya daha yatkındır. Bunun bir açıklaması, heteroseksüel bağlantı bilindiğinde, toplumun onları benzer durumdaki erkeklerden daha sert bir şekilde kınayacak olmasıdır. Bağlantılarını ifşa etmekten kaçınmak için partnerlerini sert bir şekilde cezalandırabilirler.

Heteroseksüel ilişkiler, evrimsel teorilerin cinsel ve duygusal kıskançlık açıklamaları kapsamındadır. Evrimsel teorinin dezavantajı, aynı cinsiyetten aşk birlikteliklerini ve üreme amaçlı olmayan cinsel davranışları açıklayamamasıdır. Harris (2003) evrimsel teorilerin lezbiyen ve homoseksüellerin duygusal ve cinsel sadakatsizliğe verdikleri tepkileri açıklayamadığını keşfetmiştir.

Kıskançlık, toplumun sosyal medya ve teknolojiye olan bağımlılığının artmasıyla da artmıştır. Yeni bağlantılar kurmayı veya eski partnerlerle iletişim kurmayı kolaylaştırdığı için sosyal medya teknolojileri bir kıskançlık kaynağı olarak görülmektedir (Demirtaş-Madran, 2016). Romantik ilişkilerde sosyal medya kıskançlığı, Aydın ve Uzun (2021) tarafından sosyal medyanın artan kullanımının bir sonucu olarak romantik ilişkiye zarar verebilecek zararlı bir tepki olarak tanımlanmıştır. Partnerler, çok sayıda kisve altında profiller oluşturarak eşlerini sürekli takip edebilir ve her an onlar hakkında bilgi edinmeye çalışabilir, bu da sürekli güvensizlik ve kontrolün damgasını vurduğu ilişkilerin büyümesini teşvik eder. Bunlar, eşin hesaplarının şifrelerini istemek ve siber randevu şiddetinin bir parçası olan gönderileri, mesajları ve kişisel e-postaları izlemek gibi kıskançlık temelli eylemlerle desteklenebilir.

Ayrıca, kıskançlık tetikleyicilerinin cinsiyetler arasında farklılık gösterdiği gösterilmiştir. Kadınlar, partnerlerinin ilgi ve zaman eksikliğiyle ilgili sorunlar nedeniyle kıskançlık yaşadıklarını iddia ederken, erkekler bunu cinsel sorunlar nedeniyle yaptıklarını iddia etmektedir (Teisman & Mosher, 1978). Doğum kontrol yöntemlerindeki gelişmeler, kadınların özgürlüğüne odaklanılması ve ahlaki görevlerin sürekli olarak erozyona uğraması, insanların evlilik dışı ilişkilere girmesinin bazı nedenleridir (Buunk, 1997).

Sheets, Fredendall ve Claypool (1997) araştırmalarında kıskançlığa neden olan durumları 4 kategoriye ayırmışlardır:

"a) Partneriniz başka birinin çekici ya da güzel olduğunu söyler", "Partneriniz gittiğiniz bir partide başka biriyle dans eder" ve bu gibi durumlar partnerin başka birine ilgi göstermesi kategorisine girer.

(b) Partnerin başka bir kişinin kendisine ilgi gösterdiğini iddia ettiği durumlar vardır, örneğin "partneriniz başka biri tarafından kendisine çıkma teklif edildiğini

söyledi". "Eşiniz gizli bir hayranından mektup aldığını söylüyor", "Eşinizin arkadaşı başka birinin eşinizden hoşlandığını söylüyor" vb.

(c) Eşin önceki ilişkileri söz konusu olduğunda, "eşiniz geçmiş ilişkileri hakkında konuşuyor" ve "eşiniz eski kız arkadaşının annesiyle görüşüyor" gibi ifadeler yaygındır.

(d) Eşinizin "süslenip püslenip siz olmadan dışarı çıkması" veya "sizi başkasının evinden araması" eşinizin belirsiz davranışlarına örnektir. İnsanlar bu davranışlar sonucunda ilişkilerini bitirmektense kavga başlatmanın daha doğru olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

Shackelford ve Buss (1997) çalışmalarında cinsel kıskançlığa neden olabilecek aşağıdaki temaları vurgulamışlardır. Cinsel kıskançlığın nedenleri olarak şunlar sıralanmıştır:

- (a) kişinin sadakatsiz olduğuna dair somut kanıt ve göstergeler
- (b) partnerin olağan cinsel davranışlarında değişiklikler
- (c) artan sevgi gösterileri ve cinselliğe artan ilgi
- (d) partnerle olan cinsel ilişkiye karşı aşırı kayıtsızlık veya bıkkınlık
- (e) cinsel sadakatsizliğin alenen ifade edilmesi.

Aşağıdaki liste aynı çalışmada bulunan duygusal kıskançlık tetikleyicilerini içermektedir (Shackelford ve Buss, 1997):

- (a) Partnerin kişiye karşı eleştirel, öfkeli ve affetmeyen tutumu
- (b) Partnerin kişiyi görmeye karşı ilgisizliği
- (c) Partnerin kişiye karşı sevgi ifadelerinin eksikliği
- (d) Partnerin kişiyle başka kişiler hakkında konuşmaya karşı isteksizliği
- (e) Partnerin kişiyi ve yakın arkadaşlarını görmeye karşı isteksizliği
- (f) Partnerin kişiyi görmeye karşı isteksizliği.

İlişkisel yatırım, zaman, duygusal destek ve şefkat gibi kaynaklar yanlış yönlendirilebileceğinden, duygusal kıskançlık tetikleyicileri her zaman cinsel kıskançlığın itici gücü olmayabilir.

Araştırmalar, kıskançlık tetikleyicileri olduğu düşünölen çok çeşitli değişkenler göstermiştir. Pines ve Aronson (1983) kıskançlığa neden olan faktörler üzerine yaptıkları çalışmada, kişinin tanıdığı ve bilgi sahibi olduğu kişilerin sırasıyla en az ve en çok kıskanılan kişiler olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca, kıskançlığın fiziksel ve zihinsel olarak zayıf olanları daha fazla etkilediğini iddia etmişlerdir. Kaplan ve Tasa (2022), üniversite öğrencilerini kapsayan bir araştırmada, toplumsal cinsiyet normlarına ilişkin geleneksel bir bakış açısına sahip olanların romantik ilişkilerinde daha kıskanç olduklarını keşfetmiştir.

4.3 Romantik İlişkide Kıskançlıkla Başa Çıkmak

Kıskançlığın bir kişinin yaşamı üzerindeki etkisi gerçekten de onunla nasıl yüzleştiğine ve nasıl başa çıktığına bağlıdır. Böyle bir sorun karşısında yapıcı yaklaşımlar kullanılırsa ilişki riskleri tehdit olmaktan çıkarken, yıkıcı yaklaşımlar daha kötü sonuçlara yol açabilir. Bu zarar verici uygulamalar özellikle genç bireyler arasında yaygındır.

Bir teoriye göre kıskançlık, bir ilişkiyi bitirme ihtimalinin yol açtığı endişe ve öfke duygusudur. Bu duygusal durumla başa çıkmak için birey çeşitli stratejilere yönelebilir (Teisman & Mosher, 1978). Yakın ilişkilerde şiddetin çoğunlukla romantik kıskançlık tarafından motive edildiği düşünölmektedir (Lanze, 2021). Bu durum, insanların kıskançlıklarıyla başa çıkmak için şiddet içeren veya diğer potansiyel olarak tehlikeli faaliyetleri nasıl kullanabileceklerini göstermektedir. Araştırmalara göre (Lanze, 2021), bu tür yıkıcı yöntemleri kullanan kişiler, mantıksız ve depresif inançlara, düşük öz saygıya ve partnerlerine karşı kin besleyen kişiler olma eğilimindedir. Aslında, sorunlarını romantik ilişkiler dışında yıkıcı yollarla çözmeye çalışırlar. Dolayısıyla, sağlıklı kıskançlık bile patolojik kıskançlığa dönüşme potansiyeline sahiptir.

Kıskanç kişinin ilişkilerdeki takıntıları her geçen gün artmaya başlar ve sürekli rakibini düşünmeye başlayabilir. Sonuç olarak, durumla başa çıkabilmek için kendi zihninde uydurduğu gerçeklere inanmaya başlar. Bu gerçekler kanıtlarla desteklense bile, kişi doğru olandan ziyade korktuğu şeye inanmaya devam eder. Bu durum çiftler arasında kutuplaşmaya neden olur ve sonunda ayrılıkla sonuçlanır. Bu kutuplaşmanın bir sonucu olarak memnuniyetsizlikleri arttıka, bazen şiddete ve şiddet içeren davranışlara yönelebilirler (Scheinkman & Werneck, 2010).

Kıskançlığı kontrol etmek için belirlenmiş bir yöntem olmamasına rağmen, insanların belirli davranışlara yöneldiği açıktır. Yeni bir ilişki kurmak, insanların kıskançlıklarıyla başa çıkmak için kullandıkları bir stratejidir. Sonuç olarak, kişi bu kişi aracılığıyla eski partnerinden intikam alabileceğini düşünmeye başlayabilir. İlgili araştırmaya göre, üniversite çağındaki insanlar yeni bir partner bulmanın geçmiş ilişkilerini geride bırakmalarına yardımcı olacağını, bunun da ilişkilerine fayda sağlayacağını ve özgüvenlerini artıracığını düşünmektedir (Mathes, 1991).

Kıskançlıkla ilgili sorunları çözerken eşle bağlantı kurma becerisi insanlar için çok önemlidir. Bu şekilde bilinçli olarak tepki verebilirler, bu da daha fazla bilgi ve neşeli duygulara yol açar. Bir araştırmada, bir grup üniversite öğrencisine yakınlaşmaları ve kıskançlıkla ilgili bir çatışmayı normal bir şekilde ele almaları talimatı verilirken, diğer gruba bundan tamamen kaçınmaları talimatı verildi. Uzak karakteri oynayanların daha fazla zorlayıcı, reddedici ve daha az bilişsel, analitik ve uzlaştırıcı yöntemler kullanma eğiliminde oldukları ortaya çıkmıştır (Teisman ve Mosher, 1978).

Buunk (1982) tarafından evli kişilerin evlilik dışı ilişkilerle başa çıkma mekanizmalarını gruplandırmak için üç kategori kullanılmıştır. Buna göre, bunlardan ilki kaçınma taktiğidir. Bu taktiği kullanan kişiler eşlerinin bir ilişki yaşadığını fark ettiklerinde, onlardan uzaklaştıkları, azarladıkları ve intikam almak istedikleri görülmektedir. Başka bir deyişle, bu kişiler meseleyi görmezden gelirken bir yandan da endişelenirler. İkinci taktik, kıskançlıktan kurtulmak için bilişsel teknikler kullanmaya odaklanan yeniden değerlendirmedir. Bu taktik, bireyin kıskançlığını eleştirel bir gözle incelemesini ve kıskançlığın haklı ya da gerekli olup olmadığına karar vermesini sağlar. İletişim son başa çıkma yöntemidir. Bu taktikte partnerle konuya ilişkin açık iletişime başvurulur. Eşin başka biriyle ilişki yaşamasından (eşin eşine iyi davranmaması, ilgi göstermemesi, onu hoş tutmaması) kaynaklanan bir durum olarak algılandığı için kıskançlık hissetmek yerine evlilik birliğini eşin sadakatsizliğine karşı korumanın ve eşin ailesine dönmesini sağlamanın yollarını bulmanın toplumsal bir norm olduğuna inanıldığı için bu çalışmada kadınlar genellikle yeniden değerlendirme ve kaçınma stratejilerini kullanmışlardır.

5. YÖNTEM

5.1 Araştırma Metodolojisi

Araştırma, ilişkisel nicel bir araştırma olarak planlanmıştır ve bu kapsamda 18-65 yaş arası evli olan ve olmayan bireylerin romantik ilişkileri ile kişilik özellikleri stres ve kıskançlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır.

5.2 Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırma evreni Türkiye’de yaşayan tüm bireylerdir. 2023 yılına göre Türkiye nüfusu 85 milyon 279 bin 553 kişidir (data.tuik.gov.tr). Araştırma kapsamında toplam 168 evli olan katılımcıya ve 115 evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıya ulaşılmış olup toplam 283 katılımcı ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu kişilerin Türkiye’de demografik özelliklerinin farklı olması, "kolayda örnekleme" yaklaşımının kullanılmasına neden olmuştur. Kolayda örneklemenin amacı, genel evrendeki mevcut birimlerden konu ve amaca göre bir örnek seçmektir. Birimler, incelenen konuyla ilgili birimlerden keyfi olarak seçilir ve doğru zamanda doğru yere yerleştirilirse, örnekleme kolayda örnekleme denir. Katılımcılar, gönüllülük esasına göre, örnekleme kolaylığına dayalı olarak belirlenmiştir. Kolayda örnekleme, araştırmacının yargısına göre belirlenen bir evrenden bir örneklemin seçildiği tesadüfi olmayan bir örnekleme yöntemidir. Kolayda örneklemede evrenden en kolay, en hızlı ve en ekonomik şekilde veriler toplanır. Türkiye’de yapılan çalışmaların yaklaşık yarısında kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Haşiloğlu. vd., 2015: 20).

5.3 Veri Toplama Araçları

5.3.1 Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu

Cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, daha önce evlilik yaptınız mı? eğitim durumu, romantik bir ilişkiniz durumu, ilişki türü gibi demografik değişkenleri içeren kişisel bilgi formu kullanılacaktır. Form 11 sorudan oluşmaktadır.

5.3.2 Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği

Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilip; Türkçe'ye Sümer, Lajunen ve Özkan (2005) tarafından uyarlanan; 44 madde ve 5 alt boyuttan (dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevroitiklik, açıklık) oluşan ölçek 5'li likert tipte bir ölçektir. Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Bu 44 maddeden; sekiz madde "dışadönüklük", dokuz madde "uyumluluk", dokuz madde "sorumluluk", sekiz madde "nevroitiklik" ve on madde "gelişime açıklık" boyutunu ölçmektedir. Cevapların puanlaması; 1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum ve 5: Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

5.3.3 Stres belirtileri ölçeği

Miller, Smith ve Mahler (1988) tarafından "Stress Audit 4.2-OS" adıyla geliştirilmiş olan Şahin Durak ve Batıgün (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan ve Stres Faktörleri, Stres Belirtileri ve Strese Yatkınlık ana bölümlerinden oluşan bataryanın bir bölümüdür. Toplam 70 maddeden oluşmakta ve Kas Sistemi, Parasempatik Sinir Sistemi, Sempatik Sinir Sistemi, Duygusal, Bilişsel, Endokrin Sistem ve Bağışıklık Sistemi olmak üzere 7 alt boyut içermektedir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe yaşanan stres belirtilerinin de arttığı düşünülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları $\alpha=.91$ ile $.96$ arasında değişmektedir.

5.3.4 Çok boyutlu kıskançlık ölçeği (ÇBKÖ)

Pfeiffer ve Wong (1987) ölçeği kıskançlıkla ilgili bilişsel, davranışsal ve duygusal tepkileri değerlendirmek için oluşturmuştur. Ölçekte 24 madde bulunmaktadır. Ölçek Karakurt (2001) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Duygusal, bilişsel ve davranışsal kıskançlığı ölçen üç alt ölçeği olan ölçeğin toplam puanı ve yedi puanlı Likert ölçeği bulunmaktadır. Ölçekteki örnek maddeler şunlardır: "Eğer X size karşı cinsten başka birinin ne kadar yakışıklı olduğu hakkında yorum

yaparsa", "X'in çekmecelerini, el çantasını ve ceplerini kontrol ederim" ve "Ben= bilişsel kıskançlık için beni tanımlamaz (1= duygusal kıskançlık boyutu için beni tanımlamaz; 7= üzgün hissederim; 1= mutluyum; 7= üzgün hissederim." "Y'nin gizlice karşı cinsten biriyle görüştüğüne inanıyorum" diyorum (7= beni tanımlıyor.

Ölçekte herhangi bir ters madde bulunmamaktadır. Yüksek puanlar güçlü derecede romantik kızgınlığı yansıtmaktadır. Bu araştırmada, ölçek kullanılarak elde edilen genel puanı kullanacağız. Orijinal ölçeğin alt ölçeklerinin güvenilirliği 0,80 ile 0,90 arasında değişmektedir ve ölçeğin genel puanının cronbach alpha değeri 0,85'tir. Ölçeğin Türkçe uyarlama geçerlilik testleri sonucunda bilişsel, davranışsal ve duygusal kıskançlık alt ölçekleri için cronbach alpha değerleri sırasıyla 0.91, 0.86 ve toplam puan için 0.87 olarak bulunmuştur (Karakurt, 2001).

5.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen bulgular SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımlarının belirlenmesinde frekans ve yüzde analizinin yanı sıra araştırmada kullanılan ölçeklere ait katılımcıların düzeylerinin belirlenmesinde ortalama, toplam puan ve standart sapma kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliklerinin incelenmesi için cronbach's alpha güvenilirlik analizi yapılmış ve tüm ölçüm araçlarına ait güvenilirlik düzeylerinin 0.70'in üzerinde olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5.1). Araştırmanın amacın uygun olarak kurulan hipotez ve alt problemlerin test edilmesinde istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde test edilmiş olup bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenlerin arasındaki ilişkinin verilerin dağılımının normal olması nedeniyle pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Aynı zamanda ölçümlere göre ikili gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde bağımsız örneklem t-testi ikiden fazla gruplar için tek yönlü Anova testi yapılmıştır.

Çizelge 5.1: Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarının Bu Çalışmaya Ait Güvenirlik Düzeyleri

Ölçümler	Cronbach's Alpha
Dışadönüklük	0,945
Uyumluluk	0,940
Sorumluluk	0,944
Nevrotizm	0,934
Açıklık	0,949
Kas Sistemi	0,929
Parasempatik Sinir Sistemi	0,945
Sempatik Sinir Sistemi	0,933
Duygusal Sistemi	0,934
Bilişsel Sistem	0,919
Endokrin Sistemi	0,937
Bağışıklık Sistemi	0,945
Stres Belirtileri	0,964
Bilişsel kıskançlık	0,959
Duygusal kıskançlık	0,931
Davranışsal kıskançlık	0,957
Kıskançlık	0,962

6. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu kısmında araştırmada ulaşılan verilere ait ulaşılan bulgulara ait analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

6.1 Demografik Bulgular

Araştırmanın demografik özelliklerine ait bulgular Çizelge 6.1’de verilmiştir

Çizelge 6.1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Bulgular

Demografik	Gruplar	Evli olmayıp romantik ilişkisi olanlar		Evli		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	63	54,80	74	44,00	137	48,40
	Erkek	52	45,20	94	56,00	146	51,60
Yaş	18-27	63	54,80	18	10,70	81	28,60
	28-37	29	25,20	44	26,20	73	25,80
	38-47	9	7,80	57	33,90	66	23,30
	48 ve üzeri	14	12,20	49	29,20	63	22,30
İlişki türünüz	Sevgili	64	55,70	0	0,00	147	51,90
	Nişanlı	51	44,30	0	0,00	51	18,00
	Evli	0	0,00	168	100,00	85	30,00
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	47,00	48	28,60	102	36,00
	Ön lisans mezunu	26	22,60	30	17,90	56	19,80
	Lisans mezunu	18	15,70	34	20,20	52	18,40
	Yüksek lisans mezunu	12	10,40	37	22,00	49	17,30
	Doktora mezunu	5	4,30	19	11,30	24	8,50
Çocuk sayısı	Yok	115	100,00	53	31,50	168	59,40
	1	0	0,00	50	29,80	50	17,70
	2 ve üzeri	0	0,00	65	38,70	65	23,00
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	4,30	36	21,40	41	14,50
	Hayır	110	95,70	132	78,60	242	85,50
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	60,00	33	91,70	36	87,80
	2	2	40,00	3	8,30	5	12,20
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 ay	18	15,70	0	0,00	18	6,40
	6-12 ay	37	32,20	0	0,00	37	13,10
	12-24 ay	40	34,80	52	31,00	92	32,50
	2-5 yıl	20	17,40	55	32,70	75	26,50
	5 yıl ve üzeri	0	0,00	61	36,30	61	21,60
Toplam		115	40,60	168	59,40	283	100

Araştırma kapsamında toplam 115 evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıya ulaşılmış olup katılımcıların çoğunlukla kadın olduğu (n=63,%54.80), 18-27 yaş aralığında olduğu (n=63, %54.80), ilişki içinde olan katılımcıların sevgilisinin olduğu (n=64, %55.70), lise mezunu oldukları (n=54, %47.00), çocuk sahibi olmadıkları (n=115, %100.00), daha önce evlilik yapmadıkları (n=110, %95.70), daha önce evlilik yapanların sadece 1 kere evlilik yaptıkları (n=3, %60.00) ve en uzun romantik ilişki sürelerinin 12-24 ay sürdüğü (n=40, %34.80) belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında toplam 168 evli olan katılımcıya ulaşılmış olup katılımcıların çoğunlukla erkek olduğu (n=94, %56.00), 38-47 yaş aralığında oldukları (n=57, %33.90), lise mezunu oldukları (n=48, %28.60), 2 ve üzeri çocuğa sahip oldukları (n=65, %38.70), daha önce evlilik yapmadıkları (n=132, %78.60), daha önce evlilik yapanların sadece 1 kere evlilik yaptıkları (n=33, %91.70) ve en uzun romantik ilişki sürelerinin 5 yıl ve üzeri sürdüğü (n=61, %36.30) belirlenmiştir.

6.2 Verilerin Dağılımı ve Betimsel Bulgulara Ait Bulgular

Araştırmanın bu kısmında araştırma sonucunda elde edilen veriler aracılığı ile araştırma betimsel bulgularına ve verilerin dağılımına ait bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 6.2: Verilerin Dağılımına Ait Bulgular

Grup	Ölçümler	Merkezi Eğilim		Basıklık-Çarpıklık	
		Ort.	Medyan	Basıklık	Çarpıklık
Evli Olmayan	Dışadönüklük	3,16	3,13	-1,253	-0,117
	Uyumluluk	3,17	3,78	-1,458	-0,501
	Sorumluluk	3,04	3,67	-1,709	-0,221
	Nevrotizm	2,74	2,25	-1,307	0,604
	Açıklık	3,07	3,70	-1,713	-0,271
	Kas Sistemi	29,42	23,00	-1,556	0,375
	Parasempatik Sinir Sistemi	29,00	24,00	-1,161	0,666
	Sempatik Sinir Sistemi	25,64	21,00	-0,315	1,154
	Duyusal Sistemi	27,41	23,00	-0,639	0,984
	Bilişsel Sistem	26,56	23,00	-0,084	1,228
	Endokrin Sistemi	27,54	23,00	-0,886	0,885
	Bağışıklık Sistemi	26,01	20,00	-0,733	0,998
	Stres Belirtileri	191,57	189,00	-0,760	0,461
	Bilişsel kıskançlık	3,61	3,11	-0,996	0,560
	Duyusal kıskançlık	3,87	3,17	-1,600	0,084
	Davranışsal kıskançlık	3,63	2,88	-1,791	0,177
	Kıskançlık	3,68	3,39	-1,403	0,325

Çizelge 6.2: (Devamı) Verilerin Dağılımına Ait Bulgular

Grup	Ölçümler	Merkezi Eğilim		Basıklık-Çarpıklık	
		Ort.	Medyan	Basıklık	Çarpıklık
Evli Olan	Dışadönüklük	3,42	3,75	-1,320	-0,398
	Uyumluluk	3,39	3,89	-0,736	-0,988
	Sorumluluk	3,39	3,89	-0,784	-0,930
	Nevrotizm	2,72	2,25	-1,164	0,695
	Açıklık	3,45	3,90	-0,648	-1,015
	Kas Sistemi	24,11	21,00	1,623	1,603
	Parasempatik Sinir Sistemi	25,41	22,00	0,611	1,390
	Sempatik Sinir Sistemi	24,38	22,00	1,093	1,582
	Duygusal Sistemi	23,95	21,00	1,950	1,798
	Bilişsel Sistem	23,92	22,00	1,851	1,671
	Endokrin Sistemi	24,80	22,00	0,634	1,467
	Bağışıklık Sistemi	24,46	21,00	0,261	1,336
	Stres Belirtileri	171,02	149,00	0,357	1,019
	Bilişsel kıskançlık	2,77	2,89	0,151	0,524
	Duygusal kıskançlık	3,05	2,67	-0,038	0,989
	Davranışsal kıskançlık	2,75	2,13	0,343	1,300
	Kıskançlık	2,84	2,57	0,448	1,009

Normal dağılım analizleri sonucunda incelenen merkezi eğilim ölçümlerinden ortalama-medyanın birbirine yakınlığı ve basıklık ile çarpıklığın ± 2 arasında olması nedeniyle elde edilen verilerin normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir (George ve Mallery 2010). Aynı zamanda araştırmaya dâhil olan katılımcı sayısı yeterli olduğu için ($n \geq 30$) merkezi limit teoreminden hareketle istatistiksel açıdan daha güçlü olan parametrik yöntemlere başvurulmuştur (Ghasemi ve Zahediasl, 2012).

Çizelge 6.3: Evli Olmayı Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Verilerine Ait Betimsel Bulgular

Ölçümler	Evli Olan		Evli Olmayan	
	Ort.	s.s	Ort.	s.s
Dışadönüklük	3,42	1,06	3,16	1,08
Uyumluluk	3,39	1,08	3,17	1,05
Sorumluluk	3,39	1,03	3,04	1,16
Nevrotizm	2,72	1,10	2,74	1,03
Açıklık	3,45	1,05	3,07	1,10
Kas Sistemi	24,11	7,72	29,42	11,23
Parasempatik Sinir Sistemi	25,41	9,37	29,00	10,72
Sempatik Sinir Sistemi	24,38	8,62	25,64	9,85
Duygusal Sistem	23,95	8,56	27,41	10,21
Bilişsel Sistem	23,92	7,99	26,56	9,72
Endokrin Sistemi	24,80	8,86	27,54	10,07
Bağışıklık Sistemi	24,46	9,83	26,01	11,49
Stres Belirtileri	171,02	39,89	191,57	49,53
Bilişsel kıskançlık	2,77	0,80	3,61	1,62
Duygusal kıskançlık	3,05	1,33	3,87	1,63
Davranışsal kıskançlık	2,75	1,36	3,63	1,79
Kıskançlık	2,84	0,88	3,68	1,49

Likert formatında oluşturulan ölçeklerde elde edilen puanlar sonucu katılımcıların yanıtlarının düzeylerinin hesaplanmasında 0,8 puan aralığı ($4/5=0,80$) kullanılmıştır. Bu durumda Likert yapıdaki ölçeğin başlangıç puanı olan 1 puanın üzerine 0,8'lik puan aralığı eklenerek her ölçüm düzeyine denk gelen aralık hesaplanmaktadır. Bu durumda 1-1,80 aralığı “çok düşük”, 1,81-2,6 aralığı “düşük”, 2,61-3,4 aralığı “orta”, 3,41-4,2 aralığı “yüksek” ve 4,21-5,0 aralığı “çok yüksek” düzeyi temsil etmektedir ve eğer ölçek toplam puan ile hesaplanıyorsa o zaman bu aralıklar madde sayısı ile çarpılması gerekir (Durmaz 2020).

Romantik ilişkisi olan evli bireylerin dışadönüklük boyutları 3.42 ± 1.06 ile yüksek düzeyde, uyumluluk boyutları 3.39 ± 1.08 ile orta düzeyde, sorumluluk boyutları 3.39 ± 1.03 ile orta düzeyde, nevrozizm boyutları 2.72 ± 1.10 ile orta ve açıklık boyutları 3.45 ± 1.05 ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların stres belirtileri düzeyleri incelendiğinde 171.02 ± 39.89 ile düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Stres belirtileri düzeyleri alt boyutları incelendiğinde, kas sistemi boyutları 24.11 ± 72 , parasempatik sinir sistemi boyutları 24.41 ± 9.37 , sempatik sinir sistemi boyutları 24.38 ± 8.62 , duygusal sistem boyutları 23.95 ± 8.56 , bilişsel sistem boyutları 23.92 ± 7.99 , endokrin sistemi boyutları 24.80 ± 8.86 ve bağışıklık sistemi boyutları 24.46 ± 9.83 ile düşük düzeyde oldukları belirlenmiştir.

Romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin dışadönüklük boyutları 3.16 ± 1.08 ile orta düzeyde, uyumluluk boyutları 3.17 ± 1.05 ile orta düzeyde, sorumluluk boyutları 3.04 ± 1.16 ile orta düzeyde, nevrozizm boyutları 2.74 ± 1.03 ile orta ve açıklık boyutları 3.07 ± 1.10 ile orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların stres belirtileri düzeyleri incelendiğinde 191.57 ± 49.51 ile orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Stres belirtileri düzeyleri alt boyutları incelendiğinde, kas sistemi boyutları 29.42 ± 11.23 , parasempatik sinir sistemi boyutları 29.00 ± 10.72 , sempatik sinir sistemi boyutları 25.64 ± 9.85 , duygusal sistem boyutları 27.41 ± 10.21 , bilişsel sistem boyutları 26.56 ± 9.72 , endokrin sistemi boyutları 27.54 ± 10.07 ve bağışıklık sistemi boyutları 26.01 ± 11.49 ile orta düzeyde oldukları belirlenmiştir.

Likert formatında oluşturulan ölçeklerde elde edilen puanlar sonucu katılımcıların yanıtlarının düzeylerinin hesaplanmasında 0,86 puan aralığı ($6/7=0,86$) kullanılmıştır. Bu durumda Likert yapıdaki ölçeğin başlangıç puanı olan 1 puanın üzerine 0,86'lık puan aralığı eklenerek her ölçüm düzeyine denk gelen aralık

hesaplanmaktadır. Bu durumda katılımcıların kıskançlık düzeyleri incelendiğinde 3.68 ± 1.49 ile orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kıskançlık düzeyleri alt boyutları incelendiğinde, bilişsel kıskançlık boyutu 3.61 ± 1.62 , duygusal kıskançlık boyutları 3.87 ± 1.63 ve davranışsal kıskançlık boyutlarının 3.63 ± 1.49 ile orta düzeyde oldukları belirlenmiştir.

6.2.1 Araştırmanın hipotezine ait bulgular

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın amacına uygun olarak kurulan aşağıdaki hipotezlerin incelenmiştir.

Araştırmanın bu kısmında araştırma amacına uygun olarak kurulan hipotezlere ait sonuçlara yer verilmiş olup, iki gruplar arasındaki farkın test edilmesinde bağımsız örneklem t-testi, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde pearson korelasyon analizi ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yordama durumunun incelenmesinde regresyon analizi yapılmıştır.

Çizelge 6.4: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Stres, Kıskançlık Ve Kişilik Özelliklerinin Evli Olup Olmamlarına Göre Farklılıklarına Ait Sonuçlar

Ölçümler	Medeni Durum				t	p
	Evli Olmayan		Evli Olan			
	Ort.	s.s	Ort.	s.s		
Dışadönüklük	3,16	1,08	3,42	1,06	-2,009	0,045*
Uyumluluk	3,17	1,05	3,39	1,08	-1,732	0,084
Sorumluluk	3,04	1,16	3,39	1,03	-2,553	0,011*
Nevrotizm	2,74	1,03	2,72	1,10	0,151	0,880
Açıklık	3,07	1,10	3,45	1,05	-2,937	0,004*
Kas Sistemi	29,42	11,23	24,11	7,72	4,408	0,001*
Parasempatik Sinir Sistemi	29,00	10,72	25,41	9,37	2,909	0,004*
Sempatik Sinir Sistemi	25,64	9,85	24,38	8,62	1,113	0,267
Duygusal Sistem	27,41	10,21	23,95	8,56	2,983	0,003*
Bilişsel Sistem	26,56	9,72	23,92	7,99	2,409	0,017*
Endokrin Sistemi	27,54	10,07	24,80	8,86	2,360	0,019*
Bağışıklık Sistemi	26,01	11,49	24,46	9,83	1,181	0,239
Stres Belirtileri	191,57	49,53	171,02	39,89	3,703	0,001*
Bilişsel Kıskançlık	3,61	1,62	2,77	0,80	5,149	0,001*
Duygusal Kıskançlık	3,87	1,63	3,05	1,33	4,422	0,001*
Davranışsal Kıskançlık	3,63	1,79	2,75	1,36	4,449	0,001*
Kıskançlık	3,68	1,49	2,84	0,88	5,465	0,001*

*p<0.05; t:Bağımsız örneklem t-testi

Araştırmaya katılım sağlayan romantik ilişkisi olan bireylerin medeni durumları ile stres, kıskançlık ve kişilik özellikleri arasında anlamlı bir fark bulunup

bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre;

Romantik ilişkisi olan bireylerin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık, kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi, genel stres belirtileri ile kıskançlık düzeyi ve alt boyutlarının evli olup olmamalarına göre bir farklılaşma ($p<0.05$) bulunmuştur. Analiz sonucunda ortalamalar incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olan evli bireylerin dışadönüklük, sorumluluk ve açıklık düzeylerinin romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Uyumluluk ve nevrozizm düzeyleri için gruplar arasındaki farklılık anlamlı olmadığı belirlendiğinden araştırmanın birinci hipotezinin dışadönüklük, sorumluluk ve açıklık düzeyleri için kabul edildiği belirlenirken Uyumluluk ve nevrozizm özneline red edildiği belirlenmiştir.

Romantik ilişkisi olup **evli olmayan** bireylerin kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi, genel stres belirtisi düzeylerinin romantik ilişkisi olup **evli olan** bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sempatik sinir sistemi ve bağışıklık sistemi düzeyleri için gruplar arasındaki farklılık anlamlı olmadığı belirlendiğinden araştırmanın ikinci hipotezinin kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi, genel stres belirtisi düzeyleri için kabul edildiği belirlenirken sempatik sinir sistemi ve bağışıklık sistemi özneline red edildiği belirlenmiştir.

Romantik ilişkisi olup **evli olmayan** bireylerin kıskançlık ve tüm alt boyutları düzeyinin romantik ilişkisi olup **evli olan** bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmanın 3. Hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Çizelge 6.5: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Stres Düzeyleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki

No	Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Evli değil	1 Dışadönüklük	1	,360*	,329*	-,307*	,318*	-,636*	-,560*	-,483*	-,470*	-,571*	-,541*	-,385*	-,770*
	2 Uyumluluk		1	,225*	-,278*	,267*	-,196*	-,268*	-,283*	-,261*	-,312*	-,277*	-0,157	-,367*
	3 Sorumluluk			1	-0,162	,224*	-,238*	-,220*	-0,171	-,365*	-,232*	-,238*	-0,142	-,338*
	4 Nevrotizim				1	-0,161	,317**	,336*	,353*	,261*	,190*	,352*	,194*	,422*
	5 Açıklık					1	-,226*	-,213*	-,214*	-,255*	-,188*	-,236*	-,231*	-,331*
	6 Kas Sistemi						1	,558*	,391*	,392*	,390*	,392*	,345*	,742*
	7 Parasempatik Sinir Sistemi							1	,434*	,335*	,441*	,368*	,369*	,745*
	8 Sempatik Sinir Sistemi								1	0,15	,343**	,347*	,516*	,670*
	9 Duygusal Sistem									1	,351**	,408*	,379*	,637*
	10 Bilişsel Sistem										1	,282*	,188*	,622*
	11 Endokrin Sistemi											1	,262*	,641*
	12 Bağışıklık Sistemi												1	,661*
	13 Stres Belirtileri Genel													
Evli	1 Dışadönüklük	1	,268*	,350*	-,245*	,285*	-,531*	-,592*	-,489*	-,484*	-,550*	-,510*	-,456*	-,787*
	2 Uyumluluk		1	0,142	-,299*	0,132	-,204*	0,039	0,025	-0,039	-0,019	-0,114	-0,037	-0,072
	3 Sorumluluk			1	-,205*	0,119	-,178*	-,284*	-,157*	-,220*	-,238*	-,302*	-,192*	-,344*
	4 Nevrotizim				1	-,225*	0,134	0,079	0,045	0,151	0,065	0,046	,200*	,159*
	5 Açıklık					1	-0,103	-0,126	-,169*	-0,146	-,249*	-0,096	-0,148	-,225*
	6 Kas Sistemi						1	,347*	,339*	,230*	,345*	,345*	,433*	,650*
	7 Parasempatik Sinir Sistemi							1	,395*	,349*	,384*	,429*	,372*	,726*
	8 Sempatik Sinir Sistemi								1	,214*	,434*	,289*	,265*	,637*
	9 Duygusal Sistem									1	,268*	,283*	,200*	,553*
	10 Bilişsel Sistem										1	,387*	,326*	,675*
	11 Endokrin Sistemi											1	,344*	,675*
	12 Bağışıklık Sistemi												1	,659*
	13 Stres Belirtileri Genel													

*p<0.05; Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Çizelge 6.5'te korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların stres belirtileri düzeyi ile nevrotizm boyutları arasında ($r=0.422$; $p<0.05$) pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Stres belirtileri ile uyumluluk arasında ($r=-0.367$; $p<0.05$), sorumluluk ($r=-0.338$; $p<0.05$) ve açıklık ($r=-0.331$; $p<0.05$) boyutları arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Düzeyler arası en yüksek ilişkinin dışadönüklük boyutu ($r=-0.770$; $p<0.05$) stres belirtileri düzeyi arasında olduğu ve bu ilişkinin negatif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmanın 4. Hipotezinin evi olmayıp romantik ilişkisi olanlar için kabul edilmiştir.

Romantik ilişkisi olan evli bireylerde stres belirtileri düzeyi ile nevrotizm boyutları arasında ($r=0.159$; $p<0.05$) pozitif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Stres belirtileri ile uyumluluk arasında ($r=-0.072$; $p<0.05$) arasında negatif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki, açıklık ($r=-0.296$; $p<0.05$) boyutları arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ve sorumluluk ($r=-0.344$; $p<0.05$) arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Düzeyler arası en yüksek ilişkinin dışadönüklük boyutu ($r=-0.787$; $p<0.05$) stres belirtileri düzeyi arasında olduğu ve bu ilişkinin negatif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmanın 4. Hipotezinin dışadönüklük, nevrotozm, sorumluluk ve açıklık için kabul edildiğini göstermektedir.

Çizelge 6.6: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Stres Düzeyleri İle Kıskançlık Düzeyleri Arasındaki İlişki

No	Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Evli değil	1 Bilişsel kıskançlık	1	,679*	,749*	,933**	,687*	,332*	,279*	,213*	,239*	,291*	,250*	,491*
	2 Duygusal kıskançlık		1	,548*	,804**	,455*	,299*	,202*	0,123	,340*	,259*	,191*	,397*
	3 Davranışsal kıskançlık			1	,893**	,582*	,262*	0,182	0,174	,200*	,216*	,190*	,388*
	4 Kıskançlık				1	,666*	,336*	,253*	,199*	,282*	,288*	,241*	,485*
	5 Kas Sistemi					1,00	,558*	,391*	,392*	,390*	,392*	,345*	,742*
	6 Parasempatik Sinir Sistemi						1	,434*	,335*	,441*	,368*	,369*	,745*
	7 Sempatik Sinir Sistemi							1	0,15	,343*	,347*	,516*	,670*
	8 Duygusal Sistem								1	,351*	,408*	,379*	,637*
	9 Bilişsel Sistem									1	,282*	,188*	,622*
	10 Endokrin Sistemi										1	,262*	,641*
	11 Bağışıklık Sistemi											1	,661*
	12 Stres Belirtileri Genel												1
Evli	1 Bilişsel kıskançlık	1	,319*	,395*	,690*	,290*	0,083	0,104	0,028	0,145	-0,036	0,146	,161*
	2 Duygusal kıskançlık		1	,464*	,754*	0,059	-0,028	-0,038	-0,043	-0,081	-0,116	-0,062	-0,07
	3 Davranışsal kıskançlık			1	,858*	0,102	0,059	0,074	-0,028	0,048	-0,02	0,031	0,056
	4 Kıskançlık				1	,180*	0,05	0,061	-0,022	0,045	-0,069	0,044	0,06
	5 Kas Sistemi					1	,347*	,339*	,230*	,345*	,345*	,433*	,650*
	6 Parasempatik Sinir Sistemi						1	,395*	,349*	,384*	,429*	,372*	,726*
	7 Sempatik Sinir Sistemi							1	,214*	,434*	,289*	,265*	,637*
	8 Duygusal Sistem								1	,268*	,283*	,200*	,553*
	9 Bilişsel Sistem									1	,387*	,326*	,675*
	10 Endokrin Sistemi										1	,344*	,675*
	11 Bağışıklık Sistemi											1	,659*
	12 Stres Belirtileri Genel												1

*p<0.05; Pearson Korelasyon

Çizelge 6.6'da korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kıskançlık düzeyleri ile stres belirtileri arasında ($r=0.485$; $p<0.05$) pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kıskançlık düzeyleri ile kas sistemi boyutu ($r=0.666$; $p<0.05$) arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, bağışıklık sistemi ($r=0.241$; $p<0.05$), parasempatik sinir sistemi ($r=0.336$; $p<0.05$), sempatik sinir sistemi ($r=0.253$; $p<0.05$), bilişsel sistem ($r=0.282$; $p<0.05$) ve endokrin sistemi ($r=0.288$; $p<0.05$) boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve duygusal sistem ($r=0.213$; $p<0.05$) arasında pozitif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Düzeyler arası en yüksek ilişkinin kas sistemi boyutu ile bilişsel kıskançlık boyutu ($r=0.687$; $p<0.05$) arasında olduğu ve bu ilişkinin pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Romantik ilişkisi olan evli bireylerin kıskançlık düzeyleri ile kas sistemi arasında ($r=0.180$; $p<0.05$) pozitif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların bilişsel kıskançlık ile stres belirtileri arasında ($r=0.161$; $p<0.05$) pozitif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki, kas sistemi arasında ($r=0.290$; $p<0.05$) pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar araştırmanın 5. Hipotezinin incelenen değişkenler özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Çizelge 6.7: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Kıskançlık Düzeyleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki

No	Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Evli değil	1 Bilişsel kıskançlık	1	,679*	,749*	,933*	-,434*	-0,115	-,339*	,300*	-0,182
	2 Duygusal kıskançlık		1	,548*	,804*	-,385*	-0,033	-,247*	,237*	-0,121
	3 Davranışsal kıskançlık			1	,893*	-,395*	-0,145	-,301*	,278*	-,220*
	4 Kıskançlık				1	-,460*	-0,119	-,341*	,311*	-,204*
	5 Dışadönüklük					1	,360*	,329*	-,307*	,318*
	6 Uyumluluk						1	,225*	-,278*	,267*
	7 Sorumluluk							1	-0,162	,224*
	8 Nevrotizm								1	-0,161
	9 Açıklık									1
Evli	1 Bilişsel kıskançlık	1	,319*	,395*	,690*	-,153*	-0,093	-0,077	-0,039	-0,049
	2 Duygusal kıskançlık		1	,464*	,754*	0,069	-0,108	0,015	-0,092	0,149
	3 Davranışsal kıskançlık			1	,858*	-0,06	-0,093	-0,014	0,059	0,147
	4 Kıskançlık				1	-0,06	-0,125	-0,029	-0,018	0,12
	5 Dışadönüklük					1	,268*	,350*	-,245*	,285*
	6 Uyumluluk						1	0,142	-,299*	0,132
	7 Sorumluluk							1	-,205*	0,119
	8 Nevrotizm								1	-,225*
	9 Açıklık									1

* $P<0.05$; Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Çizelge 6.7’de korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin kıskançlık düzeyi ile dışadönüklük ($r=-0.460$; $p<0.05$) arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, sorumluluk ($r=-0.341$; $p<0.05$) ve açıklık ($r=-0.204$; $p<0.05$) boyutları arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, nevrotizm ($r=0.311$; $p<0.05$) boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ve uyumluluk ($r=-0.119$; $p<0.05$) boyutları arasında negatif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Düzeyleler arası en yüksek ilişkinin dışadönüklük ve bilişsel kıskançlık ($r=-0.434$; $p<0.05$) alt boyutları arasında olduğu ve bu ilişkinin negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Romantik ilişkisi olan evli olan bireylerin kıskançlık düzeyi ile dışadönüklük boyutu ($r=-0.153$; $p<0.05$) arasında negatif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar araştırmanın 6. Hipotezinin incelenen değişkenler özneline kabul edildiği belirlenmiştir.

Araştırmanın yedinci ve sekizinci hipotezinin test edilmesinde regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi yapılmadan önce regresyon analizlerinin varsayımları olan verilerin dağılımının normal olması, değişkenler arasında ilişkinin olması ve değişkenler arasında oto korelasyon ve çoklu bağıntı problemlerinin olmaması durumları incelenmiştir. Araştırma kapsamında modele dâhil edilen verilerin dağılımının normal dağılım olduğu Çizelge 3’te verilmiştir. Modele dâhil edilen değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu sonucu ise Çizelge 6 ve Çizelge 8’de verilmiştir. Modeldeki her yol katsayısına ait regresyon modeli için oto korelasyon olup olmadığının incelenmesinde Durbin Watson değerine bakılmış ve bu değerinin 1-3 arasında olması nedeniyle kurulan her regresyon katsayısı için oto korelasyon olmadığına karar verilmiştir (Field, 2005). Aynı zamanda araştırma modelinde bağımsız değişkenin faktörlerinin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin incelenmesi için bağımsız değişkenlerin birden fazla olması nedeniyle çoklu doğrusal regresyon modeli yapılmış olup ilgili modelde çoklu bağıntı olup olmadığına karar verirken VIF değeri incelenmiş ve VIF değerinin 10’nun altında olmaması nedeniyle çoklu bağıntı probleminin olmadığı belirlenmiştir (Field, 2005). Tüm bu bilgiler ışığında kurulan regresyon analizlerine ait varsayımların karşıladığını belirlenmiştir.

Çizelge 6.8: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Stres Düzeyleri Yordamasına Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

	Değişkenler	β	s.h.	t	p	F	p	VIF
Evli Olmayan	Sabit	286,630	17,323	16,546	0,001*			
	Dışadönüklük	-30,020	3,065	-9,795	0,001*			1,353
	Uyumluluk	-2,229	3,013	-0,740	0,461	39,246	0,001*	1,234
	Sorumluluk	-2,875	2,626	-1,095	0,276			1,156
	Nevrotizim	9,025	2,953	3,057	0,003*			1,149
	Açıklık	-2,937	2,770	-1,061	0,291			1,164
		$R^2=0,643$ p=0.001* Durbin Watson: 2,150 Bağımlı: Stres Belirtileri Bağımsız: Kişilik Özellikleri						
	Değişkenler	β	s.h.	t	p	F	p	VIF
Evli Olan	Sabit	268,673	13,202	20,352	0,001*			
	Dışadönüklük	-30,019	1,998	-15,026	0,001*			1,293
	Uyumluluk	5,636	1,853	3,041	0,003*	59,477	0,001*	1,150
	Sorumluluk	-3,420	1,955	-1,749	0,082			1,160
	Nevrotizim	-0,407	1,840	-0,221	0,825			1,181
	Açıklık	-0,377	1,883	-0,200	0,841			1,120
		$R^2=0,647$ p=0.001* Durbin Watson: 2,017 Bağımlı: Stres Belirtileri Bağımsız: Kişilik Özellikleri						

Araştırmanın yedinci hipotezine ait regresyon modeli sonuçları incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kişilik özelliklerinden dışadönüklük boyutunun ($\beta= -30.020$, $t=-9.795$; $p=0.001<0.05$) ve nevroizmin ($\beta=9.025$, $t=3.057$; $p=0.003<0.05$) stres belirtileri üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Dışadönüklük ve nevroizim boyutlarının tek başına stres belirtilerinin sadece %64.3'ünü yordamaktadır ($R^2=0.643$). Araştırma modeline ait regresyon denklemleri aşağıda verilmiştir.

$$\text{Stres Belirtileri} = 286,630 - 30,020 * \text{Dışadönüklük} + 9,025 * \text{Nevrotizm Boyutu}$$

Regresyon eşitliği incelendiğinde dışadönüklük kişilikteki bireylerin stres belirtileri üzerinde -30,020'lik negatiflik bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç katılımcıların dışadönüklük boyutunda bir birimlik artışının stres belirtileri üzerinde 30,020'lik bir azalışa neden olacağı anlamına gelmektedir.

Nevrotizm boyutunun stres belirtileri üzerinde 9,025'lik bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç katılımcıların nevroizim boyutunun bir birimlik artışının stres belirtileri üzerinde 9,025'lik bir artışa neden olacağı anlamına gelmektedir. Bu sonuçlar evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireyler için dışadönüklük ve nevroizim bazında araştırmanın 7. Hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Romantik ilişkisi olup evli olan bireylerin dışadönüklük kişilikleri ($\beta = -30.019$, $t = -15,026$; $p = 0,001 < 0.05$) ve uyumlu kişilik tipinin ($\beta = 5.636$, $t = 3,041$; $p = 0,003 < 0.05$) stres belirtileri üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Kişilik özellikleri stres belirtilerinin sadece %64.7'sini yordamaktadır ($R^2 = 0.647$). Araştırma modeline ait regresyon denklemleri aşağıda verilmiştir.

$$\text{Stres Belirtileri} = 268.673 - 30,019 * \text{Dışadönüklük} + 5,636 * \text{Uyumluluk}$$

Regresyon eşitliği incelendiğinde dışadönüklüğün stres belirtileri üzerinde -30,019'luk bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç katılımcıların dışadönüklük özelliklerinde bir birimlik artışın stres belirtileri üzerinde 30,019'luk bir azalışa neden olacağı anlamına gelmektedir. Uyumlu kişilik özelliklerinin stres belirtileri üzerinde 5,636'lık bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç katılımcıların uyumluluk özelliklerinde bir birimlik artışın stres belirtileri üzerinde 5,636'lık bir artışa neden olacağı anlamına gelmektedir. Bu sonuçlar evli olup romantik ilişkisi olan bireyler için dışadönüklük ve uyumluluk bazında araştırmanın 7. Hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Çizelge 6.9: Romantik İlişkisi Olan Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Kıskançlık Düzeyleri Yordamasına Ait Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

	Değişkenler	β	s.h.	t	p	F	p	VIF
Evli Olmayan	Sabit	4,941	0,734	6,730	0,001*			
	Dışadönüklük	-0,502	0,130	-3,866	0,001*			1,353
	Uyumluluk	0,176	0,128	1,382	0,170	8,995	0,001*	1,234
	Sorumluluk	-0,268	0,111	-2,404	0,018*			1,156
	Nevrotizim	0,280	0,125	2,240	0,027*			1,149
	Açıklık	-0,059	0,117	-0,505	0,615			1,164
	$R^2 = 0,292$ $p = 0,001*$ Durbin Watson: 1,894 Bağımlı: Kıskançlık Bağımsız: Kişilik Özellikleri							
Evli Olan	Sabit	3,124	0,482	6,482	0,001*			
	Dışadönüklük	-0,061	0,073	-0,834	0,405			1,293
	Uyumluluk	-0,113	0,068	-1,665	0,098	1,375	0,236	1,150
	Sorumluluk	-0,010	0,071	-0,137	0,891			1,160
	Nevrotizim	-0,037	0,067	-0,549	0,583			1,181
	Açıklık	0,127	0,069	1,842	0,067			1,120
	$R^2 = 0,011$ $p > 0,05*$ Durbin Watson: 1,920 Bağımlı: Kıskançlık Bağımsız: Kişilik Özellikleri							

Araştırmanın sekizinci hipotezine ait regresyon modeli sonuçları incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kişilik özelliklerinden dışadönüklüğün ($\beta = -0.502$, $t = -3.866$; $p = 0.001 < 0.05$), sorumluluk kişiliğinin ($\beta = -0.268$, $t = -2.404$; $p = 0.018 < 0.05$) ve nevrotizmin ($\beta = 0.280$, $t = 2.240$; $p = 0.027 < 0.05$) kıskançlık üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Kişilik özelliklerinin kıskançlığın sadece %29.2'sini yordamaktadır ($R^2 = 0.292$). Araştırma modeline ait regresyon denklemleri aşağıda verilmiştir.

Kıskançlık Düzeyleri = $4,941 - 0,502 * \text{Dışadönüklük} - 0,268 * \text{Sorumluluk Boyutu} + 0,280 * \text{Nevrotizm}$

Regresyon eşitliği incelendiğinde dışadönüklüğün kıskançlık düzeyleri üzerinde -0,502'lik bir etkisi, Sorumluluk boyutunun kıskançlık düzeyleri üzerinde -0,268'lik bir etkisi olduğu ve nevrotizm kıskançlık düzeyleri üzerinde 0,280'lik bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar katılımcıların dışadönüklük boyutunda bir birimlik artışın kıskançlık düzeyleri üzerinde 0,502'lik bir azalışa, sorumluluk kişilik özelliklerinde bir birimlik artış olduğunda kıskançlık düzeylerinde 0.268 birimlik azalışa ve nevrotizm düzeylerinde bir birimlik artış olduğunda kıskançlık düzeylerinde 0.280 birimlik artışa neden olacağı anlamına gelmektedir.

Bu sonuçlar evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireyler için dışadönüklük, sorumluluk ve nevrotizm bazında araştırmanın 8. Hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Romantik ilişkisi olup evli olan bireylerin kişilik özelliklerinin kıskançlık üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç evli olup romantik ilişkisi olan bireyler için araştırmanın 8. Hipotezinin red edildiğini göstermektedir.

6.2.2 Alt problemlere ait bulgular

Araştırmanın bu kısmında araştırmada kullanılan ölçüm araçları ile bazı değişkenler (anlamlı farklılık çıkan) arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Farklılıkların incelenmesinde 2'li grupların karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, 2'den fazla grupların karşılaştırılmasında tek yönlü Anova analizi yapılmıştır

6.2.2.1 Araştırmanın birinci alt problem

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların dışadönüklük düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.10'da verilmiştir.

Çizelge 6.10: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikler İle Dışadönüklük Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	2,87	0,99	t:-3,432	0,001*	
	Erkek	52	3,53	1,07			
Yaş	18-27	63	2,92	1,05	F:3,525	0,017*	2>1
	28-37	29	3,64	1,00			
	38-47	9	3,49	1,21			
	48 ve üzeri	14	3,07	0,96			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,05	1,06	t:-1,247	0,215	
	Nişanlı	51	3,30	1,09			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	3,06	1,12	F:2,478	0,048*	3>2
	Ön lisans mezunu	26	2,91	0,95			
	Lisans mezunu	18	3,85	0,92			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,24	1,17			
Evlilik yaptınız mı?	Doktora mezunu	5	3,00	0,85	t:0,182	0,856	
	Evet	5	3,25	1,20			
Kaç evlilik yaptınız?	Hayır	110	3,16	1,08	t:2,034	0,135	
	1	3	3,92	0,90			
En uzun romantik ilişki süreniz	2	2	2,25	0,88	F:0,553	0,661	
	1-6 ay	18	3,11	1,19			
	6-12 ay	37	3,23	1,09			
	12-24 ay	40	3,02	1,11			
	2-5 yıl	20	3,37	0,91			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu dışadönüklük ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde erkeklerin dışadönüklük boyutlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 28-37 yaş aralığında olan katılımcılar ile 18-27 yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 28-37 yaş aralığında olan katılımcıların dışadönüklük boyutlarının 18-27 yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (* $p < 0.05$) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın lisans mezunu olanlar ile ön lisans mezunu olan katılımcılar arasında olduğu ve lisans mezunu olan katılımcıların dışadönüklük boyutunun ön lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.2 Araştırmanın ikinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların uyumluluk düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.11’de verilmiştir.

Çizelge 6.11: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Uyumluluk Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	3,12	1,06	t:-0,571	0,569	
	Erkek	52	3,23	1,04			
Yaş	18-27	63	3,05	1,04	F:0,789	0,503	
	28-37	29	3,30	1,10			
	38-47	9	3,53	1,09			
	48 ve üzeri	14	3,18	0,94			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,10	1,06	t:-0,822	0,413	
	Nişanlı	51	3,26	1,03			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	3,09	1,06	F:0,157	0,959	
	Ön lisans mezunu	26	3,21	1,05			
	Lisans mezunu	18	3,23	1,08			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,31	0,99			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	3,51	0,89	t:0,878	0,424	
	Hayır	110	3,15	1,05			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	3,81	0,34	t:0,707	0,602	
	2	2	3,06	1,49			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 ay	18	2,94	1,16	F:0,564	0,640	
	6-12 ay	37	3,23	1,02			
	12-24 ay	40	3,12	1,07			
	2-5 yıl	20	3,36	0,97			

$p > 0,05$; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile uyumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark

bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu uyumluluk ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.3 Araştırmanın üçüncü alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların sorumluluk düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.12’de verilmiştir.

Çizelge 6.12: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sorumluluk Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	Ort			F/t	p	Scheffe
		n	.	s.s			
Cinsiyet	Kadın	63	2,78	1,16	t:-2,759	0,007*	
	Erkek	52	3,36	1,09			
Yaş	18-27	63	2,78	1,14	F:2,651	0,052	
	28-37	29	3,27	1,08			
	38-47	9	3,64	1,16			
	48 ve üzeri	14	3,35	1,23			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,01	1,19	t:-0,375	0,734	
	Nişanlı	51	3,08	1,13			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	3,05	1,19	F:0,395	0,812	
	Ön lisans mezunu	26	2,88	1,16			
	Lisans mezunu	18	3,01	1,15			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,26	1,18			
	Doktora mezunu	5	3,47	1,05			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	3,51	0,92	t:1,149	0,307	
	Hayır	0	3,02	1,17			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	3,89	0,19	t:0,890	0,534	
	2	2	2,94	1,49			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 ay	18	2,93	1,13	F:1,977	0,122	
	6-12 ay	37	3,42	1,15			
	12-24 ay	40	2,83	1,18			
	2-5 yıl	20	2,89	1,07			

* $p<0,05$; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu sorumluluk ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma ($*p<0.05$) bulunmuştur.

Cinsiyet ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma ($*p<0.05$)

bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde erkeklerin sorumluluk boyutlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.4 Araştırmanın dördüncü alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların nevrozizm düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.13'te verilmiştir.

Çizelge 6.13: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Nevrotizm Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	Ort			F/t	p	Scheffe
		n	.	s.s			
Cinsiyet	Kadın	63	2,83	1,05	t:0,987	0,326	
	Erkek	52	2,64	1,00			
Yaş	18-27	63	2,90	1,06	F:2,789	0,044 *	3<1-2-4
	28-37	29	2,45	0,96			
	38-47	9	2,14	0,28			
	48 ve üzeri	14	3,03	1,11			
İlişki türünüz	Sevgili	64	2,78	1,03	t:0,465	0,643	
	Nişanlı	51	2,69	1,04			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	2,88	1,07	F:0,829	0,509	
	Ön lisans mezunu	26	2,77	1,02			
	Lisans mezunu	18	2,60	1,11			
	Yüksek lisans mezunu	12	2,47	0,91			
	Doktora mezunu	5	2,25	0,32			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	2,35	1,08	t:-0,868	0,387	
	Hayır	110	2,76	1,03			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	2,71	1,23	t:0,887	0,441	
	2	2	1,81	0,80			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 ay	18	2,70	1,13	F:0,177	0,912	
	6-12 ay	37	2,69	0,97			
	12-24 ay	40	2,84	1,07			
	2-5 yıl	20	2,68	1,02			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile nevrozizm boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu nevrozizm ile yaş arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Yaş ile nevrozizm boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile nevrozizm boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 38-47 yaş aralığında olan katılımcılar ile 18-27, 38-47 ve 48 ve üzeri yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 38-47

yaş aralığında olan katılımcıların nevrozizm boyutlarının 18-27, 38-47 ve 48 ve üzeri yaş aralığında olan katılımcılardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.5 Araştırmanın beşinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların açıklık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.14’de verilmiştir.

Çizelge 6.14: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Açıklık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	2,95	1,12	t:-1,278	0,204	
	Erkek	52	3,21	1,07			
Yaş	18-27	63	2,92	1,09	F:1,060	0,369	
	28-37	29	3,33	1,13			
	38-47	9	3,29	1,16			
	48 ve üzeri	14	3,00	1,04			
İlişki türünüz	Sevgili	64	2,99	1,08	t:-0,776	0,439	
	Nişanlı	51	3,15	1,14			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	3,01	1,10	F:2,830	0,028*	5<1-2-3-4
	Ön lisans mezunu	26	3,01	1,14			
	Lisans mezunu	18	3,12	1,14			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,82	0,77			
	Doktora mezunu	5	1,98	0,30			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	3,64	0,80	t:1,601	0,174	
	Hayır	110	3,04	1,11			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	4,07	0,35	t:1,464	0,355	
	2	2	3,00	0,99			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 ay	18	3,20	1,16	F:0,149	0,930	
	6-12 ay	37	3,09	1,06			
	12-24 ay	40	3,00	1,13			
	2-5 yıl	20	3,03	1,16			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu açıklık eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Eğitim durumu ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın doktora mezunu olanlar ile lise, ön lisans, lisans ve yüksek lisans mezunu olan katılımcılar arasında olduğu ve doktora mezunu olan katılımcıların açıklık boyutunun diğer gruplarda olan

katılımcılardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.6 Araştırmanın altıncı alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların kas sistemi düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.15’de verilmiştir.

Çizelge 6. 15: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kas Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	33,86	11,48	t: 5,330	0,001*	
	Erkek	52	24,04	8,22			
Yaş	18-27	63	34,10	11,05	F:10,363	0,001*	1>2-3-4
	28-37	29	23,66	8,57			
	38-47	9	21,33	4,27			
	48 ve üzeri	14	25,50	10,57			
İlişki türünüz	Sevgili	64	29,89	11,12	t:0,505	0,615	
	Nişanlı	51	28,82	11,45			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	32,65	11,19	F:5,733	0,001*	3<1-2
	Ön lisans mezunu	26	31,46	11,60			
	Lisans mezunu	18	20,17	5,25			
	Yüksek lisans mezunu	12	24,75	9,22			
Evlilik yaptınız mı?	Doktora mezunu	5	28,40	11,06	t:-0,735	0,464	
	Evet	5	25,80	11,95			
Kaç evlilik yaptınız?	Hayır	110	29,58	11,22	t:0,603	0,589	
	1	3	28,67	15,89			
En uzun romantik ilişki süreniz	2	2	21,50	2,12	F:0,746	0,527	
	1-6 ay	18	29,17	10,50			
	6-12 ay	37	27,59	10,51			
	12-24 ay	40	31,40	11,51			
	2-5 yıl	20	29,05	12,72			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu kas sistemi ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların kas sistemi boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş

ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan katılımcılar ve yaşı 28-37, 38-47 ve 48 ve üzeri olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların kas sistemi boyutlarının diğer gruplardaki yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın lisans mezunu olan katılımcılar ile lise ve ön lisans mezunu olan katılımcılar arasında olduğu görülmüş ve lisans mezunu olan katılımcıların kas sistemi boyutlarının lise ve ön lisans mezunu olan katılımcılardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.7 Araştırmanın yedinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların parasempatik sinir düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.16'da verilmiştir.

Çizelge 6.16: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Parasempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	30,98	11,26	t:2,256	0,026*	
	Erkek	52	26,60	9,59			
Yaş	18-27	63	31,75	10,72	F:5,722	0,001*	1>2-3
	28-37	29	23,66	8,49			
	38-47	9	22,78	6,59			
	48 ve üzeri	14	31,71	11,96			
İlişki türünüz	Sevgili	64	29,94	10,77	t:1,051	0,296	
	Nişanlı	51	27,82	10,65			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	31,15	11,06	F:1,994	0,100	
	Ön lisans mezunu	26	29,35	11,01			
	Lisans mezunu	18	23,28	7,80			
	Yüksek lisans mezunu	12	27,08	10,54			
	Doktora mezunu	5	29,20	10,52			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	26,4	11,87	t:-0,553	0,582	
	Hayır	110	29,12	10,71			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	28,00	16,46	t:0,325	0,766	
	2	2	24,00	1,41			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	27,17	10,29	F:0,270	0,847	
	12-24 ay	37	29,62	11,53			
	2-5 yıl	40	28,77	9,52			
	5 yıl ve üzeri	20	29,95	12,33			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile parasempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu parasempatik sinir sistemi ile cinsiyet ve yaş arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile parasempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile parasempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların parasempatik sinir sistemi boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile parasempatik sinir boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile parasempatik sinir boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların parasempatik sinir boyutlarının 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.8 Araştırmanın sekizinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların sempatik sinir düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.17’de verilmiştir.

Çizelge 6.17: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	26,68	10,15	t:1,248	0,215	
	Erkek	52	24,38	9,42			
Yaş	18-27	63	28,78	11,16	F:5,317	0,002*	1>2-3-4
	28-37	29	22,14	7,32			
	38-47	9	20,44	2,30			
	48 ve üzeri	14	22,14	5,61			
İlişki türünüz	Sevgili	64	25,75	9,86	t:0,129	0,897	
	Nişanlı	51	25,51	9,94			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	26,07	10,37	F:3,302	0,013*	2>3-4-5
	Ön lisans mezunu	26	30,27	11,19			
	Lisans mezunu	18	22,44	7,51			
	Yüksek lisans mezunu	12	20,75	2,60			
	Doktora mezunu	5	20,20	1,79			

Çizelge 6.17: (Devamı) Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	19,20	1,64	t:-5,606	0,001*	
	Hayır	110	25,94	9,97			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	18,33	1,53	t:-1,809	0,168	
	2	2	20,50	0,71			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	24,44	9,92	F:0,476	0,699	
	12-24 ay	37	26,11	10,32			
	2-5 yıl	40	24,78	8,52			
	5 yıl ve üzeri	20	27,60	11,66			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu sempatik sinir sistemi ile yaş, eğitim durumu ve daha önce evlilik yapma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Yaş ile sempatik sinir boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile sempatik sinir boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37, 38-47 ve 48 ve üzeri yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların sempatik sinir boyutlarının diğer yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın ön lisans mezunu olan katılımcılar ile lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılar arasında olduğu görülmüş ve ön lisans mezunu olan katılımcıların sempatik sinir sistemi boyutlarının lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Daha önce evlilik yapma durumu ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda daha önce evlilik yapma durumu ile sempatik

sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (* $p < 0.05$) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde daha önce evlilik yapmayan katılımcıların sempatik sinir boyutlarının daha önce evlilik yapan katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.9 Araştırmanın dokuzuncu alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların duygusal sistem düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.18’de verilmiştir.

Çizelge 6.18: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	27,81	10,59	t:0,462	0,645	
	Erkek	52	26,92	9,81			
Yaş	18-27	63	29,08	10,92	F:1,930	0,129	
	28-37	29	24,00	6,97			
	38-47	9	24,89	10,67			
	48 ve üzeri	14	28,57	11,17			
İlişki türünüz	Sevgili	64	27,28	10,19	t:-0,149	0,882	
	Nişanlı	51	27,57	10,33			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	27,52	11,24	F:1,117	0,352	
	Ön lisans mezunu	26	29,58	9,82			
	Lisans mezunu	18	23,28	6,10			
	Yüksek lisans mezunu	12	27,33	9,74			
	Doktora mezunu	5	30,00	12,55			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	25,60	11,48	t:-0,404	0,687	
	Hayır	110	27,49	10,20			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	19,67	4,62	t:-1,368	0,382	
	2	2	34,50	14,85			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	27,11	10,28	F:1,545	0,207	
	12-24 ay	37	24,78	8,89			
	2-5 yıl	40	29,72	10,85			
	5 yıl ve üzeri	20	27,90	10,68			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile duygusal sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu duygusal sistem boyutu ile demografik sorular arası anlamlı bir farklılaşma ($p > 0.05$) bulunmamaktadır.

6.2.2.10 Araştırmanın onuncu alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların bilişsel sistem düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.19’da verilmiştir.

Çizelge 6.19: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	28,32	10,30	t:2,211	0,029*	
	Erkek	52	24,42	8,59			
Yaş	18-27	63	28,57	10,18	F:2,367	0,075	
	28-37	29	23,00	8,11			
	38-47	9	25,67	10,40			
	48 ve üzeri	14	25,43	8,71			
İlişki türünüz	Sevgili	64	26,97	9,54	t:0,508	0,613	
	Nişanlı	51	26,04	10,02			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	27,24	10,16	F:3,037	0,020*	3<1-2-4-5
	Ön lisans mezunu	26	27,35	9,42			
	Lisans mezunu	18	20,61	2,59			
	Yüksek lisans mezunu	12	27,00	10,92			
	Doktora mezunu	5	35,40	12,05			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	30,40	13,35	t:0,903	0,368	
	Hayır	110	26,38	9,57			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	20,67	0,58	t:-23,085	0,014*	
	2	2	45,00	1,41			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	25,67	9,55	F:0,907	0,440	
	12-24 ay	37	25,32	9,23			
	2-5 yıl	40	28,60	10,51			
	5 yıl ve üzeri	20	25,55	9,13			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bilişsel sistem boyutları ile cinsiyet, eğitim durumu ve evlilik sayısı arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların bilişsel sistem boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın lisans mezunu olan katılımcılar ve lise, ön lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılar arasında olduğu ve eğitim durumu lisans olan katılımcıların bilişsel sistem boyutlarının lise, ön lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Evlilik sayısı ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda evlilik sayısı ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde 1 evlilik yapanların bilişsel sistem boyutlarının 2 evlilik yapan katılımcılardan daha düşük olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.11 Araştırmanın on birinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların endokrin sistem düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.20’de verilmiştir.

Çizelge 6.20: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Endokrin Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	28,19	10,16	t:0,762	0,448	
	Erkek	52	26,75	10,00			
Yaş	18-27	63	30,00	10,76	F:3,238	0,025*	1>2-3
	28-37	29	24,34	7,97			
	38-47	9	22,44	8,56			
	48 ve üzeri	14	26,36	9,19			
İlişki türünüz	Sevgili	64	28,08	10,32	t:0,641	0,523	
	Nişanlı	51	26,86	9,81			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	29,35	10,77	F:1,654	0,166	
	Ön lisans mezunu	26	28,15	10,11			
	Lisans mezunu	18	24,94	8,68			
	Yüksek lisans mezunu	12	22,17	7,17			
	Doktora mezunu	5	27,00	9,57			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	21,40	3,91	t:-3,208	0,015*	
	Hayır	110	27,82	10,18			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	20,67	5,13	t:-0,460	0,677	
	2	2	22,50	2,12			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	27,94	10,37	F:1,2221	0,305	
	12-24 ay	37	25,35	9,02			
	2-5 yıl	40	29,67	11,44			
	5 yıl ve üzeri	20	26,95	8,39			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile endokrin sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu endokrin sistem boyutları ile katılımcıların yaşları ve evlilik yapma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Yaş ile endokrin sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile endokrin sistem boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların endokrin sistem boyutlarının 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Daha önce evlilik yapma durumu ile endokrin sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda daha önce evlilik yapma durumu ile endokrin sistem boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde daha önce evlilik yapmayan katılımcıların endokrin sistem boyutlarının daha önce evlilik yapan katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.12 Araştırmanın on ikinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların bağışıklık sistemi düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.21’de verilmiştir.

Çizelge 6.21: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikler İle Bağışıklık Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	27,49	12,41	t:1,563	0,121	
	Erkek	52	24,21	10,10			
Yaş	18-27	63	27,73	12,38	F:2,292	0,082	
	28-37	29	23,52	9,49			
	38-47	9	18,89	1,90			
	48 ve üzeri	14	28,00	12,78			
İlişki türünüz	Sevgili	64	26,48	12,00	t:0,496	0,621	
	Nişanlı	51	25,41	10,92			

Çizelge 6.21: (Devamı) Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikler İle Bağışıklık Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	25,87	11,66	F:1,537	0,196	
	Ön lisans mezunu	26	29,92	12,75			
	Lisans mezunu	18	25,22	10,51			
	Yüksek lisans mezunu	12	20,83	8,47			
	Doktora mezunu	5	22,40	9,02			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	24,40	12,68	t:-0,319	0,751	
	Hayır	110	26,08	11,49			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	28,67	15,89	t:0,899	0,435	
	2	2	18,00	1,41			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	24,56	12,55	F:0,355	0,785	
	12-24 ay	37	25,05	11,00			
	2-5 yıl	40	27,30	12,02			
	5 yıl ve üzeri	20	26,50	10,87			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile bağışıklık sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bağışıklık sistemi boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.13 Araştırmanın on üçüncü alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların stres belirtileri düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.22’de verilmiştir.

Çizelge 6.22: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Stres Belirtileri Düzeyinin Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	203,33	49,68	t:2,892	0,005	
	Erkek	52	177,33	45,87			
Yaş	18-27	63	210,00	47,51	F:8,908	0,001	1>2-3
	28-37	29	164,31	44,21			
	38-47	9	156,44	30,81			
	48 ve üzeri	14	187,71	42,15			
İlişki türünüz	Sevgili	64	194,39	48,16	t:0,682	0,497	
	Nişanlı	51	188,04	51,45			

Çizelge 6.22: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Stres Belirtileri Düzeyinin Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	199,85	53,06	F:3,656	0,008*	2>3-4
	Ön lisans mezunu	26	206,08	46,97			
	Lisans mezunu	18	159,94	36,83			
	Yüksek lisans mezunu	12	169,92	35,58			
	Doktora mezunu	5	192,60	36,83			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	173,20	43,58	t:-0,847	0,399	
	Hayır	110	192,41	49,80			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	164,67	58,53	t:-0,482	0,663	
	2	2	186,00	14,14			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	186,06	52,45	F:0,790	0,502	
	12-24 ay	37	183,84	45,68			
	2-5 yıl	40	200,25	52,28			
	5 yıl ve üzeri	20	193,50	48,82			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu stres belirtileri düzeyleri ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların stres belirtileri boyut düzeylerinin arının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların stres belirtileri düzeylerinin 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz

sonucunda eğitim durumu ile stres belirtileri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın ön lisans mezunu olan katılımcılar ile lisans ve yüksek lisans mezunu olan katılımcılar arasında olduğu görülmüş ve lisans mezunu olan katılımcıların stres belirtileri düzeylerinin lisans ve yüksek lisans mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.14 Araştırmanın on dördüncü alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların bilişsel kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.23'te verilmiştir.

Çizelge 6.23: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	4,57	1,52	t:9,905	0,001*	
	Erkek	52	2,44	0,72			
Yaş	18-27	63	4,28	1,82	F:10,149	0,001*	1>2-3-4
	28-37	29	2,91	0,88			
	38-47	9	2,43	0,82			
	48 ve üzeri	14	2,78	0,47			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,70	1,73	t:0,712	0,478	
	Nişanlı	51	3,49	1,49			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	4,12	1,68	F:5,467	0,001*	1>3-4-5
	Ön lisans mezunu	26	3,85	1,79			
	Lisans mezunu	18	2,70	0,72			
	Yüksek lisans mezunu	12	2,45	0,87			
	Doktora mezunu	5	2,80	0,80			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	2,91	0,35	t:-3,296	0,005*	
	Hayır	110	3,64	1,65			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	2,78	0,40	t:-1,076	0,361	
	2	2	3,11	0,16			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	3,47	1,72	F:0,436	0,727	
	12-24 ay	37	3,47	1,43			
	2-5 yıl	40	3,84	1,78			
	5 yıl ve üzeri	20	3,51	1,59			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bilişsel kıskançlık boyutu ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve daha önce evlilik yapma arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların bilişsel kıskançlık boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37, 38-47 ve 48 ve üzeri yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların bilişsel kıskançlık boyutlarının diğer gruplardaki yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın lise mezunu olan katılımcılar ile ön lisans, lisans yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılar arasında olduğu görülmüş ve lise mezunu olan katılımcıların bilişsel kıskançlık boyutlarının diğer gruplarda olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Daha önceden evlilik yapma ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda daha önceden evlilik yapma ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde daha önce evlilik yapmayan katılımcıların bilişsel kıskançlık boyutlarının evlilik yapan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.15 Araştırmanın on beşinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların duygusal kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.24'te verilmiştir.

Çizelge 6.24: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	4,77	1,35	t:8,206	0,001*	
	Erkek	52	2,77	1,24			
Yaş	18-27	63	4,21	1,64	F:2,554	0,059	
	28-37	29	3,51	1,59			
	38-47	9	2,96	1,12			
	48 ve üzeri	14	3,62	1,67			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,88	1,63	t:0,072	0,943	
	Nişanlı	51	3,85	1,65			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	4,11	1,65	F:0,740	0,566	
	Ön lisans mezunu	26	3,83	1,69			
	Lisans mezunu	18	3,45	1,72			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,51	1,30			
	Doktora mezunu	5	3,70	1,66			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	3,90	1,54	t:0,049	0,961	
	Hayır	110	3,86	1,64			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	3,33	1,01	t:-1,011	0,387	
	2	2	4,75	2,24			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	3,81	1,54	F:0,214	0,886	
	12-24 ay	37	3,87	1,53			
	2-5 yıl	40	4,00	1,74			
	5 yıl ve üzeri	20	3,64	1,76			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile duygusal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu duygusal kıskançlık boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile duygusal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile duygusal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların duygusal kıskançlık boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.16 Araştırmanın on altıncı alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların davranışsal kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.25'te verilmiştir.

Çizelge 6.25: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Davranışsal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	4,62	1,59	t:8,305	0,001*	
	Erkek	52	2,44	1,21			
Yaş	18-27	63	4,17	1,77	F:6,329	0,001*	1>2-3
	28-37	29	2,97	1,62			
	38-47	9	2,06	0,68			
	48 ve üzeri	14	3,57	1,79			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,71	1,88	t:0,556	0,579	
	Nişanlı	51	3,53	1,69			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	4,08	1,84	F:1,985	0,102	
	Ön lisans mezunu	26	3,40	1,71			
	Lisans mezunu	18	3,16	1,54			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,33	1,91			
	Doktora mezunu	5	2,43	1,52			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	3,88	1,91	t:0,308	0,759	
	Hayır	110	3,62	1,80			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	3,88	1,94	t:0,010	0,990	
	2	2	3,88	2,65			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	3,85	2,00	F:0,444	0,722	
	12-24 ay	37	3,66	1,70			
	2-5 yıl	40	3,72	1,83			
	5 yıl ve üzeri	20	3,23	1,75			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu davranışsal kıskançlık boyutu ile cinsiyet ve yaş arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların davranışsal kıskançlık boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş

aralığında olan katılımcıların davranışsal kıskançlık boyutlarının 28-37 ve 38-47 yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.17 Araştırmanın on yedinci alt problemi

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.26'da verilmiştir.

Çizelge 6.26: Evli Olmayıp Romantik İlişkisi Olan Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kıskançlık Düzeyinin Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	63	4,64	1,28	t:11,245	0,001*	
	Erkek	52	2,53	0,69			
Yaş	18-27	63	4,23	1,64	F:8,006	0,001*	1>2-3-4
	28-37	29	3,09	1,01			
	38-47	9	2,44	0,62			
	48 ve üzeri	14	3,27	0,91			
İlişki türünüz	Sevgili	64	3,75	1,59	t:0,548	0,585	
	Nişanlı	51	3,60	1,37			
Eğitim durumu	Lise mezunu	54	4,10	1,57	F:2,964	0,023*	1>3-4-5
	Ön lisans mezunu	26	3,69	1,62			
	Lisans mezunu	18	3,06	0,98			
	Yüksek lisans mezunu	12	3,04	1,10			
	Doktora mezunu	5	2,90	0,97			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	5	3,50	0,74	t:-0,516	0,626	
	Hayır	110	3,69	1,52			
Kaç evlilik yaptınız?	1	3	3,30	0,94	t:-0,686	0,542	
	2	2	3,80	0,40			
En uzun romantik ilişki süreniz	1-6 Ay	18	3,69	1,58	F:0,317	0,813	
	12-24 ay	37	3,64	1,33			
	2-5 yıl	40	3,84	1,64			
	5 yıl ve üzeri	20	3,45	1,45			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların demografik özellikleri ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu kıskançlık düzeyleri ile cinsiyet, yaş ve eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların kıskançlık düzeylerinin erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaş ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda yaş ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın 18-27 yaş aralığında olan ve 28-37, 38-47 ve 48 ve üzeri yaş aralığında olan katılımcılar arasında olduğu ve 18-27 yaş aralığında olan katılımcıların kıskançlık düzeylerinin diğer gruplardaki yaş aralığında olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim durumu ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda eğitim durumu ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde farklılığın lise mezunu olan katılımcılar ile lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılar arasında olduğu görülmüş ve lise mezunu olan katılımcıların kıskançlık düzeylerinin lisans, yüksek lisans ve doktora mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.18 Araştırmanın on sekizinci alt problemi

Evli olan katılımcıların dışadönüklük düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.27’de verilmiştir.

Çizelge 6.27: Evli Katılımcıların Demografik Özellikler İle Dışadönüklük Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,44	0,99	t:0,153	0,879	
	Erkek	94	3,41	1,11			
Yaş	18-27	18	3,49	1,05	F:0,114	0,952	
	28-37	44	3,44	1,05			
	38-47	57	3,45	1,07			
	48 ve üzeri	49	3,35	1,09			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	3,41	1,04	F:0,182	0,948	
	Ön lisans mezunu	30	3,37	1,09			
	Lisans mezunu	34	3,35	1,14			
	Yüksek lisans mezunu	37	3,54	1,06			
Çocuk sayısı	Doktora mezunu	19	3,46	0,99	F:1,393	0,251	
	Yok	53	3,25	1,1			
	1	50	3,6	0,98			
Evlilik yaptınız mı?	2 ve üzeri	65	3,43	1,08	t:-0,707	0,480	
	Evet	36	3,31	0,95			
	Hayır	132	3,45	1,09			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	3,34	0,98	t:1,990	0,055	
	2	3	3	0			

Çizelge 6.27: (Devamı) Evli Katılımcıların Demografik Özellikler İle Dışadönüklük Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	3,34	0,98	t:1,990	0,055	
	2	3	3	0			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	3,48	0,99	F:1,163	0,315	
	2-5 yıl	55	3,55	1,1			
	5 yıl ve üzeri	61	3,26	1,08			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile dışadönüklük boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu dışadönüklük ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.19 Araştırmanın on dokuzuncu alt problemi

Evli katılımcıların uyumluluk düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.28’de verilmiştir.

Çizelge 6.28: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Uyumluluk Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,28	1,10	t:-1,154	0,250	
	Erkek	94	3,48	1,05			
Yaş	18-27	18	3,20	1,13	F:0,995	0,397	
	28-37	44	3,42	1,03			
	38-47	57	3,26	1,21			
	48 ve üzeri	49	3,58	0,93			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	3,24	1,19	F:0,570	0,685	
	Ön lisans mezunu	30	3,36	1,11			
	Lisans mezunu	34	3,54	0,90			
	Yüksek lisans mezunu	37	3,37	1,14			
Çocuk sayısı	Doktora mezunu	19	3,59	0,93	F:0,778	0,461	
	Yok	53	3,45	1,06			
	1	50	3,23	1,19			
Evlilik yaptınız mı?	2 ve üzeri	65	3,46	1,00	t:0,689	0,492	
	Evet	36	3,50	1,02			
Kaç evlilik yaptınız?	Hayır	132	3,36	1,09	t:-0,887	0,381	
	1	33	3,45	1,05			
En uzun romantik ilişki süreniz	2	3	4,00	0,19	F:0,276	0,759	
	12-24 ay	52	3,30	1,14			
	2-5 yıl	55	3,46	1,07			
	5 yıl ve üzeri	61	3,40	1,04			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile uyumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu uyumluluk boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.20 Araştırmanın yirminci alt problemi

Evli katılımcıların sorumluluk düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.29'da verilmiştir.

Çizelge 6.29: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sorumluluk Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,35	1,05	t:-0,400	0,690	
	Erkek	94	3,41	1,01			
Yaş	18-27	18	3,27	0,99	F:0,841	0,473	
	28-37	44	3,53	0,96			
	38-47	57	3,45	0,99			
	48 ve üzeri	49	3,22	1,13			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	3,11	1,16	F:1,272	0,283	
	Ön lisans mezunu	30	3,50	1,00			
	Lisans mezunu	34	3,57	0,84			
	Yüksek lisans mezunu	37	3,43	1,05			
	Doktora mezunu	19	3,48	0,91			
Çocuk sayısı	Yok	53	3,30	1,12	F:0,578	0,562	
	1	50	3,34	1,04			
	2 ve üzeri	65	3,49	0,93			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	3,06	1,07	t:-2,140	0,034*	
	Hayır	132	3,47	1,00			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	3,01	1,10	t:-2,979	0,009*	
	2	3	3,70	0,23			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	3,52	0,97	F:1,218	0,298	
	2-5 yıl	55	3,22	1,07			
	5 yıl ve üzeri	61	3,42	1,03			

* $p<0,05$; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu sorumluluk boyutu ile daha önce evlilik yapma durumu ve evlilik sayısı durumu arasında anlamlı bir farklılaşma ($*p<0.05$) bulunmuştur.

Daha önceden evlilik yapma ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda daha önceden evlilik yapma ile sorumluluk boyutu arasında

anlamli bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde daha önce evlilik yapmayan katılımcıların sorumluluk boyutlarının evlilik yapan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Evlilik sayısı ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda evlilik sayısı ile sorumluluk boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde evlilik sayısı 2 olan katılımcıların sorumluluk boyutlarının evlilik sayısı 1 olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.21 Araştırmanın yirmi birinci alt problemi

Evli katılımcıların nevrozizm düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.30'da verilmiştir.

Çizelge 6.30: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Nevrotizm Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	2,80	1,14	t:0,861	0,391	
	Erkek	94	2,66	1,06			
Yaş	18-27	18	2,75	1,17	F:1,344	0,262	
	28-37	44	2,57	0,97			
	38-47	57	2,95	1,20			
	48 ve üzeri	49	2,58	1,05			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	2,92	1,11	F:0,944	0,440	
	Ön lisans mezunu	30	2,79	1,16			
	Lisans mezunu	34	2,67	1,14			
	Yüksek lisans mezunu	37	2,64	1,12			
	Doktora mezunu	19	2,38	0,83			
Çocuk sayısı	Yok	53	2,49	1,01	F:2,641	0,074	
	1	50	2,98	1,20			
	2 ve üzeri	65	2,71	1,05			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	2,78	1,14	t:0,344	0,731	
	Hayır	132	2,71	1,09			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	2,84	1,17	t:2,992	t:0,010*	
	2	3	2,08	0,26			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	2,56	1,04	F:1,136	0,324	
	2-5 yıl	55	2,88	1,15			
	5 yıl ve üzeri	61	2,71	1,09			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile nevrozizm boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan

analiz sonucu nevrozizm boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.22 Araştırmanın yirmi ikinci alt problemi

Evli katılımcıların açıklık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.31’de verilmiştir.

Çizelge 6.31: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Açıklık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,57	0,98	t:1,365	0,174	
	Erkek	94	3,35	1,09			
Yaş	18-27	18	3,45	1,03	F:0,684	0,563	
	28-37	44	3,26	1,18			
	38-47	57	3,50	1,00			
	48 ve üzeri	49	3,56	0,99			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	3,65	0,94	F:0,876	0,480	
	Ön lisans mezunu	30	3,32	1,06			
	Lisans mezunu	34	3,26	1,09			
	Yüksek lisans mezunu	37	3,42	1,14			
	Doktora mezunu	19	3,55	0,99			
Çocuk sayısı	Yok	53	3,41	1,04	F:1,152	0,319	
	1	50	3,31	1,10			
	2 ve üzeri	65	3,60	1,00			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	3,42	1,01	t:-0,211	0,833	
	Hayır	132	3,46	1,06			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	3,55	0,94	t:2,932	0,006*	
	2	3	1,93	0,15			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	3,37	1,07	F:1,632	0,199	
	2-5 yıl	55	3,66	0,97			
	5 yıl ve üzeri	61	3,33	1,08			

* $p<0,05$; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu açıklık boyutu ile evlilik sayısı arasında anlamlı bir farklılaşma ($*p<0.05$) bulunmuştur.

Evlilik sayısı ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda evlilik sayısı ile açıklık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma ($*p<0.05$)

bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde 1 evlilik yapanların açıklık boyutlarının 2 evlilik yapanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.23 Araştırmanın yirmi üçüncü alt problemi

Evli katılımcıların kas sistemi düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.32’de verilmiştir.

Çizelge 6.32: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kas Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	24,95	8,82	t:1,212	0,228	
	Erkek	94	23,45	6,71			
Yaş	18-27	18	24,89	8,78	F:0,308	0,819	
	28-37	44	24,84	8,34			
	38-47	57	23,75	7,71			
	48 ve üzeri	49	23,57	6,88			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	24,71	8,27	F:0,463	0,763	
	Ön lisans mezunu	30	23,53	7,88			
	Lisans mezunu	34	22,94	6,08			
	Yüksek lisans mezunu	37	25,08	7,99			
Çocuk sayısı	Doktora mezunu	19	23,68	8,56	F:1,275	0,282	
	Yok	53	22,72	6,81			
	1	50	24,60	7,58			
Evlilik yaptınız mı?	2 ve üzeri	65	24,86	8,46	t:0,953	0,342	
	Evet	36	25,19	7,36			
Kaç evlilik yaptınız?	Hayır	132	23,81	7,82	t:0,453	0,654	
	1	33	25,36	7,53			
En uzun romantik ilişki süreniz	2	3	23,33	5,77	F:1,194	0,306	
	12-24 ay	52	23,69	6,93			
	2-5 yıl	55	23,18	7,00			
	5 yıl ve üzeri	61	25,30	8,87			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile kas sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu kas sistemi boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.24 Araştırmanın yirmi dördüncü alt problemi

Evli katılımcıların parasempatik sinir düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.33’te verilmiştir.

Çizelge 6.33: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Parasempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	25,82	9,59	t:0,506	0,613	
	Erkek	94	25,09	9,23			
Yaş	18-27	18	24,94	9,30	F:0,715	0,544	
	28-37	44	25,55	9,27			
	38-47	57	24,21	8,42			
	48 ve üzeri	49	26,86	10,55			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	24,83	9,02	F:0,539	0,707	
	Ön lisans mezunu	30	26,07	10,45			
	Lisans mezunu	34	24,62	8,45			
	Yüksek lisans mezunu	37	27,08	10,32			
	Doktora mezunu	19	24,00	8,49			
Çocuk sayısı	Yok	53	27,15	10,21	F:1,154	0,217	
	1	50	23,98	8,18			
	2 ve üzeri	65	25,09	9,44			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	26,61	10,84	t:0,776	0,441	
	Hayır	132	25,08	8,95			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	26,73	11,31	t:0,570	0,578	
	2	3	25,33	2,52			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	25,44	8,67	F:0,294	0,745	
	2-5 yıl	55	24,69	9,98			
	5 yıl ve üzeri	61	26,03	9,48			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile parasempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu parasempatik sinir sistemi boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2. 25 Araştırmanın yirmi beşinci alt problemi

Evli katılımcıların sempatik sinir düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.34'te verilmiştir.

Çizelge 6.34: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	24,09	8,70	t:-0,381	0,704	
	Erkek	94	24,61	8,59			
Yaş	18-27	18	20,78	2,67	F:1,305	0,275	
	28-37	44	24,16	9,26			
	38-47	57	25,16	8,76			
	48 ve üzeri	49	25,00	9,14			

Çizelge 6.34: (Devamı) Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Sempatik Sinir Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	23,63	8,12	F:0,338	0,852	
	Ön lisans mezunu	30	23,77	7,21			
	Lisans mezunu	34	24,32	9,44			
	Yüksek lisans mezunu	37	25,62	9,87			
	Doktora mezunu	19	24,95	8,31			
Çocuk sayısı	Yok	53	26,32	9,62	F:2,369	0,097	
	1	50	22,70	7,12			
	2 ve üzeri	65	24,09	8,63			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	26,72	9,96	t:1,650	0,105	
	Hayır	132	23,74	8,14			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	27,15	10,30	t:2,509	0,020*	
	2	3	22,00	1,73			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	24,10	7,89	F:2,171	0,117	
	2-5 yıl	55	22,78	8,56			
	5 yıl ve üzeri	61	26,07	9,08			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu sempatik sinir sistemi ile evlilik sayısı arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Evlilik sayısı ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda evlilik sayısı ile sempatik sinir sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde 1 evlilik yapanların sempatik sinir sistemi boyutlarının 2 evlilik yapan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.26 Araştırmanın yirmi altıncı alt problemi

Evli katılımcıların duygusal sistem düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.35'te verilmiştir.

Çizelge 6.35: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	24,20	8,85	t:0,335	0,738	
	Erkek	94	23,76	8,37			
Yaş	18-27	18	23,39	7,63	F:0,756	0,521	
	28-37	44	24,48	8,80			
	38-47	57	22,74	7,56			
	48 ve üzeri	49	25,10	9,74			

Çizelge 6.35: (Devamı) Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Duygusal Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	23,37	9,07	F:0,523	0,719	
	Ön lisans mezunu	30	25,87	9,03			
	Lisans mezunu	34	23,09	7,48			
	Yüksek lisans mezunu	37	24,14	8,49			
	Doktora mezunu	19	23,58	8,85			
Çocuk sayısı	Yok	53	24,83	9,08	F:0,405	0,668	
	1	50	23,58	9,39			
	2 ve üzeri	65	23,52	7,46			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	26,28	10,12	t:1,852	0,066	
	Hayır	132	23,32	8,01			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	26,03	9,96	t:-0,481	0,633	
	2	3	29,00	13,89			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	23,79	9,14	F:1,153	0,318	
	2-5 yıl	55	22,76	7,36			
	5 yıl ve üzeri	61	25,16	9,02			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile duygusal sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu duygusal sistem boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.27 Araştırmanın yirmi yedinci alt problemi

Evli katılımcıların bilişsel sistem düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.36’da verilmiştir.

Çizelge 6.36: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	24,96	8,51	t:1,507	0,134	
	Erkek	94	23,10	7,50			
Yaş	18-27	18	22,72	6,20	F:0,212	0,888	
	28-37	44	23,68	6,89			
	38-47	57	24,39	8,59			
	48 ve üzeri	49	24,02	8,87			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	24,15	9,10	F:0,766	0,549	
	Ön lisans mezunu	30	23,73	6,86			
	Lisans mezunu	34	25,24	8,67			
	Yüksek lisans mezunu	37	23,92	8,36			
	Doktora mezunu	19	21,26	3,38			
Çocuk sayısı	Yok	53	25,72	9,46	F:2,274	0,106	
	1	50	22,46	6,62			
	2 ve üzeri	65	23,57	7,46			

Çizelge 6.36: (Devamı) Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	25,67	9,11	t:1,489	0,138	
	Hayır	132	23,44	7,62			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	25,12	8,72	t:-1,199	0,239	
	2	3	31,67	13,32			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	24,10	8,19	F:0,173	0,841	
	2-5 yıl	55	23,40	7,16			
	5 yıl ve üzeri	61	24,23	8,60			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile bilişsel sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bilişsel sistem boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.28 Araştırmanın yirmi sekizinci alt problemi

Evli katılımcıların endokrin sistem düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.37’de verilmiştir.

Çizelge 6.37: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Endokrin Sistem Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	24,74	9,35	t:-	0,070	0,944
	Erkek	94	24,84	8,51			
Yaş	18-27	18	26,06	9,23	F:1,032	0,380	
	28-37	44	24,66	8,22			
	38-47	57	23,33	8,10			
	48 ve üzeri	49	26,16	10,04			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	25,29	9,07	F:0,714	0,584	
	Ön lisans mezunu	30	25,47	9,34			
	Lisans mezunu	34	23,09	6,95			
	Yüksek lisans mezunu	37	26,00	10,46			
	Doktora mezunu	19	23,21	7,31			
Çocuk sayısı	Yok	53	25,66	9,61	F:0,540	0,583	
	1	50	24,96	9,13			
	2 ve üzeri	65	23,97	8,04			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	27,06	10,60	t:1,506	0,139	
	Hayır	132	24,18	8,27			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	26,82	10,47	t:-	0,440	0,662
	2	3	29,67	14,22			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	24,73	8,64	F:2,168	0,118	
	2-5 yıl	55	23,04	7,24			
	5 yıl ve üzeri	61	26,44	10,12			

p>0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile endokrin sistem boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu endokrin sistem boyutu ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılaşma ($p>0.05$) olmadığı belirlenmiştir.

6.2.2.29 Araştırmanın yirmi dokuzuncu alt problemi

Evli katılımcıların bağışıklık sistemi düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.38’de verilmiştir.

Çizelge 6.38: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bağışıklık Sistemi Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	25,36	10,67	t:1,042	0,299	
	Erkek	94	23,74	9,10			
Yaş	18-27	18	25,83	10,93	F:1,503	0,216	
	28-37	44	23,82	10,05			
	38-47	57	22,74	8,32			
	48 ve üzeri	49	26,53	10,65			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	24,50	9,35	F:0,539	0,708	
	Ön lisans mezunu	30	26,27	11,19			
	Lisans mezunu	34	24,68	10,18			
	Yüksek lisans mezunu	37	22,73	8,94			
	Doktora mezunu	19	24,47	10,23			
Çocuk sayısı	Yok	53	25,85	10,27	F:0,774	0,463	
	1	50	23,86	9,39			
	2 ve üzeri	65	23,78	9,82			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	26,31	11,24	t:1,150	0,256	
	Hayır	132	23,95	9,39			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	24,61	10,12	t:-3,442	0,002*	
	2	3	45,00	1,73			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	23,98	9,86	F:0,432	0,650	
	2-5 yıl	55	23,87	9,03			
	5 yıl ve üzeri	61	25,39	10,55			

* $p<0,05$; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile bağışıklık sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bağışıklık sistemi boyutu ile evlilik sayısı arasında anlamlı bir farklılaşma ($*p<0.05$) bulunmuştur.

Evlilik sayısı ile bağışıklık sistemi boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda evlilik sayısı ile bağışıklık sistemi boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma

(*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde 2 evlilik yapanların bağışıklık sistemi boyutlarının 1 evlilik yapan katılımcılara göre daha yüksektir.

6.2.2.30 Araştırmanın otuzuncu alt problemi

Evli katılımcıların stres belirtileri düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.39’da verilmiştir.

Çizelge 6.39: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Stres Belirtileri Düzeyinin Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	174,14	44,78	t:0,873	0,384	
	Erkek	94	168,57	35,63			
Yaş	18-27	18	168,61	35,35	F:0,680	0,565	
	28-37	44	171,18	39,80			
	38-47	57	166,32	35,95			
	48 ve üzeri	49	177,24	45,82			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	170,48	43,11	F:0,539	0,708	
	Ön lisans mezunu	30	174,70	37,03			
	Lisans mezunu	34	167,97	34,26			
	Yüksek lisans mezunu	37	174,57	47,82			
	Doktora mezunu	19	165,16	29,55			
Çocuk sayısı	Yok	53	178,25	40,86	F:1,341	0,264	
	1	50	166,14	40,45			
	2 ve üzeri	65	168,89	38,43			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	183,83	43,17	t:2,198	0,029*	
	Hayır	132	167,53	38,38			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	181,82	44,34	t:-0,927	0,360	
	2	3	206,00	19,00			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	169,83	35,51	F:2,077	0,129	
	2-5 yıl	55	163,73	37,16			
	5 yıl ve üzeri	61	178,62	44,79			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile stres belirtileri düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu stres belirtileri düzeyi ile daha önce evlilik yapma durumu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Daha önceden evlenme durumu ile stres belirtileri düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda daha önceden evlenme durumu ile stres belirtileri düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur (*p<0.05). Ortalamalar

incelendiğinde evlilik yapanların stres belirtileri düzeylerinin daha önce evlilik yapmayanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.31 Araştırmanın otuz birinci alt problemi

Evli katılımcıların bilişsel kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.40'da verilmiştir.

Çizelge 6.40: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Bilişsel Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,15	0,68	t:6,277	0,001*	
	Erkek	94	2,46	0,75			
Yaş	18-27	18	2,46	0,70	F:2,116	0,100	
	28-37	44	2,97	0,96			
	38-47	57	2,68	0,81			
	48 ve üzeri	49	2,80	0,61			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	2,83	0,74	F:0,575	0,681	
	Ön lisans mezunu	30	2,68	1,11			
	Lisans mezunu	34	2,80	0,59			
	Yüksek lisans mezunu	37	2,64	0,69			
	Doktora mezunu	19	2,92	0,90			
Çocuk sayısı	Yok	53	2,70	0,60	F:0,311	0,733	
	1	50	2,79	0,75			
	2 ve üzeri	65	2,81	0,96			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	2,69	0,65	t:-0,664	0-508	
	Hayır	132	2,79	0,83			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	2,68	0,68	t:-0,347	0,731	
	2	3	2,81	0,13			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	2,78	0,48	F:0,275	0,760	
	2-5 yıl	55	2,70	0,89			
	5 yıl ve üzeri	61	2,81	0,92			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bilişsel kıskançlık boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların bilişsel kıskançlık boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.32 Araştırmanın otuz ikinci alt problemi

Katılımcıların duygusal kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.41’de verilmiştir.

Çizelge 6.41: Demografik Özellikler İle Duygusal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,57	1,43	t:4,557	0,001*	
	Erkek	94	2,65	1,09			
Yaş	18-27	18	2,79	1,23	F:0,477	0,699	
	28-37	44	3,18	1,33			
	38-47	57	3,12	1,33			
	48 ve üzeri	49	2,97	1,37			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	3,21	1,29	F:0,581	0,677	
	Ön lisans mezunu	30	3,10	1,29			
	Lisans mezunu	34	3,08	1,14			
	Yüksek lisans mezunu	37	2,99	1,49			
	Doktora mezunu	19	2,68	1,49			
Çocuk sayısı	Yok	53	2,93	1,32	F:0,393	0,676	
	1	50	3,15	1,45			
	2 ve üzeri	65	3,08	1,24			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	3,22	1,44	t:0,832	0,407	
	Hayır	132	3,01	1,30			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	3,27	1,47	t:0,698	0,496	
	2	3	2,67	0,88			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	3,21	1,45	F:0,577	0,563	
	2-5 yıl	55	2,94	1,26			
	5 yıl ve üzeri	61	3,02	1,28			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile duygusal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu duygusal kıskançlık boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile duygusal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile duygusal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların duygusal kıskançlık boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.33 Araştırmanın otuz üçüncü alt problemi

Evli katılımcıların davranışsal kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.42’de verilmiştir.

Çizelge 6.42: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Davranışsal Kıskançlık Boyutunun Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,20	1,66	t:3,716	0,001*	
	Erkek	94	2,40	0,95			
Yaş	18-27	18	2,25	0,62	F:1,591	0,194	
	28-37	44	2,82	1,36			
	38-47	57	2,98	1,53			
	48 ve üzeri	49	2,61	1,33			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	3,02	1,47	F:0,663	0,618	
	Ön lisans mezunu	30	2,66	1,39			
	Lisans mezunu	34	2,68	1,18			
	Yüksek lisans mezunu	37	2,66	1,41			
	Doktora mezunu	19	2,54	1,30			
Çocuk sayısı	Yok	53	2,56	1,20	F:0,872	0,420	
	1	50	2,79	1,50			
	2 ve üzeri	65	2,88	1,38			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	2,87	1,55	t:0,566	0,572	
	Hayır	132	2,72	1,31			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	2,94	1,60	t:0,864	0,394	
	2	3	2,13	0,45			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	2,61	1,33	F:0,922	0,400	
	2-5 yıl	55	2,95	1,41			
	5 yıl ve üzeri	61	2,70	1,35			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu davranışsal kıskançlık boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile davranışsal kıskançlık boyutu arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların davranışsal kıskançlık boyutlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6.2.2.34 Araştırmanın otuz dördüncü alt problemi

Evli katılımcıların kıskançlık düzeylerinin demografik özelliklerle karşılaştırılmasına ait sonuçlar Çizelge 6.43’te verilmiştir.

Çizelge 6.43: Evli Katılımcıların Demografik Özellikleri İle Kıskançlık Düzeyinin Karşılaştırılması

Demografik	Gruplar	n	Ort.	s.s	F/t	p	Scheffe
Cinsiyet	Kadın	74	3,28	0,95	t:6,122	0,001*	
	Erkek	94	2,49	0,65			
Yaş	18-27	18	2,47	0,60	F:1,562	0,201	
	28-37	44	2,97	0,99			
	38-47	57	2,90	0,96			
	48 ve üzeri	49	2,78	0,75			
Eğitim durumu	Lise mezunu	48	2,99	0,87	F:0,584	0,675	
	Ön lisans mezunu	30	2,78	1,03			
	Lisans mezunu	34	2,83	0,68			
	Yüksek lisans mezunu	37	2,74	0,89			
	Doktora mezunu	19	2,73	0,99			
Çocuk sayısı	Yok	53	2,71	0,74	F:0,837	0,435	
	1	50	2,88	0,91			
	2 ve üzeri	65	2,91	0,97			
Evlilik yaptınız mı?	Evet	36	2,89	0,90	t:0,392	0,697	
	Hayır	132	2,82	0,88			
Kaç evlilik yaptınız?	1	33	2,92	0,93	t:2,314	0,027*	
	2	3	2,54	0,07			
En uzun romantik ilişki süreniz	12-24 ay	52	2,83	0,78	F:0,013	0,987	
	2-5 yıl	55	2,85	0,91			
	5 yıl ve üzeri	61	2,83	0,96			

*p<0,05; F: Tek yönlü Anova (3 veya daha fazla gruplar için), t: Bağımsız örneklem t testi (2 gruplu karşılaştırmalar için)

Araştırmaya katılım sağlayan evli bireylerin demografik özellikleri ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü Anova analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu kıskançlık düzeyleri ile cinsiyet ile evlilik sayısı arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur.

Cinsiyet ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda cinsiyet ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde kadınların kıskançlık düzeylerinin erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Evlilik sayısı ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını bulgulamak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda evlilik sayısı ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma (*p<0.05) bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde 1 evlilik yapan katılımcıların kıskançlık düzeylerinin 2 evlilik yapan katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

7. TARTIŞMA VE SONUÇ

7.1. Tartışma

Evli olan ve olmayan bireylerde romantik ilişkiler, insanların hayatlarında önemli bir yer tutar. Bu ilişkiler, insanlara sevgi, destek ve arkadaşlık sağladığı gibi aynı zamanda stres ve kıskançlığa da neden olabilir. Stres, günlük yaşamda karşılaşılan birçok şeyden kaynaklanabilir. Örneğin, iş, okul, finansal sorunlar, özel hayat ve sağlık sorunları strese yol açabilir. Stres, evli ve romantik ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Örneğin, stres, partnerler arasında iletişim sorunlarına, çatışmalara ve hatta ayrılmalara neden olabilir.

Kıskançlık, bir kişinin partnerinin başka bir kişiyle ilgilendiğini düşünmesi veya hissetmesidir. Kıskançlık hem erkeklerde hem de kadınlarda görülebilir. Kıskançlık, evli ve romantik ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Örneğin, kıskançlık, partnerler arasında güvensizlik sorunlarına, çatışmalara ve hatta şiddete neden olabilir.

Kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık seviyeleri ile ilişkilidir. Örneğin, yüksek düzeyde nevrozlu kişilere sahip kişiler, daha fazla stres ve kıskançlık yaşarlar. Yüksek düzeyde psikotizmaya sahip kişiler, kıskançlık duygularını daha yoğun yaşarlar.

Bu araştırmada, romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerle evli olan bireylerin kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık seviyeleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, kişilik özelliklerinin stres ve kıskançlık seviyelerini nasıl etkilediğini ve bu etkilerin ilişkiler üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu nedenle romantik ilişkisi olup evli olmayan ve evli olan bireylerin kişilik özellikleri ile stres ve kıskançlık seviyeleri bu çalışmayla ölçülmeye çalışılmıştır. Bu amaçla araştırma hipotezleri oluşturulmuş ve katılımcılardan elde edilen veriler benzer çalışmalar ekseninde bu bölümde tartışılmıştır.

Bu bölümde 168 evli, 115 evli olmayıp romantik ilişkisi olan toplam 283 katılımcıdan elde edilen verilerin analizinden elde edilen bulgular tartışılmıştır.

Araştırmada öncelikle katılımcıların demografik özellikleri ve ölçek sorularına verilen yanıtlar, SPSS 25.0 programında analiz edilmiş, katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımlarının belirlenmesinde frekans ve yüzde analizinin yanı sıra araştırmada kullanılan ölçeklere ait katılımcıların düzeylerinin belirlenmesinde ortalama, toplam puan ve standart sapma kullanılmıştır. Tüm ölçeklerin güvenilirlikleri test edilmiştir. Araştırma verileri çarpıklık ve basıklığa göre değerlendirilmiş, verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmış (Tablo 3), hipotezlerin test edilmesinde bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenlerin arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile, ikili gruplar arasındaki fark bağımsız örneklem t-testi; ikiden fazla grup arasındaki farklılıklar ise tek yönlü Anova testi ile ölçülmüş, sonuçlar $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın amacına uygun olarak kurulan aşağıdaki hipotezlerin incelenmiştir.

H₁: Romantik ilişkisi olan bireylerin kişilik özellikleri evli olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

Likert formatında oluşturulan ölçeklerde elde edilen puanlar sonucu katılımcıların yanıtlarının düzeylerinin hesaplanmasında 0,8 puan aralığı ($4/5=0,80$) kullanılmıştır. Bu durumda Likert yapıdaki ölçeğin başlangıç puanı olan 1 puanın üzerine 0,8'lik puan aralığı eklenerek her ölçüm düzeyine denk gelen aralık hesaplanmaktadır. Bu durumda 1-1,80 aralığı “çok düşük”, 1,81-2,6 aralığı “düşük”, 2,61-3,4 aralığı “orta”, 3,41-4,2 aralığı “yüksek” ve 4,21-5,0 aralığı “çok yüksek” düzeyi temsil etmektedir ve eğer ölçek toplam puan ile hesaplanıyorsa o zaman bu aralıklar madde sayısı ile çarpılması gerekir (Durmaz 2020).

Romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin ise tüm alt boyutlarda [dışadönüklük (3.16), uyumluluk (3.17), sorumluluk (3.04), nevrozizm (2.74) ve açıklık (3.07)] orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. *Evli bireylerin* dışadönüklük (3.42) ve açıklık (3.45) boyutları yüksek düzeyde, uyumluluk (3.39) sorumluluk (3.39) ve nevrozizm (2.72) boyutlarının ortalamaları orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılım sağlayan romantik ilişkisi olan bireylerin medeni durumlarına göre kişilik özelliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını bulmak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre (Tablo 5);

Romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin dışadönüklük, sorumluluk, açıklık alt boyutları düzeylerinde evli olup olmamalarına göre farklılaşmaktadır ($p<0.05$). Buna göre; romantik ilişkisi olan evli bireylerin dışadönüklük, sorumluluk ve açıklık düzeylerinin, romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Uyumluluk ve nevrozizm düzeyleri için gruplar arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı belirlendiğinden, araştırmanın birinci hipotezinin dışadönüklük, sorumluluk ve açıklık düzeyleri için kabul edilirken uyumluluk ve nevrozizm özneline red edilmiştir.

Bu araştırmanın bulguları gösteriyor ki evli olan bireylerde dışadönüklük, sorumluluk ve gelişime açıklık kişilik özellikleri ortalamaları yüksek bulunmuştur. Evli bireyler partnerlerine güven duymak istemektedirler. Sorumluluk sahibi, gelişime ve iletişime açık olan aynı zamanda dışa dönük olan bireyler ilişkilerinde hem partnerine güven sağlar hem de güven verirler. Özellikle sorumluluk sahibi bireylere ilişkiyi sürdürmek ve romantik bir ilişkiye sahip olmak önemlidir. Onlar ilişkilerinde çaba göstermeye hazırdırlar ve bu evlilik için önemli bir kriterdir. Dışa dönük ve gelişime açık bireyler ise hem daha sosyal ve özgüvenli hem de kendisini geliştirmeyi hedefleyen kişilik özelliğindedir. Bu kişilik yapısına sahip olmak, evli olup olmamayı etkilemektedir. Elbette romantik ilişki biçimini ya da eş seçimini etkileyen tek unsur partnerin kişilik özelliği olmadığı gerçeğini unutmamakla birlikte, bu çalışmada evli bireylerin dışadönüklük, sorumluluk ve açıklık kişilik özellikleri romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerden yüksek bulunmuştur.

Işık (2020) ise “erişkinlerin romantik ilişki durumu ile bağlanma, kişilik özellikleri ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi” incelediği araştırmasında; “Dışadönüklük, Yalan ve Nörotisizm” ile romantik ilişki değişkeni arasında bir farklılık bulamamışken, “Psikotisizm” alt boyutu ve romantik ilişki değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit etmiştir. Sonuç olarak, romantik ilişki içinde olmayan kişiler, olanlara kıyasla daha fazla psikotizm kişilik özelliklerine sahip olma eğilimindedir. Bu bulgu bizi, psikotizm özelliklerine sahip kişilerin yakın ilişkiler kurmaktan kaçındıkları ya da kuramadıkları sonucuna götürmektedir.

H₂: Romantik ilişkisi olan bireylerin stres belirtileri evli olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

Çalışmada *romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin* stres belirtileri ortalamasının orta düzeyde (191.57) olduğu belirlenmiştir. Stres belirtileri düzeyleri alt boyutları incelendiğinde, kas sistemi (29.42), parasempatik sinir sistemi (29.00), sempatik sinir sistemi (25.64), duygusal sistem (27.41), bilişsel sistem (26.56), endokrin sistemi (27.54) ve bağışıklık sistemi (26.1) boyutlarının ortalama puanlarının orta düzeyde oldukları belirlenmiştir. *Evli bireylerin* ise stres belirtileri ortalamasının düşük düzeyde (171.02) olduğu belirlenmiştir. Stres belirtileri düzeyleri alt boyutları incelendiğinde, kas sistemi (24.11), parasempatik sinir sistemi (24.41), sempatik sinir sistemi (24.38), duygusal sistem (23.95), bilişsel sistem (23.92), endokrin sistemi (24.80) ve bağışıklık sistemi (24.46) boyutlarının tamamının ortalama puanları düşük bulunmuştur.

Araştırmaya katılım sağlayan romantik ilişkisi olan bireylerin medeni durumlarına göre stres düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını bulmak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre (Tablo 5);

Romantik ilişkisi olan bireylerin kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi alt boyutları ile genel stres belirtileri evli olup olmamalarına göre bir farklılaştığı bulunmuştur ($p < 0.05$). Analiz sonucuna göre; romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi, genel stres belirtisi düzeylerinin, romantik ilişkisi olup evli olan bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sempatik sinir sistemi ve bağışıklık sistemi düzeyleri için gruplar arasındaki farklılık bulunamamıştır. Araştırmanın ikinci hipotezi kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi, genel stres belirtisi düzeyleri için kabul edilirken, sempatik sinir sistemi ve bağışıklık sistemi alt boyutlarında red edilmiştir.

Stres ve strese yol açan faktörler vücutta fizyolojik ve psikolojik tepkilere neden olabilir. Fizyolojik tepkiler, kişinin vücutta gerilim ve stres hissetmesine yol açabilir. Romantik bir ilişkiye sahip olmak hem stres faktörü hem de stresle baş etme faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani ilişkinin kendisi stres yaratan birçok faktörü içinde barındırdığı gibi, stres yaratan bir durumla karşılaşıldığında stresle baş

etmeyi de kolaylaştıran bir etkidir. Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin stres düzeylerinin evli olanlardan daha fazla çıkması, stresin yarattığı psikolojik ve fizyolojik etkilerle baş etmede evli olmanın olumlu katkısı olduğunu düşündürebilir. Vücutta gerilime neden olan stres, kişide gerilim ve başka fizyolojik tepkiler hissetmesine yol açabilir. Romantik ilişkilerde evliliğin sağladığı güven, sadakat, sorumluluk paylaşımı, daha sağlam taahhütler ve bunların sağladığı doyum bu çalışma sonuçlarına göre stresi azaltan bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır.

H₃: Romantik ilişkisi olan bireylerin kıskançlık düzeyleri evli olup olmamalarına göre farklılık göstermektedir.

Çalışmada *romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin* kıskançlık düzeyleri incelendiğinde genel kıskançlık ortalama puanları (3.68) ile bilişsel kıskançlık (3.61), duygusal kıskançlık (3.87) ve davranışsal kıskançlık (3.63) alt boyutlarının tamamının orta düzeyde oldukları belirlenmiştir. *Evli bireyler* de ise genel kıskançlık ortalama puanları (2.84) ile bilişsel kıskançlık (2.77), duygusal kıskançlık (3.05) ve davranışsal kıskançlık (2.75) alt boyutlarının tamamının orta düzeyde oldukları bulunmuştur.

Araştırmaya katılım sağlayan romantik ilişkisi olan bireylerin medeni durumlarına göre kıskançlık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını bulmak amacı ile bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre (Tablo 5);

Romantik ilişkisi olan bireylerin kıskançlık düzeyi genel ölçek düzeyinde ve alt boyutları düzeyinde evli olup olmamalarına göre bir farklılaştığı bulunmuştur ($p < 0.05$). Buna göre; Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kıskançlık düzeyleri tüm alt boyutlarıyla birlikte, evli olan bireylerden göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmanın 3. Hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Bu durum romantik bir ilişkiye sahip olanlarda kıskançlık düzeyinde evli olup olmama durumunun önemli bir rol oynadığını düşündürmektedir. Arpacıoğlu (2022)'de çalışmasında duygusal kıskançlık alt boyutunda nişanlıların puanlarının evlilerden daha büyük, yine bekarların bilişsel kıskançlık alt boyutu puan ortalamalarının evliler ve nişanlılardan daha büyük olduğunu bulmuştur (Arpacıoğlu vd.,2022). Demirtaş ve Dönmez (2006)'de evli olmayanların kıskançlık düzeylerinin evli olanlardan daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Kıskançlık, bir ilişkide sorunlar yaşanmasına ya da ilişkinin kaybedilmesine neden olabilecek bir tehlike olduğunda hissedilen bir tepkidir. Evli bireylerin verilen taahhütler ve sorumluluklar nedeniyle ilişkiyi kaybetme riski daha düşüktür. Bu nedenle romantik ilişkisi olan bireylerin kıskançlık düzeyi evli olup olmama durumuna göre farklılaşması ve romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kıskançlık ortalamalarının evli olanlardan daha yüksek çıkması sonucu literatürle de desteklendiği gibi olasıdır.

H₄: Romantik ilişkisi olan bireylerin stres düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmaya katılan katılımcılardan romantik ilişkisi olan bireylerin stres düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan pearson korelasyon sonuçlarına göre;

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların stres belirtileri düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Korelasyon analizi sonuçlarına göre, romantik ilişkisi olan ancak evli olmayan katılımcıların stres belirtileri düzeyi ile nevrozizm boyutu arasında ($r = 0.422$) pozitif yönlü orta düzeyde; uyumluluk ($r = -0.367$), sorumluluk ($r = -0.338$) ve açıklık ($r = -0.331$) boyutları arasında ise negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Yine dışadönüklük boyutu ($r = -0.770$) ile stres belirtileri düzeyi arasındaki ilişkinin ters yönlü ve yüksek düzeyde olduğu ayrıca düzeyler arası en yüksek ilişkinin bu alt boyutta olduğu belirlenmiştir. Öyleyse evli olmayıp romantik bir ilişkisi olan ve nevrozik kişilik yapısına sahip bireylerin daha stresli olabilirken, dışa dönük, uyumlu, sorumlu ve açık bireylerde stres belirtileri düzeyinin daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Evli bireylerde ise stres belirtileri düzeyi ile nevrozizm boyutları arasında ($r = 0.159$) pozitif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Stres belirtileri ile uyumluluk ($r = -0.072$), açıklık ($r = -0.296$) ve sorumluluk ($r = -0.344$) arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Evli olan bireyler içinde düzeyler arası en yüksek ilişkinin dışadönüklük boyutu ($r = -0.787$) stres belirtileri düzeyi arasında olduğu ve bu ilişkinin negatif yönlü yüksek olduğu belirlenmiştir.

Görüldüğü gibi stres düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğu bu çalışmada doğrulanmış olup, bu ilişki evli olan bireylerle romantik ilişkisi olup evli olmayan bireyler arasında benzerlik göstermektedir. Bu sonuç araştırmanın 4. Hipotezinin kişilik özellikleri için tüm alt boyutlarda (dışadönüklük, nevrozizm, sorumluluk, uyumluluk ve açıklık) kabul edildiğini göstermektedir.

Bu bulgular, başka araştırmalarla desteklenmektedir. Örneğin, Zeigler-Hill ve arkadaşları (2008), dışadönük bireylerin daha stresli olduğunu, dışadönük bireylerin daha sosyal ve ilişki odaklı olmalarının, onları stresli durumlara daha fazla maruz bırakabileceğine işaret etmişlerdir. Devamında nevrozik bireylerin strese karşı daha duyarlı oldukları için stres belirtileri daha yüksek, uyumlu, sorumlu ve açık bireylerin ise strese başa çıkma konusunda daha etkili başa çıkma mekanizmalarına sahip oldukları için stres belirtilerinin daha düşük olabileceğini ifade etmişlerdir.

Evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcılar ile evli olan katılımcılar arasında bu sonuçların farklı çıkmasının birkaç olası nedeni olabilir. Evli olan ve olmayan katılımcılar arasındaki yaşam koşulları ve ilişki deneyimleri farklı olabilir. Evlilik, birçok kişi için daha fazla sorumluluk ve taahhütler içerirken, romantik ilişkiler daha serbest ve az taahhüt gerektirebilir. Bu farklı yaşam koşulları, stres düzeyleri üzerinde etki yapabilir. Rusbult ve Arriaga (2010) tarafından öne sürülen interpersonal güven kavramında, romantik ilişkilerdeki güvensizlik veya belirsizlik, nevrozik özelliklerle ilişkili stresi artırabildiği söylenmiş ayrıca stres belirtileri ile uyumluluk arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu, Finkel ve Campbell (2012) tarafından öne sürülen romantik ilişkilerin bireylerin iyi olma düzeylerini etkileyebileceği teorisiyle uyumlu olabilir. Yani, daha uyumlu bir ilişki, stresin etkilerini azaltabilir. Rusbult ve Van Lange (2015), bağlılık ve ilişki bakımının ilişkilerdeki rolünü ele alır. Bu sonuçlar, stresin bireylerin ilişki içindeki sorumluluk ve açıklık düzeylerini azaltabileceğini düşündürülebilir. En yüksek ilişkinin dışadönüklük boyutu ile stres belirtileri düzeyi arasında olduğu ve bu ilişkinin negatif yönlü yüksek düzeyde anlamlı olduğu görülmektedir. Rusbult ve Arriaga (2010) tarafından ele alınan güven kavramı, dışadönük kişilik özelliklerinin strese başa çıkmada daha etkili olabileceğini belirlemiştir. Bu araştırmanın bulguları, kişilik özelliklerinin stres belirtileri düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir.

H₅: Romantik ilişkisi olan bireylerin stres düzeyleri ile kıskançlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmaya katılan katılımcılardan romantik ilişkisi olan bireylerin stres düzeyleri ile kıskançlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan pearson korelasyon sonuçlarına göre;

Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin genel kıskançlık düzeyleri ile genel stres belirtileri arasında ($r=0.485$) pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kıskançlık düzeyleri ile kas sistemi boyutu ($r=0.666$) arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde, bağışıklık sistemi ($r=0.241$), parasempatik sinir sistemi ($r=0.336$), sempatik sinir sistemi ($r=0.253$), bilişsel sistem ($r=0.282$), endokrin sistemi ($r=0.288$) ve duygusal sistem ($r=0.199$) boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Düzeyler arası en yüksek ilişkinin kas sistemi boyutu ile bilişsel kıskançlık boyutu ($r=0.687$) arasında olduğu ve bu ilişkinin pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Evli bireylerin kıskançlık düzeyleri ile stres belirtileri düzeyinden yalnızca kas sistemi alt boyutu arasında ($r=0.180$) pozitif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, katılımcıların kıskançlık düzeyleri ile stres belirtileri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgular, kıskançlığın strese neden olabileceğini göstermektedir. Düzeyler arası en yüksek ilişkinin kas sistemi boyutu ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; stres düzeyleri ile kıskançlık düzeyleri arasında bir ilişki olduğu bu çalışmada doğrulanmış olup, bu ilişki romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerde evli olan bireylere göre daha fazla hissedilmektedir. Bu sonuç araştırmanın 5. Hipotezinin incelenen değişkenler özelinde kabul edildiğini göstermektedir.

Bu sonuçlar kıskançlığın öfke, sinirlilik ve kaygı gibi olumsuz duygulara neden olabileceğini savunan başka çalışmalarla da (Bartholomew & Horowitz, 1991; Mathes, 1996) tutarlıdır. Kıskançlık düzeyleri ile stres belirtileri arasındaki ilişkiyi Finkel, E. J., & Campbell, W. K. (2012), Rusbult, C. E., & Van Lange, P. A. M. (2015), Collins, N. L., & Finkel, E. J. (2001) ve Coyne, J. C., & Downey, G. (1991) araştırmışlardır. Buna göre araştırmalardan elde edilen sonuçlar da, kıskançlık

düzeyleri ile stres belirtileri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Özellikle kıskançlık, olumsuz duyguların (örneğin, öfke, sinirlilik ve kaygı) tetikleyicisi olabilir (Rusbult & Van Lange, 2015). Finkel & Campbell (2012) düzeyler arası en yüksek ilişkinin kas sistemi boyutu ile bilişsel kıskançlık boyutu arasında olduğunu bulmuştur. Bu sonuç, kıskançlığın fizyolojik tepkilere neden olabileceğini düşündürmektedir. Fizyolojik tepkiler, kişinin vücutta gerilim ve stres hissetmesine yol açabilir. Kıskançlık, ilişkilerdeki stresi artırabilir ve bu da stres belirtilerinin ortaya çıkmasına yol açabilir. Buunk ve Dijkstra (2003), kıskançlığın stres ve anksiyete gibi duygulara neden olabileceğini bulmuşlardır. Tüm bu sonuçlar, kıskançlığın hem psikolojik hem de fizyolojik etkilere sahip olabileceğini göstermektedir. Kıskançlık ve stres arasındaki bu ilişki, psikolojik ve fizyolojik sağlık üzerinde önemli etkilere sahip olabilir. Öyleyse, kıskançlık düzeyi yüksek olan bireylerin daha fazla stres belirtisi yaşadığı görülmektedir.

H₆: Romantik ilişkisi olan bireylerin kıskançlık düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmaya katılan katılımcılardan romantik ilişkisi olan bireylerin kıskançlık düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan pearson korelasyon sonuçlarına göre;

Romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerin kıskançlık düzeyi ile dışadönüklük ($r=-0.460$) arasında negatif yönlü orta düzeyde, sorumluluk ($r=-0.341$), açıklık ($r=-0.204$) ve uyumluluk ($r=-0.119$) boyutları arasında negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, nevrozizm ($r=0.311$) boyutu ile arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Düzeyler arası en yüksek ilişkinin dışadönüklük ve bilişsel kıskançlık ($r=-0.434$) alt boyutları arasında olduğu ve bu ilişkinin negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Romantik ilişkisi olan evli olan bireylerin kıskançlık düzeyi ile yalnızca dışadönüklük kişilik alt boyutu ($r=-0.153$) arasında negatif yönlü çok düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre; kıskançlık düzeyi ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğu bu çalışmada doğrulanmış olup, bu ilişki romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerde evli olan bireylere göre daha fazla

hissedilmektedir. Bu sonuca göre araştırmanın 6. Hipotezi incelenen değişkenler özelinde kabul edilmiştir.

Dışadönük, sorumlu, uyumlu ve açık fikirli bireylerin daha az kıskanç olduğu, nevrotik bireylerin ise daha kıskanç olduğu sonucu beklendik bir sonuçtur. Düzeyler arası en yüksek ilişkinin dışadönüklük ve bilişsel kıskançlık arasında olduğu belirlenmiştir. Dışadönük bireylerin daha sosyal ve iletişim odaklı olmaları nedeniyle ilişkide yaşadıkları ya da yaşanması muhtemel sorunları bu sayede daha kolay tolere edebiliyor olabilirler. Bu sonuçlar, dışadönük bireylerin, nevrotik bireylerin ve düşük özsaygıya sahip bireylerin daha kıskanç olduğunu bulan başka çalışmalarla (Zeigler-Hill et al., 2008; Buunk & Dijkstra, 2003; Jonason et al., 2010) benzeşmektedir. Bu araştırmanın bulguları, kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyini etkileyebileceğini göstermektedir. Kişilik özelliklerini geliştirmek, kıskançlığı azaltmaya yardımcı olabilir. Örneğin, dışadönük bireyler, sosyalleşme ve yeni insanlarla tanışma fırsatlarını artırarak kıskançlıklarını azaltabilirler. Nevrotik bireyler, stres yönetimi ve problem çözme becerilerini geliştirerek kıskançlıklarını azaltabilirler.

Rusbult, C. E., & Van Lange, P. A. M. (2015), Demirtaş (2004), Collins, N. L., & Finkel, E. J. (2001) ve Coyne, J. C., & Downey, G. (1991)' de kıskançlık düzeyleri ile kişilik alt boyutları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Sonuçlar, dışadönüklük boyutu ile kıskançlık düzeyi arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu, dışadönük bireylerin daha az kıskanç olduğunu işaret eder. Rusbult ve Van Lange (2015) tarafından ele alınan bağlılık ve ilişki bakımı kavramlarına dayanarak, dışadönük bireylerin daha sosyal ve ilişki odaklı olduğu ve bu nedenle partnerlerinin başkalarıyla yakın ilişkiler kurmasına daha az tepki gösterdikleri düşünülmektedir. Yine çalışmamızda sorumluluk boyutu ile kıskançlık düzeyi arasında da negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, sorumlu bireylerin daha az kıskanç olduğunu göstermektedir. Bu, Collins ve Finkel (2001) tarafından ele alınan sosyal destek ve bağlanma konularıyla uyumlu olabilir. Sorumlu bireyler, ilişkilerini daha sağlam temellere dayandırabilmekte ve bu nedenle kıskançlık düzeyleri daha düşük olabilmektedir. Araştırmamız sonucunda yine, uyumluluk boyutu ile kıskançlık düzeyi arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu da uyumlu bireylerin daha az kıskanç olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, Finkel ve Campbell (2012) tarafından öne sürülen romantik ilişkilerin bireylerin iyi olma

düzelelerini etkilediği teorisi ile uyumlu olabilir. Daha uyumlu bir ilişki, kıskançlık düzeyini azaltabilmektedir. Son olarak açıklık boyutu ile kıskançlık düzeyi arasında negatif yönlü bir ilişki bulunduğumuz sonuca göre açık fikirli bireylerin daha az kıskanç olduğu ifade edilebilir. Rusbult ve Van Lange (2015) tarafından ele alınan bağlılık ve ilişki bakımı kavramlarına benzer şekilde yorumlanmıştır. Açık fikirli bireyler, partnerlerinin başkalarıyla yakın ilişkiler kurmasına daha az tepki gösterebilmektedirler. Nevrotizm boyutu ile kıskançlık düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu da nevrotik bireylerin daha kıskanç olduğuna işaret etmektedir. Bu sonuç, özellikle Coyne ve Downey (1991) tarafından ele alınan sosyal destek, interpersonal stres ve depresyon konularına benzer şekilde yorumlanabilir. Nevrotik bireyler, ilişkilerindeki belirsizlik ve stresle başa çıkmakta daha zorlanabilirler. Beş faktör kişilik özellikleri ile kıskançlık arasındaki ilişkiyi inceleyen Wade ve Walsh'un (2008) çalışmasına göre bir ilişki bulunamamıştır. Üniversite öğrencilerini kapsayan çalışmanın bulgularına göre, ilişki süresi ve statüsü (evli, bekar, vb.) söz konusu ilişkiye aracılık eden faktörler olabileceği düşüncesiyle bu sonucu etkileyebileceğini varsaymışlardır (Curun ve Çapkın, 2014). Çalışmamızda hem evli olan hem de evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireylerde ortak olarak, dışadönük bireylerin daha az kıskanç olduğu bulunmuştur. Tersini şekilde, Zeigler-Hill ve arkadaşları (2008), dışadönük bireylerin daha kıskanç olduğunu bulmuşlardır. Sonuç olarak, bu sonuçlar, kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeylerini etkilediğini ve bu etkilerin önceki araştırmalarla uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu, kişilik ve ilişkiler arasındaki karmaşık dinamikleri daha iyi anlamamıza katkı sağlamaktadır.

H₇: Romantik ilişkisi olan bireylerin kişilik özellikleri stres düzeylerini yordamaktadır.

Araştırmanın yedinci hipotezi “romantik ilişkisi olan katılımcıların kişilik özelliklerinin stres belirtileri düzeyleri üzerinde anlamlı olarak yordamaktadır.” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma modelinde bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin incelenmesinde çoklu doğrusal regresyon modeli yapılmıştır. Araştırmanın yedinci hipotezine ait regresyon modeli sonuçları incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kişilik özelliklerinden dışadönüklük boyutu ($\beta = -30.020$, $t = -9.795$; $p < 0.05$) ve nevrotizm boyutunun ($\beta = 9.025$, $t = 3.057$; $p < 0.05$) stres belirtileri üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu

belirlenmiştir. Dışadönüklük ve nevrozizm boyutlarının tek başına stres belirtilerinin %64.3'ünü yordamaktadır ($R^2=0.643$). Regresyon eşitliği incelendiğinde katılımcıların dışadönüklük boyutunda bir birimlik artışının stres belirtileri üzerinde 30,020'lik bir azalışa neden olacağı, katılımcıların nevrozizm boyutunun bir birimlik artışının stres belirtileri üzerinde 9,025'lik bir artışa neden olacağı görülmektedir.

Evli olan bireyler içinse dışadönüklük kişilik tipi boyutu ($\beta= -30.019$, $t= -15,026$; $p<0.05$) ve uyumlu kişilik tipi boyutunun ($\beta= 5.636$, $t= 3,041$; $p<0.05$) stres belirtileri üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Kişilik özellikleri stres belirtilerinin sadece %64.7'sini yordamaktadır ($R^2=0.647$). Regresyon eşitliği incelendiğinde katılımcıların dışadönüklük özelliklerinde bir birimlik artışın stres belirtileri üzerinde 30,019'luk bir azalışa, uyumluluk özelliklerinde bir birimlik artışın stres belirtileri üzerinde 5,636'lık bir artışa neden olacağı görülmektedir. Bu sonuçlar evli olup romantik ilişkisi olan bireyler için dışadönüklük ve uyumluluk bazında; evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireyler için dışadönüklük ve nevrozizm bazında araştırmanın 7. Hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Bu araştırma; dışadönüklük, uyumluluk ve nevrozizmin stres belirtileri üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu bulgusuna göre, dışadönük kişilerin daha az, uyumlu ve nevrozik bireylerin daha fazla stresli olduğunu göstermektedir. Dışadönük bireylerin, stres belirtileri düzeyinin daha az olması, bu bireylerin daha sosyal ve iletişim odaklı oldukları ile açıklanabilir. Nevrotik bireylerin, stres belirtileri düzeyinin daha yüksek olması, bu bireylerin daha kaygılı ve huzursuz olmaları varsayımıyla da, partnerlerinin başkalarıyla yakın ilişkiler kurmasını tehdit olarak görmelerine ve bu nedenle daha fazla stres yaşamalarına neden olabilir. Zeigler-Hill ve arkadaşları (2008), dışadönük bireylerin daha stresli olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgu, dışadönük bireylerin daha sosyal ve ilişki odaklı olmalarının, onları stresli durumlara daha fazla maruz bırakabileceği ile açıklanmıştır. Yine, Buunk ve Dijkstra, ile Jonason ve arkadaşları da dışadönük bireylerin, nevrozik bireylerin ve düşük özsaygıya sahip bireylerin daha stresli olduğunu bulmuştur (Buunk & Dijkstra, 2003; Jonason et al., 2010). Bu araştırmaların sonuçları, kişilik özelliklerinin stres belirtileri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, kişilik özelliklerinin, insanların ilişkilerinde ve genel ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir.

H₈: Romantik ilişkisi olan bireylerin kişilik özellikleri kıskançlık düzeylerini yordamaktadır.

Araştırmanın sekizinci hipotezi “romantik ilişkisi olan katılımcıların kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyleri üzerinde anlamlı olarak yordamaktadır.” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma modelinde bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin incelenmesinde çoklu doğrusal regresyon modeli yapılmıştır. Araştırmanın yedinci hipotezine ait regresyon modeli sonuçları incelendiğinde;

Romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kişilik özelliklerinden dışadönüklüğün ($\beta = -0.502$, $t = -3.866$; $p < 0.05$), sorumlu kişiliğin ($\beta = -0.268$, $t = -2.404$; $p < 0.05$) ve nevrozizmin ($\beta = 0.280$, $t = 2.240$; $p < 0.05$) kıskançlık üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu kişilik özellikleri kıskançlığın sadece %29.2'sini yordamaktadır ($R^2 = 0.292$). Regresyon eşitliği incelendiğinde katılımcıların dışadönüklük boyutunda bir birimlik artışın kıskançlık düzeyleri üzerinde 0,502'lik bir azalışa, sorumluluk kişilik özelliklerinde bir birimlik artış olduğunda kıskançlık düzeylerinde 0.268 birimlik azalışa ve nevrozizm düzeylerinde bir birimlik artış olduğunda kıskançlık düzeylerinde 0.280 birimlik artışa neden olacağı anlamına gelmektedir. Romantik ilişkisi olup evli olan bireylerin kişilik özelliklerinin kıskançlık üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireyler için dışadönüklük, sorumluluk ve nevrozizm bazında araştırmanın 8. Hipotezinin kabul edildiğini; evli olan bireyler için ise reddedildiğini göstermektedir.

Dışadönük bireylerin, kıskançlık düzeylerinin daha düşük olması, bu bireylerin daha sosyal ve iletişim odaklı olmalarından kaynaklı olabilir. Bu sonuçlar, önceki araştırmalarla tutarlıdır. Örneğin, dışadönük bireylerin, nevrozik bireylerin ve düşük özsaygıya sahip bireylerin daha kıskanç olduğunun bulunduğu çalışmalar (Zeigler-Hill et al., 2008; Buunk & Dijkstra, 2003; Jonason et al., 2010), kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, kişilik özelliklerinin, insanların ilişkilerinde ve genel ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Kıskançlık, bir kişinin partnerinin başka biriyle yakın bir ilişki kurmasını istememesi veya endişelenmesi olarak tanımlanabilir (Rusbult & Van Lange, 2015).

Bu araştırmanın bulguları, kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Dışadönüklük, sosyallik, girişkenlik ve kendini ifade etme gibi özellikleri içeren bir kişilik boyutudur. Dışadönük bireyler, sosyal ortamlarda daha rahat hissederler ve daha fazla sosyal etkileşime girerler. Bunun verdiği rahatlık ilişkilerine olumlu yansıtılabilir. Yine sorumluluğu yüksek bireylerde ilişkinin getirdiği yükümlülükleri ve sadakati yerine getirmede daha başarılı olacağından kıskançlık yaşanmaz. Araştırma, kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir.

7.2. Sonuç

Araştırmaya katılım sağlayan romantik ilişkisi olan bireylerin evli olup olmama yani medeni durumlarına göre farklılıkları, değişkenler ve alt boyutlarıyla değerlendirildiğinde; romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylerin kas sistemi, parasempatik sinir sistemi, duygusal sistem, bilişsel sistem, endokrin sistemi, genel stres düzeyleri ile kıskançlık düzeyleri tüm alt boyutlarıyla birlikte (bilişsel, duygusal, davranışsal) evli olan bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna karşılık evli bireylerin ise dışadönüklük, sorumluluk ve açıklık kişilik düzeylerinin romantik ilişkisi olup evli olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Stres belirtileri düzeyi ile kişilik alt boyutları arasındaki ilişkinin ölçüldüğü çalışmamızda, nevrozizm boyutu ile stres belirtileri arasında pozitif yönlü ve dışadönüklük, uyumluluk, açıklık ve sorumluluk boyutlarında ise ters yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın bulguları, kişilik özelliklerinin stres belirtileri düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Kişilik özelliklerini geliştirmek, stres belirtilerini azaltmaya ve kişilerin genel ruh sağlığını iyileştirmeye yardımcı olabilir. Romantik ilişkisi olup evli olmayan katılımcılar ve evli olan katılımcılar arasında benzerlikler görülse de algılanma şiddetinde farklılıklar gözlenmiştir. Bu farklılıkların temel nedeni, evlilik ve evlilik dışı romantik ilişkilerin kişilerin yaşam koşulları, ilişki deneyimleri ve kişilik özellikleri üzerinde farklı etkilere sahip olabileceğidir. Evlilik, daha fazla sorumluluk ve taahhütler sınımla beraber sosyal destek ve güvenlik hisside sağlamakta, romantik ilişkiler daha az taahhüt ve daha serbest bir yaşam tarzına sahip olabilmektedir. Bu farklı yaşam koşulları, stres düzeyleri üzerinde etki yapabilir. Ayrıca, kişilik

özellikleri de bu ilişkilerin etkisi üzerinde önemli bir rol oynar. Görüldüğü gibi stres düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğu bu çalışmada doğrulanmış olup bu ilişki evli olan bireylerle romantik ilişkisi olup evli olmayan bireyler arasında farklılaşmaktadır.

Katılımcıların stres belirtileri düzeyleri ile kıskançlık düzeyleri arasında ilişki bulunan çalışmamızda, evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcılarda evli olanlara göre daha fazla ilişki tespit edilmiştir. Evli olan katılımcılarda stres ile kıskançlığın yalnızca kas sistemi alt boyutunda bir ilişki varken, romantik ilişkisi olup evli olmayan katılımcılarda stres düzeyi ile kıskançlık düzeyi tüm alt boyutlarıyla birlikte ilişkili bulunmuştur. Bu sonuçlar, kıskançlığın stres oluşumuna katkıda bulunabileceğini öne sürmektedir. Özellikle, kas sistemi boyutu ile bilişsel kıskançlık arasındaki yüksek ilişki, kıskançlığın fizyolojik etkileri üzerinde durulması gerektiğini göstermektedir. Bu, kıskançlığın vücutta gerilime neden olabileceği anlamına gelmektedir. Kıskançlık stres belirtilerine ve stres sistemi üzerinde etkili olmaktadır. Kıskançlık düzeyinin stres üzerindeki etkisinin de pozitif yönlü olduğu ve kıskançlığın vücuttaki stres sistemlerini uyararak strese yol açabileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, kıskançlık ile stres arasındaki karmaşık ilişkiyi vurgulamaktadır ve kişilik özelliklerinin bu ilişkide önemli bir rol oynayabileceğini, kıskançlığın insanların ilişkilerinde ve genel ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle kıskançlığın nedenlerini ve etkilerini daha iyi anlamak için daha fazla araştırma yapılarak kıskançlığın önlenmesi ve tedavisi için daha etkili stratejiler geliştirmeye yardımcı olunabilir. Kıskançlık, ilişkilerdeki stresi artırabilir ve bu da stres belirtilerinin ortaya çıkmasına yol açabilir. Sonuçlar, kıskançlığın hem psikolojik hem de fizyolojik etkilere sahip olabileceğini göstermektedir. Bu, kıskançlığın bir kişinin zihinsel ve bedensel sağlığı üzerinde karmaşık bir etkisi olduğunu düşündürmektedir. Sonuç olarak, bu sonuçlar, kıskançlık ile stres belirtileri arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olurken, önceki araştırmalarla da uyumlu bir şekilde bu ilişkiyi literatürle bağlamış olur. Kıskançlık ve stres arasındaki bu ilişki, psikolojik ve fizyolojik sağlık üzerinde önemli etkilere sahip olabilir. Bu nedenle, kıskançlık duygusunu kontrol etmek ve yönetmek için sağlıklı başa çıkma stratejileri geliştirmek önemlidir.

Yine katılımcıların kıskançlık düzeyi ile kişilik özellikleri arasında ilişki olduğu tespit edilmiş, romantik ilişkisi olup evli olmayan katılımcılarda kıskançlık ile kişiliğin tüm alt boyutları arasında ilişki varken evli olanlarda yalnızca dışadönüklük boyutu ile kıskançlık düzeyi arasında ilişki tespit edilmiştir. Dışadönük, sorumlu, uyumlu ve açık kişilik yapısına sahip bireylerde daha düşük kıskançlığı olduğu, nevrotik kişilik yapısına sahip bireylerde daha yüksek kıskançlık olduğu sonucu beklendik bir sonuçtur. Bu durum, dışadönük bireylerin daha sosyal ve iletişim odaklı olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Sorumlu ve uyumlu bireylerde, ilişkilerini daha sağlam temellere dayandırabilir ve bu nedenle kıskançlık düzeyleri daha düşük olabilir. Açık fikirli bireyler, partnerlerinin başkalarıyla yakın ilişkiler kurmasına daha az tepki gösterebilirler. Çalışmamızda hem evli olan hem de evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireylerde ortak olarak, dışadönük bireylerin daha az kıskanç olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak, kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini görülmektedir. Kişilik özelliklerini geliştirmek, kıskançlık düzeyini azaltmaya ve kişilerin ilişkilerini iyileştirmeye yardımcı olabilir. Kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyi üzerindeki etkisi, bireylerin ilişkilerinde önemli bir rol oynayabilir. Bu amaçla, bireyler kişilik özelliklerini daha iyi anlamalarına ve olumlu yönlerini geliştirmelerine yardımcı olacak eğitimler veya terapiler alabilirler. Bu bulgular, kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyini etkilediğini göstermektedir.

Kişilik özelliklerinin stres düzeyleri üzerinde etkisine bakıldığında ise etkilediği görülmüş; romantik ilişkisi olup evli olmayan katılımcılar dışadönüklük ve nevrotizmin kişilik özelliklerinin stres belirtileri üzerinde etkili olduğu, evli olan katılımcılar arasında ise dışadönüklük ve uyumluluk boyutunun stres belirtileri üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Dışadönüklük boyutu, stres belirtileri düzeyini azaltırken, nevrotizm ve uyumluluk boyutu ise stres belirtileri düzeyini artırmıştır. Evli olmayan romantik ilişkisi olan ve evli olan katılımcılar arasında bu boyutun kıskançlık üzerindeki etkisi benzerdir. Dışadönük bireyler, daha az stres yaşama eğilimindedirler, çünkü daha sosyal ve iletişim odaklıdır. Öte yandan, nevrotik bireyler daha kaygılı ve huzursuz olmalarıyla stres belirtileri düzeyini artırabilirler. Bu nedenle, dışadönüklük ve nevrotizm boyutları evli olmayan romantik ilişkisi olan katılımcılar arasında stres belirtileri düzeyindeki farklılıkları açıklayabilir. Dışadönüklük dışında evli olmayan bireylerde nevrotizm boyutunun daha belirgin bir

etkisi olabilirken, evli olan bireylerde uyumluluk boyutu daha belirgin bir etkiye sahip görünmektedir. Bu farklılıklar, evlilik durumunun kişilerin stres deneyimleri üzerindeki etkisini anlamamıza yardımcı olabilir. Bu çalışma, stresle başa çıkmak için kişilik özelliklerini geliştirmenin önemini göstermektedir. Daha sosyal ve dışa dönük bir karakterin ilişkide yaşanan stres üzerinde olumlu etkisi fark edilirse partnerle birbirlerine bu konuda destek olabilir.

Son olarak kişilik özelliklerinin kıskançlık düzeyleri üzerinde etkisine bakıldığında evli bireylerde bir etkisinin olmadığı ancak romantik ilişkisi olup evli olmayan katılımcılarda dışadönüklük, sorumluluk ve nevrozizm alt boyutlarda bir etkisinin olduğu görülmüştür. Romantik ilişkisi olup evli olmayan katılımcılarda dışadönük ve sorumlu kişilik özelliği arttıkça kıskançlık düzeyini azaldığı, nevrozik kişilik özelliği arttıkça kıskançlığında arttığı görülmektedir. Bu sonuçlar, kişilik özelliklerinin, insanların ilişkilerinde ve genel ruh sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Kıskançlığın kişilik özellikleri ile ilişkisi, bu duygunun insanların ilişkilerinde ve genel yaşam kalitesinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Kıskançlık yaşayan bireylerin, bu duyguyu yönetmek için sağlıklı stratejiler geliştirmeleri önemlidir. Kişilik özelliklerini geliştirmek, kıskançlık düzeylerini azaltmaya ve kişilerin ilişkilerini iyileştirmeye yardımcı olabilir. Bu nedenle, kişilerin kişilik özelliklerini daha iyi anlamalarına ve olumlu yönlerini geliştirmelerine yardımcı olacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

Bu çalışma romantik ilişkisi olan evli olmayan bireylerle evli olan bireylerin kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık seviyeleri arasındaki ilişki incelemek amacıyla yapılmış olup, gelecekteki çalışmalar için bir kaynak olması amaçlanmıştır. Ülkemizde romantik ilişkiler özelinde kıskançlık, kişilik özellikleri ve stres konularında yapılacak yeni araştırmaların alanyazını zenginleştireceği düşünülmektedir. Ayrıca literatürde bu üç değişkeni, ilişki durumu özelinde inceleyen doğrudan benzer bir çalışma olmadığı düşünüldüğünde bu çalışmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir. Sonuçları itibariyle önemli bulgular sunmuş olsa da, kısıtlılıkları göz önünde bulundurarak araştırmacılar daha geniş bir perspektiften bakarak ilişki durumu, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık arasındaki karmaşık ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olacak daha fazla çalışmalar yapabilir.

İlişki durumu, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık arasındaki uzun vadeli etkileri inceleyen çalışmalara odaklanılabilir. Bu, ilişkilerin zaman içinde nasıl değiştiğini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

8. KISITLILIK VE ÖNERİLER

Araştırmanızın sonuçlarına dayalı olarak bazı kısıtlılıklar ve öneriler aşağıda belirtilmiştir:

8.1. Kısıtlılıklar

Örnekleme İlişkin Kısıtlılık: Çalışmanın evli ve evli olmayan katılımcılarla sınırlı olması, sonuçların genelleştirilebilirliğini sınırlayabilir. Daha büyük ve çeşitli bir örneklem seçimi, sonuçların daha genel bir nüfusa uygulanabilirliğini artırabilir.

Çalışma süresi: Bu çalışma, belirli bir süreye tabidir, bu da sadece bir zaman noktasındaki ilişkileri değerlendirmemize olanak tanır. Gelecekteki araştırmalar, zaman içindeki değişiklikleri izlemek için uzunlamasına tasarımları kullanabilir.

Evli olup olmama: Bu çalışmanın önemli bir kısıtlılığı, sadece evli ve evli olmayan katılımcıları içermesi ve ilişki deneyimi yaşamamış bireyleri dışlamasıdır. Bu durum, çalışmanın sonuçlarının daha genel bir nüfusa uygulanabilirliğini sınırlayabilir. İlişki deneyimi yaşamamış olan katılımcılar, ilişkilerin dinamiklerini ve davranışlarını daha farklı bir perspektiften değerlendirebilecekleri için, bu grup dışlandığında elde edilen bulguların eksik olabileceğini düşündürmektedir. Daha büyük ve çeşitli bir örneklem seçimi, bu tür kısıtlılıkları aşma potansiyeline sahiptir.

8.2. Öneriler

Gelecekteki araştırmalar, farklı yaş grupları, kültürel arka planlara sahip katılımcıları içeren daha geniş ve çeşitli örneklem grupları kullanarak sonuçların genelleştirilebilirliğini artırabilir.

İlişkilerin zaman içindeki değişikliklerini daha iyi anlamak için uzunlamasına araştırmalar yapılabilir. Bu, belirli kişilik özelliklerinin ve ilişki durumlarının nasıl geliştiğini ve değiştiğini göstermeye yardımcı olabilir.

İlişkiler üzerindeki kişilik özelliklerinin etkisini daha iyi anlamak için kontrol grupları kullanılabilir. Örneğin, romantik ilişkisi olmayan bireylerle evli olanlar arasında karşılaştırmalar yapılabilir.

İlişki, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık arasındaki uzun vadeli etkileri inceleyen çalışmalara odaklanılabilir. Bu, ilişkilerin zaman içinde nasıl değiştiğini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, bu araştırma önemli bulgular sunmuş olsa da, kısıtlılıkları göz önünde bulundurarak gelecekteki çalışmalar için daha fazla araştırma yapma fırsatları sunmaktadır. Daha geniş bir perspektiften bakarak ilişkiler, kişilik özellikleri, stres ve kıskançlık arasındaki karmaşık ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olacak daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

- Arpacioğlu, S., Dönmez, B., Ayık, B., & Karadere, M. E.** (2022). Romantik ilişkilerde kıskançlığın benlik saygısı, empati becerisi, güven, ilişki kalitesi ve çeşitli faktörler üzerinden incelenmesi. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 116-124.
- Arpacioğlu, S., Dönmez, B., Ayık, B., Karadere, M.E.** (2022). Romantik ilişkilerde kıskançlığın benlik saygısı, empati becerisi, güven, ilişki kalitesi ve çeşitli faktörler üzerinden incelenmesi. *J Cogn Behav Psychother Res*; 11(2),116-124.
- Aydın, Y. E., & Uzun, N. B.** (2021). Romantik ilişkilerde sosyal medya kıskançlığı ölçeği (RİSMKÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 7883-7911
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M.** (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Ben-Ze'ev, A.** (1990). Envy and jealousy. *Canadian Journal of Philosophy*, 20(4), 487-516. <https://doi.org/10.1080/00455091.1990.10716502>
- Brainerd Jr, E. G. & Hunter, P. A. & Moore, D. & Thompson, T. R.** (1996). Jealousy induction as a predictor of power and the use of other control methods in heterosexual relationships. *Psychological Reports*, 79(3), 1319-1325.
- Buunk, A. P., & Dijkstra, P.** (2003). Jealousy, trust, and relationship satisfaction in romantic couples. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(8), 953-964.
- Buunk, B. P.** (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23(6), 997-1006.
- Cevheroğlu, B. A., Karakaş, E., Can, F. N., & Elmalı, E.** (2022). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Kıskançlık İle Başa Çıkma Yöntemlerinin Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (69), 80-85.
- Clanton, G.** (1996). A sociology of jealousy, *International Journal of Sociology and Social Policy*, 16(9/10), 171-189. <https://doi.org/10.1108/eb013274>
- Clanton, G.** (2006). Jealousy and envy. In *Handbook of the Sociology of Emotions* (pp. 410-442). Springer, Boston, MA.
- Collins, N. L., & Finkel, E. J.** (2001). Social support and attachment: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 127(4), 470-500.

- Coyne, J. C., & Downey, G.** (1991). *Social support, interpersonal stress, and depression*. In J. C. Coyne & G. Downey (Eds.), *Social support and psychopathology: Clinical and social-psychological perspectives* (pp. 1-25). New York, NY: Springer-Verlag.
- Curun, F. ve Çapkın, M.** (2014). Romantik Kıskançlığın Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması, *Psikoloji Çalışmaları*, 34(1), 1-22
- Davis, A. C., Vaillancourt, T. & Arnocky, S.** (2016). Sexual jealousy. *The Encyclopedia Of Evolutionary Psychological Science* (pp. 1–8). New York: Springer.
- Demirtaş, H. A. ve Dönmez, A.** (2006). Yakın ilişkilerde kıskançlık: bireysel, ilişkisel ve durumsal değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(3), 181–191.
- Demirtaş, H. A., & Dönmez, A.** (2006). Yakın ilişkilerde kıskançlık: Bireysel, ilişkisel ve durumsal değişkenler, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(3), 181-191.
- Demirtaş-Madran, H. A.** (2016). Facebook Kıskançlığı Ölçeğinin Türkçe formu: Üniversite öğrencileri üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 93-99.
- Denes, A. & Lannutti, P. J. & Bevan, J. L.** (2015). Same-sex infidelity in heterosexual romantic relationships: Investigating emotional, relational, and communicative responses. *Personal Relationships*, 22(3), 414-430.
- Doğru, N.** (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin stres, stresle başa çıkma tarzları ve sosyal destek değişkenleri bakımından incelenmesi. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr>
- Durmaz, A.** (2020). *The relationship between personality traits, stress, and jealousy in romantic relationships*. Unpublished master's thesis, University of Ankara, Ankara, Turkey.
- Ellis, C. & Weinstein, E.** (1986). Jealousy and the social psychology of emotional experience. *Journal of Social and Personal Relationships*, 3(3), 337-357.
- Ertuş, A.** (2022). Namık kemal'in intibah romanında Othello sendromu. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 178-195.
- Finkel, E. J., & Campbell, W. K.** (2012). *Romantic relationships and well-being: A review of theory, research, and intervention*. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of social psychology* (2nd ed., pp. 914-941). New York, NY: Guilford Press.
- Folkman, S.** (2010). Stress, Coping and Hope. *Psycho-Oncology*, 19, 901–908.
- George, D., & Mallery, M.** (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. (17. Baskı). Boston, MA: Pearson.
- Ghasemi, A., & Zahediasl, S.** (2012). Normality assessment of data: A robust approach. *Journal of Statistical Modeling and Analysis*, 3(2), 115-131.
- Güçlü, N.** (2001). Stres yönetimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1),91-109.

- Güldür, M.** (2020). *Romantik kıskançlık ve bağlanma stillerinin romantik ilişkilerle ilişkisi*, Master's thesis, Biruni Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gündoğdu, Y. B.,** (2016). Psikanalitik kişilik kuramlarına göre gelişim ve değişimin imkânı. *Turkish Studies*, 11 (17), 373-404. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10020>.
- Harris, C. R.** (2003). A review of sex differences in sexual jealousy, including self-report data, psychophysiological responses, interpersonal violence, and morbid jealousy. *Personality & Social Psychology Review*, 7, 102–128.
- Haşiloğlu.S. B., Baran, T., & Aydın, O.** (2015). Pazarlama araştırmalarındaki potansiyel problemlere yönelik bir araştırma: Kolayda örnekleme ve sıklık ifadeli ölçek maddeleri. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*.
- Işık, K.Y.** (2020). Enstitüsü erişkinlerde romantik ilişki durumu ile bağlanma, kişilik özellikleri ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Işık, M. Ve Küçükşahin, D.** (2020). Beş faktör kişilik özellikleri ve örgütsel sessizlik arasındaki ilişki: mağaza çalışanları üzerinde bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(3), 257-276.
- İnanç, Y. B. & Yerlikaya, E. E.,** (2012). *Kişilik Kuramları*. Pegem Akademi Yayınları.
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Buss, D. M.** (2010). The dark triad personality and the willingness to engage in unethical behaviors. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(6), 759-770.
- Kaplan, N., & Tasa, H.** (2022). Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile romantik kıskançlıkları arasındaki ilişki. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 678-691.
- Karakurt, G.** (2001). The impact of adult attachment styles on romantic jealousy. Master thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Kılıç, R. & Eliüşük Bülbül, A.** (2021). *Pandemi Sürecindeki Genç Yetişkinlerin Psikolojik Doğum Sırası Kişilik Özellikleri ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Açısından İncelenmesi*. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu'nda (USEAS 2021) sunulmuş bildiri, Selçuk Üniversitesi, <http://www.sead.com.tr/category/useas-2021/>
- Konal, B.** (2022). Ergenlerde karanlık üçlü kişilik özelliklerinin yordayıcıları: beş faktör kişilik özellikleri, benlik saygısı ve değerler. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr>
- Lanze, K. M.** (2021). *Intimate partner violence: do romantic jealousy and sexual prejudices influence our perception of same-sex and opposite-sex IPV?*, Lisans Tezi, Twente Üniversitesi, Davranış, Yönetim ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Pozitif Psikoloji ve Teknoloji Bölümü, Enschede-Hollanda.
- Lazarus, R. S.** (2006). Stress and emotion: A new synthesis. *New York: Springer*.

- Martínez-León, N. C. & Peña, J. J. & Salazar, H. & García, A. & Sierra, J. C.** (2017). A systematic review of romantic jealousy in relationships. *Terapia psicológica, 35*(2), 203-212.
- Mathes, E. W.** (1991). A cognitive theory of jealousy. *The psychology of jealousy and envy* (pp. 52-78). London: The Guilford Press
- Mathes, E. W.** (1996). *The jealous lover: On the nature and evolution of jealousy*. New York, NY: Oxford University Press.
- Mattingly, B. A. & Whitson, D., & Mattingly, M. J.** (2012). Development of the romantic jealousy-induction scale and the motives for inducing romantic jealousy scale. *Current Psychology, 31*(3), 263-281.
- Mullen, P. E.** (1990). A phenomenology of jealousy. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry, 24*(1), 17-28.
- Önder, S.** (2019). *Romantik kıskançlık, aldatmaya yönelik niyet ve mutluluk*, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa
- Özdemir, H.** (2021). Stresle başa çıkma tarzları ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr>
- Parrott, W. G.** (1991). The emotional experience of envy and jealousy.
- Pines, A. M.** (2016). The green-eyed monster or the shadow of love?. *Romantic jealousy: Causes, symptoms, cures* (pp. 1-23). New York: St. Martin's Press.
- Rusbult, C. E., & Arriaga, X. B.** (2010). *The dynamics of interpersonal trust in close relationships*. In J. M. Duck, S. W. Duck, & J. T. Wood (Eds.), *Handbook of personal relationships* (3rd ed., pp. 511-535). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Rusbult, C. E., & Van Lange, P. A. M.** (2015). *Commitment and relationship maintenance*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Sardelić, M. & Perak, B.** (2021). Jealousy vs envy: european cultural background and croatian linguistic examples and examples. *Collegium antropologicum, 45*(1), 55-66.
- Scheinkman, M., & Werneck, D.** (2010). Disarming jealousy in couples relationships: A multidimensional approach. *Family process, 49*(4), 486-502.
- Segal, D.L** (Ed.) (2006). *Comprehensive handbook of personality and psychopathology. Personality and everyday functioning, içinde* (s. 389) Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Shackelford, T. K. & Buss, D. M.** (1997). Cues to infidelity. *Personality and Social Psychology Bulletin, 23*, 1034-1045
- Sheets, V. L. & Fredendall, L. L. & Claypool, H. M.** (1997). Jealousy evocation, partner reassurance, and relationship stability: An exploration of the potential benefits of jealousy. *Evolution and Human Behavior, 18*(6), 387-402

- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A.** (2000). Beş faktör kişilik envanteri 'nin geliştirilmesi-1: ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Sümer, N., Lajunen, T. ve Özkan, T.** (2005). Big five personality traits as the distal predictors of road accident involvement. *Traffic and Transport Psychology*, 215-227.
- Şahin N H, Batıgün AD** (1997) Özel bir sağlık kuruluşunda iş doyumu ve stres. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(39): 57-71.
- TDK,** (2021). Türk Dik Kurumu <https://tdk.gov.tr/>
- Teismann, M. W. & Mosher, D. L.** (1978). Jealous conflict in dating couples. *Psychological Reports*, 42(3), 1211-1216.
- Tortamış, M.** (2014). *Evli bireylerde romantik kıskançlık türü ve aldatma eğiliminin şema terapi modeli çerçevesinde değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkçapar, H. & Taymur, İ.** (2012). Kişilik: tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 4(2), 154-177. <https://doi.org/10.5455/cap.20120410>
- Türküm, A. S.** (2002). Stresle başa çıkma ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (18), 25-34.
- White, G. L.** (1981). A model of romantic jealousy. *Motivation and Emotion*, 5(4), 295-310.
- Wreen, M. J.** (1989). Jealousy. *Nous*, 23(5), 635-652. <https://doi.org/10.2307/2216005>
- Zeigler-Hill, V. S., Fincham, F. D., & Champion, D.** (2008). Personality, relationship satisfaction, and jealousy: A test of the interpersonal circumplex model. *Journal of Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(3), 397-411.

EKLER

Ek A: Demografik Bilgi Formu

EVLİ OLAN VE OLMAYAN BİREYLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERİ İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ STRES VE KISKANÇLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Araştırmanın doğruluğu ve geçerliği açısından lütfen her soruyu okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplayınız. Sizce doğru olan seçeneği mutlaka doğru olan yere işaretlemeye özen gösteriniz. Anket formunu doldururken göstereceğiniz ilgi ve iş birliği için teşekkür ederim.

1. **Cinsiyetiniz:** Kadın ( ) Erkek ( )

2. **Yaşınız:**.....

3-**Medeni Durumunuz:** Bekar( ) Evli( ) Boşanmış( ) Dul( ) Nişanlı( )

4-**Çocuk sayısı:** yok ( ) 1( ) 2( ) 3 ve üstü ( )

5-**Daha önce evlilik yaptınız mı?** Evet ( ) Hayır ( )

6-**Evet ise sayısı nedir:** 1( ) 2 ( ) 3 ve üstü ( )

7. **Eğitim durumunuz:** Lise mezunu ( ) önlisans mezunu ( ) Lisans mezunu ( )
Yüksek lisans mezunu ( ) Doktora mezunu ( )

8. **İlişki türünüz:** Flört (Sevgili) ( ) Nişanlı ( ) Evli ( )

9. **Eğer halihazırda ilişkiniz yoksa geçmişte romantik bir ilişki yaşadınız mı ?**
Evet ( ) Hayır ( ) Şu anda romantik bir ilişkim var ( ) belirtmek istemiyorum ( )

10-**Geçmişteki romantik ilişki sayısı** yok ( ) 1( ) 2( ) 3 ve üstü ( )
belirtmek istemiyorum ( )

11. **En uzun romantik ilişki süreniz:** 1-6 ay ( ) 6-12 ay ( ) 12-24 ay ( ) 2- 5 yıl ( ) 5
yıl üzeri ( )

Ek-B: Beş Faktör Kişilik Ölçeği

✚ EK – 3 BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖLÇEĞİ

1. Konuşkanımdır.					
2. Başkalarının hatasını bulma eğilimi gösteririm.					
3. Çok iyi iş çıkarırım.					
4. Depresyondayım.					
5. Orijinal olan, yeni fikirler üretirim.					
6. Çekingenimdir.					
7. Başkalarına yararlıyım.					
8. Dikkatsizimdir.					
9. Rahat hissederim, stres yapmam.					
10. Pek çok farklı şeyi merak ederim.					
11. Enerji doluyum.					
12. Başkalarıyla kavgaya başlayan biriyim.					
13. Güvenilirimdir.					
14. Gerginimdir.					
15. Ustayımdır.					
16. Şevклиyimdir.					
17. Doğal bağışlayıcıyım.					
18. Dağınık olma eğilimi gösteririm.					
19. Çok endişelenirim.					
20. Aktif bir hayal gücüne sahibimdir.					
21. Sessiz olma eğilimi gösteririm.					
22. Genellikle güvenilirim.					
23. Tembel olma eğilimi gösteririm.					
24. Kolay tüzülmem.					
25. Yaratıcıyım.					
26. İddialı bir kişiliğe sahibimdir.					
27. Başkalarına soğuk olabilecek biriyimdir.					
28. Görev tamamlanuncaya kadar azimliyimdir.					
29. Karamsar olabilecek biriyimdir.					
30. Sanatsal ve estetik deneyime değer veririm.					
31. Utangacıyım.					
32. Neredeyse herkese saygılı ve nazımdır.					
33. Yaptığım işleri verimli bir şekilde tamamlarım.					
34. Gergin koşullarda sakinimdir.					
35. Rutin işleri takip ederim.					
36. Sosyalimdir.					
37. Bazen başkalarına kaba davranırım.					
38. Planlar yapar ve onları takip ederim.					
39. Kolay sinirlenirim.					
40. Düşünmeyi severim.					
41. Sanatsal çıktılar az olan biriyimdir.					
42. Başkalarıyla iş birliği yapmaktan hoşlanırım.					
43. Kolayca dikkatim dağılır					
44. Sanat, müzik veya edebiyatla ilgiliyimdir.					

Ek-C: Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği

koyarak belirtiniz.							
ÇOK BOYUTLU KISKANÇLIK ÖLÇEĞİ							
1—2—3—4—5—6—7 Sevinirim—Üzülürüm							
	Sevinirim						Üzülürüm
X size karşı cinsten bir başkasının ne kadar iyi görüldüğü hakkında yorum yapıyorsa	1	2	3	4	5	6	7
X karşı cinsten birisiyle konuşmak için aşırı ilgi ve heyecan gösterirse	1	2	3	4	5	6	7
X karşı cinsten birisine sıcak bir tavırla gülümserse	1	2	3	4	5	6	7
X karşı cinsten birisiyle flört ederse	1	2	3	4	5	6	7
Karşı cinsten birisi X'e çıkarsa	1	2	3	4	5	6	7
X karşı cinsten birisinin kucaklar ve öperse	1	2	3	4	5	6	7
X karşı cinsten biriyle çok yakın çalışırsa	1	2	3	4	5	6	7
1—2—3—4—5—6—7 Beni Tanımlamıyor—Beni Tanımlıyor							
X'in çekmecelerine el çantasını ve ceplerini kontrol ederim	1	2	3	4	5	6	7
X'i hiç beklemediği zamanlarda orada olup olmadığını anlamak için ararım	1	2	3	4	5	6	7
X'e geçmişteki ve bugünkü romantik ilişkiler hakkında SORULAR sorarım	1	2	3	4	5	6	7
Eğer X karşı cinsten birisine ilgi gösterirse onun hakkında kötü şeyler söylerim	1	2	3	4	5	6	7
X'e telefon konuşmaları hakkında sorgularım	1	2	3	4	5	6	7
X'in nerede olduğu konusunda SORULAR sorarım	1	2	3	4	5	6	7
X'i ne zaman karşı cinsten biriyle konuşurken görsem araya girerim	1	2	3	4	5	6	7
Sadece yanında kim olduğunu görmek için büyük sürpriz ziyaretler yaparım	1	2	3	4	5	6	7
X'in karşı cinsten birisiyle gizlice görüştüğünden şüphe ediyorum	1	2	3	4	5	6	7
Karşı cinsten birisinin X'in peşinden koşuyor olmasından kaygı duyuyorum	1	2	3	4	5	6	7
X'in başka birisinden etkilenmiş olmasından şüpheleniyorum	1	2	3	4	5	6	7
X'in benim arkamdan karşı cinsten bir başkasıyla fiziksel yakınlık kurmuş olmasından kuş kullanıyorum	1	2	3	4	5	6	7
Karşı cinsten bazı insanların X'e romantik ilgi duyuyor olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7
X'in gizlice karşı cinsten birisiyle romantik yakınlık kurmak da olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7
Karşı cinsten birisinin X'i ayarttığından endişe ediyorum	1	2	3	4	5	6	7
X'in karşı cinse aşırı tutkun olduğunu düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7

Ek-D: Stres Belirtileri Ölçeği

Aşağıda strese bağlı bazı belirtiler (semptomlar) verilmiştir. Eğer bu belirtiler size uyuyorsa, bu belirtinin sizi SON 6 AYDIR ne kadar rahatsız ettiğini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendirin.

BÖLÜM A Kas Sistemi

Aşağıdaki maddelerin her birinin sizi etkileme derecesini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendiriniz.
(Son 6 ayı düşünün)

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

	Sizi ne kadar etkiliyor					Geçerli değil
	Hiç				Çok	
1. Kaslarınızın gergin olması ya da kas ağrıları	1	2	3	4	5	☐
2. Asabi tikler	1	2	3	4	5	☐
3. Kekeleme, sesin titremesi ya da gerginliği	1	2	3	4	5	☐
4. Çatılmış ve burulmuş bir alın	1	2	3	4	5	☐
5. Gerginlik baş ağrıları	1	2	3	4	5	☐
6. Dişlerin gıcırdatılması, kasılması	1	2	3	4	5	☐
7. Çenede ağrı ya da sızı	1	2	3	4	5	☐
8. Yerinde duramama / parmakların ya da ayağın sürekli oynatılması / aşağı yukarı gidip gelme	1	2	3	4	5	☐
9. Titreme ya da titreklik	1	2	3	4	5	☐
10. Surt ağrıları	1	2	3	4	5	☐

BÖLÜM B Parasempatik Sistem

Aşağıdaki maddelerin her birinin sizi etkileme derecesini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendiriniz.
(Son 6 ayı düşünün)

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

	Sizi ne kadar etkiliyor					Geçerli değil
	Hiç				Çok	
1. İştahta değişimler	1	2	3	4	5	☐
2. Bulantı	1	2	3	4	5	☐
3. Gaz ağrıları ya da kramplar	1	2	3	4	5	☐
4. Midenin asitlenmesi ve yanması	1	2	3	4	5	☐
5. İdrara çıkma ile ilgili sorunlar	1	2	3	4	5	☐
6. Kabızlık	1	2	3	4	5	☐
7. İshal	1	2	3	4	5	☐
8. Frijidik ya da empotans (cinsel işleyişte sorunlar)	1	2	3	4	5	☐
9. Ağızın ya da boğazın kuruması	1	2	3	4	5	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM C
Sempatik
Sistem

Aşağıdaki maddelerin her birinin sizi etkileme derecesini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendiriniz.
(Son 6 ayı düşünün)

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

	Sizi ne kadar etkiliyor					Geçerli değil
	Hiç				Çok	
1. Yüksek kan basıncı (yüksek tansiyon)	1	2	3	4	5	☐
2. Baş dönmesi	1	2	3	4	5	☐
3. Çarpıntı	1	2	3	4	5	☐
4. Ellerin terlemesi	1	2	3	4	5	☐
5. Ellerin ve ayakların soğuması	1	2	3	4	5	☐
6. Kalbin çok hızlı çarpması	1	2	3	4	5	☐
7. Anti enerji patlamaları (Yeniade duramayacak kadar hareketli hissetme)	1	2	3	4	5	☐
8. İnatçı baş ağrıları (migren)	1	2	3	4	5	☐
9. Göğüs ağrıları	1	2	3	4	5	☐
10. Nefes daralması	1	2	3	4	5	☐

BÖLÜM D
Duyusal Sistem

Aşağıdaki maddelerin her birinin sizi etkileme derecesini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendiriniz.
(Son 6 ayı düşünün)

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

	Sizi ne kadar etkiliyor					Geçerli değil
	Hiç				Çok	
1. Her şeyin kontrolden çıktığı duygusu	1	2	3	4	5	☐
2. Kaygı ve panik	1	2	3	4	5	☐
3. Kendini engellemiş gibi hissetmek	1	2	3	4	5	☐
4. Kızgınlık ve sinirlilik	1	2	3	4	5	☐
5. Umutsuzluk ve çaresizlik	1	2	3	4	5	☐
6. Kendini tuzağa düşürülmüş gibi hissetmek	1	2	3	4	5	☐
7. Kendimi kederli ve karamsar hissetmek	1	2	3	4	5	☐
8. Suçluluk	1	2	3	4	5	☐
9. Yaptığınız her davranışın başkaları tarafından incelendiğini düşünmek	1	2	3	4	5	☐
10. Tedirginlik ve huzursuzluk	1	2	3	4	5	☐

BÖLÜME
Bilişsel Sistem

Aşağıdaki maddelerin her birinin sizi etkileme derecesini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendiriniz.
(Son 6 ayı düşünün)

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

	Sizi ne kadar etkiliyor					Geçerli değil
	Hiç				Çok	
1. Hafıza sorunları / hatırlama güçlükleri	1	2	3	4	5	☐
2. Hayal kurma	1	2	3	4	5	☐
3. Kararsızlık	1	2	3	4	5	☐
4. Zihinde bulanıklıklar	1	2	3	4	5	☐
5. Düşüncelerin hızlanması	1	2	3	4	5	☐
6. Her şeyin en kötüye gittiğine inanma	1	2	3	4	5	☐
7. Uykuya dalmada güçlük	1	2	3	4	5	☐
8. Hatalı kararlar verme	1	2	3	4	5	☐
9. Konsantrasyonda (dikkati toplamada) güçlük	1	2	3	4	5	☐
10. Zihnin sürekli meşgul olması	1	2	3	4	5	☐

BÖLÜM F
Endokrin Sistemi

Aşağıdaki maddelerin her birinin sizi etkileme derecesini 1-5 arası ölçek üzerinden değerlendiriniz.
(Son 6 ayı düşünün)

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

	Sizi ne kadar etkiliyor					Geçerli değil
	Hiç				Çok	
1. Eklem romatizması ağrıları	1	2	3	4	5	☐
2. Ay hali (menstrüasyon) zorlukları	1	2	3	4	5	☐
3. Vücut ısısında ani değişimler	1	2	3	4	5	☐
4. Şeker hastalığı	1	2	3	4	5	☐
5. Deride döküntüler ya da sivilceler	1	2	3	4	5	☐
6. Yorgunluk, bitkinlik	1	2	3	4	5	☐
7. Kısırlık	1	2	3	4	5	☐
8. Şişkinlik, aşırı su tutma	1	2	3	4	5	☐
9. Aşırı susama	1	2	3	4	5	☐
10. Derinin renginde değişme (gri renk hâkimiyeti)	1	2	3	4	5	☐

Size uymayan maddeler için "geçerli değil" seçeneğini işaretleyiniz.

Sizi ne kadar etkiliyor

Geçerli değil

	Hiç					Çok				
1. Soğuk algınlıklarının sıklaşması	1	2	3	4	5					
2. Nezle olma sıklığında artış	1	2	3	4	5					
3. Alerjiler	1	2	3	4	5					
4. Sıklıkla ortaya çıkan hafif iltihap rahatsızlıkları	1	2	3	4	5					
5. Ürtiker / kurdeşen (deride kırmızı döküntüler)	1	2	3	4	5					
6. Kendini genellikle hasta ya da rahatsız hissetmek	1	2	3	4	5					
7. Ağızda yaralar	1	2	3	4	5					
8. Faranjit (boğaz yanması, acıması)	1	2	3	4	5					
9. Mononucleosis (lenf bezleriyle ilişkili bir hastalık)	1	2	3	4	5					
10. Uçuklar (ağızda ya da genital bölgede)	1	2	3	4	5					

ÖZGEÇMİŞ

Ece ÇETİN

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2018, İstanbul Medipol Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi
- **Lisans** : 2019, İstanbul Medipol Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji (Türkçe)

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

09/2018-09/2021* İstanbul Medipol Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi
Proje Destek Uzman Yardımcısı

04/2022-.... Aydın Kuşadası Psikolog Ofisi (Şahsi)